

SUOMALAINEN MESSUSAARNA

CRUX

6 | JOULUKUU '08 – TAMMIKUUN 2009

Akavan kirkolliset ammattiliitot & Diakoniatyöntekijöiden Liitto

Sielunhoito

- Psykoterapiakoulutus ■ Musiikki
sielunhoidossa ■ Kirjallisuusterapia
- Pappina saattohoitokodissa
- Laivakuraattorin työssä

VIRKAMIESLAINSÄÄDÄNTÖÄ JA VIRKARAKENNETTA TULEE TARKASTELLA KOKONAISUUTENA

MIKAEL HELENELUND

SUOMEN KANTTORI-URKURILIITON PUHEEN-
JOHTAJA

mikael.helenelund@evl.fi

KIRKON VIRKAMIESOIKEUDELLISTEN säännösten uudistaminen on jälleen kirkolliskokouksen asialistalla. Uudistuksella pyritään saamaan työnantajan ja viranhaltijan oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat säännökset vastaamaan muuta virkamieslainsäädäntöä sekä yhtenäistämään seurakuntien palveluksessa olevien viranhaltijoiden oikeusasemaa koskevaa sääntelyä.

Uudistuksen seurauksena kirkollisen viranhaltijan oikeusasema noudattaisi muun julkisen sektorin viranhaltijoiden oikeusasemaa samalla kun kirkon koko henkilöstö saatettaisiin yhdenvertaiseen asemaan. Esimerkiksi palvelussuhteen päättämismenettely olisi kaikille virkasuhteille lähtökohtaisesti sama. Myös papin ja kanttorin palvelussuhteen voisi jatkossa irtisanoa ja purkaa. Heidän valtakirjansa korvattaisiin viranhoidomääräyksillä.

Muussa virkamiesoikeudessa noudatetuista käytännöistä voidaan kuitenkin poiketa, jos se on perusteltua kirkon järjestysmuodosta tai toiminnan luonteesta käsin. Sellainen peruste on papiston asema piispallisen kaitsennan alaisena viranhaltijaryhmänä. Papin viranhoidomääräyksen antaisi tuomiokapituli, ei seurakunta, ja papin palvelussuhteen mahdollinen irtisanominenkin olisi tuomiokapitulin tehtävä. Kanttorit on tähänastisissa säännöksissä rinnastettu pappeihin, mutta uudistuksen myötä päätökset heidän palvelussuhteen syntymisestä ja päättämisestä tekisi tulevaisuudessa seurakunta.

Virkamieslainsäädännön uudistamisen rinnalla kulkee virkarakenneuudistus. Sen vaikutus on osittain vastakkainen, sillä se lisää piispallisen kaitsennan piirissä olevien ammattiryhmien määrää ja vie näitä koskevaa säännöstöä kauemmas muusta virkamieslainsäädännös-

tä. Kirkon erityisen viran yhteyteen tulevia palvelussuhteita koskevat menettelytavat yhdenmukaistuvat, mutta erot kirkon muihin palvelussuhteisiin ja muun julkisen sektorin virkoihin kasvavat.

Vihkimys ja piispallinen kaitsenta merkitsevät uudistuksen piiriin tuleville ammattiryhmille heidän oikeusasemansa vahvistumista. Kanttoreille erityisen viran ulkopuolelle jääminen merkitsisi lisäheikennystä virkasuhdeuudistuksen heikentämään asemaan.

Virkamieslainsäädännön uudistus ja virkarakenneuudistus ovat erillisiä mutta toisiinsa vaikuttavia laajoja kokonaisuuksia, joita tulee tarkastella yhdessä. Niiden kerrannaisvaikutukset kanttorinviralle olisivat kohtalokkaita. Tilannetta ei paranna piispainkokouksen kanttorikelpoisuutta koskeva esitys, joka sekin tähtää kanttorinvirkaa koskevien keskeisten säädösten poistamiseen kirkkojärjestyksestä.

Virkamieslainsäädännön uudistusta koskevassa lausunnossaan AKI on korostanut, että kanttorin virka on muusikon ja julistajan virka jumalanpalveluselämän ytimessä eikä sitä tulisi irrottaa tuomiokapitulin valvonnasta. Lainsäädäntöuudistus on kokonaisuutena kannatettava ja tarpeellinen.

Jos lakipaketin kanttorinvirkaa koskeviin säädöksiin ei enää pystytäkään tekemään muutoksia, tulisi kapitulyhteyden säilyttämiseksi vakavasti harkita kanttorinviran liittämistä kirkon erityisen viran yhteyteen. AKIn esittämät perustelut kanttorinviran kapitulyhteyden säilyttämiseksi puoltavat itse asiassa tällaista ratkaisua. Ratkaisu edellyttää tosin *Diakoninvirka*-mietinnön virkanäkemysten laajentamista ja selkeyttämistä. ■

**23 PAPPINA
SAATTOHOITOKODISSA**

CRUX

6 | JOULUKUU 2008-TAMMIKU 2009

Sielunhoito

Tutkijat ja käytännön työtä tekevät käsittelevät sielunhoidon moninaisuutta. Paavo Kettunen kirjoittaa sielunhoitokoulutuksesta ja Jouko Kiiski seurakunnan työntekijöiden näkemyksistä sielunhoidosta. Käytännön näkökulman sielunhoidolle antavat pastori Katianna Ruuskanen, Terhokodin pappi Virpi Sipola, laivakuraattori Jaana Rannikko ja diakoniatyöntekijät Jaana Svinhufvud ja Elisa Linkola. Käytännön työtä valottavat myös artikkelit musiikki- ja kirjallisuusterapiasta **10–30**

SUOMALAINEN MESSUSAARNA

Päivikki Antola kehottaa saarnanpitäjiä: ”Eläytymistaito ja tilannetaju käyttöön!” **36**

KANADAN SUOMALAISESSA SIIRTOLAIS- SEURAKUNNASSA

Pastori Tuula Van Gaasbeek pitää tärkeänä, että siirtolaisseurakunnat avaavat oviaan oman yhteisön ulkopuolelle ja kehittävät englanninkielistä toimintaansa **34**

MARJA PAKARINEN ON DIAKONIAITYÖN- TEKIJÖIDEN LIITON PERUSTAJIA

”Tärkeintä on, että diakoniatyöntekijä on lähellä ihmistä, vastaa hänen kysymyksiensä, joka on juuri nyt ajankohtainen.”... **41**

PAPPINA MAAILMALLA

Eteläafrikkalainen pappi Malcolm Damon on pannut kaiken peliin – ihmisen puolesta..... **45**

KUTSUMUSTYÖSSÄ?

Riikka Myllys pohtii nuoren papin kutsumusta. ”Minulla on oikeus ottaa rauhassa aikaa oppimiseen ja asioiden sisäistämiseen.” ... **47**

SISARKIRKKOMME KATOLISESSA PUOLASSA

Jukka Soisalon-Soininen **50**

TEKSTIN ÄÄRESSÄ **52**

Kuinka on sun sielus laita?

MERJA LAAKSAMO PÄÄTOIMITTAJA

HMISEN KOHTAAMINEN kasvoista kasvoihin on edelleen seurakunnan perustytöä. Sielunhoidossa kohtaamisen merkitys korostuu, ja työn paineissa on selviydttävä myös oman sielunsa kanssa. Kaikki kohtaaminen ei kuitenkaan ole sielunhoitoa, mutta missä kulkee sielunhoidon ja muun seurakuntatyön raja?

Vuoden viimeisessä Cruxissa tarkastellaan sielunhoitoa niin koulutuksen, teorian, tutkimuksen kuin käytännönkin näkökulmista. Paavo Kettunen ja Jouko Kiiski Joensuun yliopiston käytännöllisen teologian laitokselta avaavat kou-

lutuksen ja tutkimuksen näkökulmaa sielunhoitoon, saamme tietoa muun muassa uusista koulutushankkeista.

Kentän ääniä sielunhoidon saralta kuullaan useammalta suunnalta. Katianna Ruuskanen pohdii nuoren ihmisen sielunhoitoa, Virpi Sipola puolestaan työskentelee Terho-kodissa elämänsä loppupuolella olevien ja kuolevien sielunhoitajana. Seurakuntatyön kokemuksia jakavat Jaana Svinhufvud ja Elisa Linkola. Laivakuraattori Jaana Rannikko kirjoittaa työstään merenkulkijoiden parissa.

SELUNHOIDON MENETELMÄT ovat moninaiset ja yhteydessä terapiatyöhön. Niistä on esillä myös kaksi esimerkkiä taiteen puolelta. Musiikkiterapiasta on haastattelutavalla Liisa-Maria Lilja-Viherlampi ja kirjallisuus- ja taiderapiasta Sirpa-Maija Harjunkski.

Työntekijän oma sielu kulkee siinä sivussa, tulee autetuksi jos tulee, silloin kun tulee. Outo lintu pakinoi aiheesta tässä lehdessä. Työntekijän itsestään huolehtiminen, oman sielun hoito on oleellinen osa työssä jaksamista. Vain hoidettu sielu pystyy hoitamaan toista sielua, tämä käy ilmi lähes jokaisesta aiheesta koskevasta artikkelista.

Rauhaisaa joulun aikaa Sinulle tänä seurakunnan sesonkiaikana, toivottavasti voit järjestää työn keskellä aikaa myös omalle hiljentykselle ja joulun vietolle. ■

TIMO MERENSILTA/ KUVAKOTIMAA

TOIMITUS

PÄÄTOIMITTAJA Merja Laaksamo
Puh. (09) 150 2466
merja.laaksamo@akiliitot.fi

TOIMITUSSIHTEERI Maija Jokitalo
Puh. (09) 150 2653, faksi (09) 148 5875
maija.jokitalo@akiliitot.fi

KUSTANTAJA

 Kotimaa-Yhtiöt Oy

TOIMITUSKUNTA

Marita Hakala, seurakuntapastori
Juho Kopperiainen, kirkkoherra
Merja Laaksamo, pastori (pj.)
Markku Orsila, seurakuntapastori
Juha Petterson, seurakuntapastori
Hanna Remes, kanttori
Susanna Valtonen, diakoni
Taina Viljanen, diakonissa
Sakari Vilpponen, kanttori

CRUX

JULKAISIJAT

**Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI
Diakoniatyöntekijöiden Liitto**

Akavatalo, Rautatieläisenkatu 6, 00520 Helsinki

OSOITTEENMUUTOKSET

Akavan kirkolliset ammattiliitot AKI r.y.

Tuija Kukkonen
Puh. (09) 150 2446
tuija.kukkonen@akiliitot.fi

Maija Jokitalo
Puh. (09) 150 2653
maija.jokitalo@akiliitot.fi

Diakoniatyöntekijöiden Liitto ry

Pirjo Heikkinen
Puh. (09) 150 2487
pirjo.heikkinen@dtl.fi

ILMOITUSHINNAT

Koko			
2/1 s.	380 mm x 255 mm	1 790 euroa	
1/1 s.	190 mm x 255 mm	1 015 euroa	
1/2 s.	166 mm x 110 mm 81 mm x 229 mm	555 euroa	
1/4 s.	81 mm x 110 mm 166 mm x 55 mm	325 euroa	
1/8 s.	79 mm x 55 mm	200 euroa	
takasivu	190 mm x 230 mm	1 200 euroa	

ISSN 0783-0122

PAINOPAIKKA

Kirjapaino Uusimaa, Porvoo

KANSI

Kansi Rik Poppius, kuvaaja Matti Karppinen

MINUN TYÖNI VAI YHTEINEN TYÖMME?

JUKKA HUTTUNEN

PAPPISLIITON PUHEENJOHTAJA

jukka.huttunen@espoonseurakunnat.fi

ALOITIN PAPPISLIITON valtuuston viime kokouksessa tokaisulla, että paljon tapahtuu pappisrintamalla. Mielessä silloin oli monia ajankohtaisia asioita.

Paljon tapahtuu edelleenkin. Paljon tapahtuu kaikkien kirkon työntekijöiden työn ympärillä. En mielestäni kirjoittanut viime lehdessä muutoksesta kolmella ämmällä aivan perusteetta.

Nyt mielessäni on kaksi toisilleen tyystin erilaista muutosilmiötä. Haluan jakaa niitä kanssasi, innostaa ja tarvittaessa oikein ärsyttääkin Sinua kannanmuodostamiseen. Ja toivottavasti rohkaista Sinua myös keskusteluun, yhteydenottoon, vaikuttamiseen.

Kysymys työajasta ja työajattomuudesta on kaikkien kirkon hengellistä työtä tekevien työntekijöiden suuri kysymys. Se on ollut pitkään pöydällä ja tulee siellä pitkään kaikissa tapauksissa olemaankin. Kun sopijaosapuolet yhdessä sopivat siitä, että on valmiutta ja tahtoa valmistella työaikamallien kokeilua, luvattiin siis ainakin tutkia asiaa tarkemmin. Pian on kokeilun aika. Tarvitaan niitä työyhteisöjä, jotka ovat valmiit näkemään vaivaa muiden puolesta kokeilun ajan.

Mutta eräs yksityiskohta – ei ehkä ihan pienikään – on tullut myös tässä yhteydessä mieleeni: onko työni ennen muuta minun työtäni? Onko työohjelmani ja työkalenterini jotakin sellaista, joka ei missään tapauksessa kuulu kenellekään muulle työtoverille? Olemmeko valmiit avoimesti puhumaan työajoistamme ja työn määrästä yksityiskohtaisesti, ei siis vain yleisellä tasolla? Onko yksilöllisyys, jopa yksityisyys tässäkin vallalla?

USEISSA SEURAKUNNISSA on siirrytty sähköisen kalenterin käyttöön. Sen luonteeseen ja täysimittaiseen käyttöön kuuluu avoimuus. Kaikkien kalenterit ovat työtovereille avoimia lukuun ottamatta tietenkin sielunhoitoon liittyviä tapaamisia ja henkilökohtaisia varauksia. Työyhteisön työ on läpinäkyvää, vertailtavaa ja yh-

teistä.

Voisiko tällainen asenne lisätä yhteisiä näkyjä, korostaa yhteistä työtä ja rakentaa osaltaan me-henkeä? Ja olisiko tällaisessa hengessä helppo myös kokeilla työaikamalleja ja joskus ehkä siirtyäkin seurakuntatyöhön parhaiten sopivaan työaika-malliin?

Pitkään on ollut toinenkin muutosprosessi työn alla. Se tunnetaan parhaiten diakonaattina. Se koskee eniten pääasiassa muita työntekijäryhmiä kuin pappeja. Prosessin viimeisin vaihe, ns. Kotilan työryhmän esitys, tulee kirkossa piakkoin käsitteilyyn.

Esitykseen tulee tutustua huolella, kyseessä on kuitenkin merkittävä kirkon virkaa koskeva muutos. Papistoa ja papin virkaa muutokset koskevat siis varsin vähän. Mutta on esityksissä sellaisiakin diakonille uskottavia tehtäviä, jotka nyt ovat vain pappien tehtäviä.

On myös niin, että lähes kaikki virkaa koskevat ratkaisut vaikuttavat jollakin tavalla jokaiseen työntekijäryhmään. Kysyn kuitenkin mielessäni, onko toisille annettavat oikeudet ja mahdollisuudet aina pois joltakin toiselta ryhmältä.

AKIn hallitus on tätä lukiessasi antanut lausuntonsa asiassa. Keskustelua kannattaa kuitenkin jatkaa. Kun asia tulee päätettäväksi, jokainen kirkolliskokouksen pappisjäsen tarvitsee kaikki mahdolliset kollegojensa mielipiteet oman kannanmuodostuksensa pohjaksi.

Pappisliiton valtuusto valitsi minut toiselle puheenjohtajakaudelle. Toivon voivani omalla työlläni palvella liittoa ja jokaista sen jäsentä. Toivon edelleenkin yhteistyötä, yhteydenottoja, kannustusta, kritiikkiä, kaikkea sellaista, joka voisi edesauttaa jäsenten asian ajamista. Ota rohkeasti yhteyttä, ole aktiivinen, rakenna yhteistä liitoamme.

Nykysääntöjen mukaan alkanut kolmivuotinen puheenjohtajakauteni on viimeinen. Siis hyvissä ajoin siten uuden puheenjohtajan etsiskelyyn. ■

Diakoniaityöntekijöiden liiton valtuuskunnan päätöksiä

Liiton puheenjohtajat ja hallitus

Liiton puheenjohtajana jatkaa diakonissa Kaisa Rauma Turusta. Varapuheenjohtajaksi valittiin Helena Tuominen Espoosta Seppo Laakson jäljellä olevaksi kaudeksi (v. 2009).

Hallituksen jäsenet (suluissa henkilökohtainen varajäsen):

Eija Grahn, Åbo 2007–2009 (Irina Lemberg, Borgå 2007–2009), Katri Suhonen, Jyväskylä 2007–2009 (Kristiina Johansson, Pori 2007–2009), Leena Leskelä, Muhos 2008–2010 (Erja Haho, Kiiminki 2008–2010), Sari Aroheikki, Helsinki 2008–2010 (Kaija Aspholm, Espoo 2008–2010).

Hallituksen uusiksi jäseniksi erovuoroisten tilalle kaudelle 2009–2011 valittiin Sirkka Väättäinen, Siipoo (Tiina Laine, Kerava) sekä Marko Pasma, Riihimäki (Juha Auvinen, Vihti).

Jäsenmaksut

Liiton marraskuussa kokoontunut valtuuskunta vahvisti vuoden 2009 jäsenmaksut seuraavasti:

- varsinainen jäsen: 1,3 % varsinaisesta palkasta (sis. työttömyyskassan jäsenmaksun), ei muutosta
- varsinainen jäsen, joka on palkattomalla perhe-, opinto-, vuorottelutai virkavapaalla tai työttömänä: 6 euroa / kk (sis. työttömyyskassan jäsenmaksun), korotettiin
- kaksoisjärjestäytynyt tai eläkeläinen: 28 euroa/kalenterivuosi, ei muutosta
- jäsenmaksuista vapautettu: opiskelija- ja kunniajäsenet, ei muutosta.

AKI

MITEN OLET SELVINNYT RAKENNEMUUTOKSESTA?

SEURAKUNTIA on yhdistymässä toisiinsa ennennäkemättömällä vauhdilla. Liitokset ovat toisinaan vapaaehtoisia, useimmiten pakon sanelemia. Cruxissa alkaa ensi vuonna sarja, jossa julkaisemme seurakuntien työntekijöiden kokemuksia rakennemuutoksesta ja seurakuntien yhdistymisestä.

Miten työntekijänä olet kokenut seurakuntien yhdistymisen? Mikä on muuttunut? Mikä on nyt paremmin, mikä huonommin kuin ennen? Mihin kiinnittäisit tai toivoisit kiinnitettävän enemmän huomiota, jos koko prosessi olisi vasta nyt alkamassa? Mitä opittavaa omassa yhdistymisprosessissanne olisi vastaavassa tilanteessa olevia seurakuntia ajatellen?

Kirjoita noin 4000 merkkiä sisältävä selviytymistarinasi ja lähetä se osoitteella merja.laaksamo@akiliiot.fi. Ensi sijassa toivomme Sinun kir-

joittavan nimelläsi, mutta poikkeustapauksessa voimme julkaista jutun myös nimimerkillä. Julkaistavat jutut päättää päätoimittaja, ja maksamme niistä kirjoituspalkkion.

Vuoden diakoniaityöntekijää etsitään

On aika etsiä seuraava Vuoden diakoniaityöntekijä.

Tunnetko hyvää ehdokasta? Vuoden diakoniaityöntekijän valinnalla halutaan antaa kasvat ja näkyvyyttä evankelisluterilaisessa kirkossa ammattilaisten tekemälle monipuoliselle ja haastavalle diakoniaityölle.

Valinnat perusteet ovat seuraavat:

- Valittava on diakoniaityöntekijä
- jonka valinta nostaa esille ajankoh- taisen teeman paikallisesti tai valtakunnallisesti
- joka on kehittänyt itseään, ammatti-

taitoaan ja diakoniaityötä

- joka voi olla joko rohkea ja ennakkoluuloton uudistaja tai arjen ahertaja
- joka on ottanut vastuuta yhteisistä asioista
- joka on Diakoniaityöntekijöiden Liiton jäsen.

Alaosastot voivat lähettää ehdotuksia henkilöistä liiton hallitukselle kirjallisesti perusteluineen huhtikuun 2009 loppuun mennessä.

Valinta julkistetaan syyskuussa 2009 Espoossa järjestettävillä Diakoniaityöntekijöiden päivillä.

KENESTÄ SEURAAVA VUODEN KANTTORI?

SUOMEN KANTTORI-URKURI-LIIKTON hallitus valitsee taas keväällä Vuoden kanttori -palkinnon saajaksi jonkun ansioituneen ja edustavan jäsenensä.

Alaosastot voivat lähettää ehdotuksensa Vuoden kanttoriksi 2009 liiton hallitukselle osoitettuna perjantaihin 13.3.2009 mennessä liiton toimistoon. Vuoden kanttori 2009 -valinta julkis-

tetaan valtuuston kokouksessa huhtikuussa.

Aikaisemmat vuoden kanttorit ovat Pekka Laakkonen, Martti Kilpeläinen, Kaj-Gustav Sandholm, Tiina Korhonen, Marjatta Hannula, Erkki Rajamäki, Osmo Jämsä, Leila Savolainen, Jari Piikki ja Kaisa-Leena Harjunmaa-Hannikainen (kuvassa).

PAPPISLIIKTO

Vuoden Pappi 2009 -aikataulu

1. Pappisliiton hallitus asettaa Vuoden pappi 2009 valinnan kriteerit (26.1.2009).
2. Ehdokkaita voivat asettaa alaosastot, opiskelijajärjestöt sekä liiton hallituksen ja valtuuston jäsenet. Kirje asiasta lähtee alaosastoille ja opiskeli-

- jajärjestöille helmikuussa 2009.
3. Ehdotukset Vuoden papiksi tulee lähettää hallitukselle 24.4.2009 mennessä.
4. Vuoden pappi 2009 julkistetaan valtuuston kokouksen yhteydessä 11.11.2009.

DIAKONIAATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO

Kirkon päivä diakoniaopiskelijoille

järjestetään Helsingissä kirkkohallituksen juhlasalissa 26.1.2009 klo 9.30–15.

Päivän aikana käsitellään ajan-kohtaisia kysymyksiä diakoniaatyon sisällöstä ja tulevaisuudennäköistä. Ohjelma ja ilmoittautumisohjeet osoitteessa www.dtl.fi.

Kirkon päivän järjestävät Diakoniaatyon tekijöiden Liitto ja Kirkon diakonia- ja yhteiskuntatyö.

Mökki poissa käytöstä

Diakoniaatyon tekijöiden Liiton kesämökin kunnan ja korjaustarpeiden selvittelyn vuoksi mökki ei ole ensi kesänä jäsenten käytössä.

Suosittelomme jäsenille mökkiasioissa muiden jäsenpalvelujen käyttämistä: A-lomat (www.a-lomat.fi) ja Ylläsjoen lomamökit (yllasjoki.net).

Urkujen hankinta seurakuntaan

Kirkon urkuasiain neuvottelukunta on julkaissut oppaan urkujen hankkimisesta seurakuntaan. *Urkuhanke seurakunnassa* -oppaan tarkoitus on auttaa seurakuntia uusien urkujen hankinnassa, vanhojen urkujen korjauksissa sekä muissa urkuihin kohdistuvissa hankkeissa.

Urkuhanke seurakunnassa -opas on lähetetty kaikkiin seurakuntiin.

Oppaan tilaukset: julkaisumyynti@evl.fi tai ma – pe klo 12–14 puh. (09) 1802 315. Opas löytyy myös pdf-muodossa Kirkkohallituksen julkaisumyynnin sivuilta, jonne pääsee kirkkohallituksen kotisivujen oikopolut-kohdasta tai helpommin Kanttori-urkuri-liiton etusivulla olevasta linkistä, www.skul.fi.

AKI

Mikael Helenelund jatkaa AKIn puheenjohtajana

AKIn valtuusto valitsi AKIn puheenjohtajaksi vuosiksi 2009–2010 kanttori, FM Mikael Helenelundin. Helenelund valittiin myös Kanttori-urkuriliiton puheenjohtajaksi toiselle kaudelleen vuosiksi 2009–2010.

Pappisliiton puheenjohtajaksi valittiin niin ikään toiselle kaudelleen yhteisen seurakuntatyön päällikkö, TM Jukka Huttunen vuosiksi 2009–2011.

Katso AKIn ja perusliittojen uudet hallituksen jäsenet kotisivuilta www.akiliitot.fi.

Jäsenmaksut

Pappisliiton valtuusto päätti pitää jäsenmaksut ennallaan: varsinainen jäsen 1,1 % varsinaisesta palkasta, työelämän ulkopuolella oleva 70 €/v tai 5,80 €/kk, ulkomailla työskentelevä 100 €/v tai 8,30 €/kk, kaksoisjäsen 45 €/v, eläkeläinen 40 €/v, opiskelija maksuton.

Kanttori-urkuriliiton jäsenmaksut pysyivät samoin ennallaan: varsinainen jäsen 1,2 % varsinaisesta palkasta, palkattomilta kuukausilta 4 €/kk, kannattajajäsen 30 €/v, eläkeläinen 30 €/v (sis. Crux ja verkon jäsensivut), ilman lehteä ja jäsensivuja maksuton, opiskelija maksuton.

Jäsenkorttien postitus

Pappisliiton, Kanttori-urkuriliiton ja Diakoniatyöntekijöiden Liiton jäsenkortit postitetaan jäsenille alkuvuodesta 2009. Jäsenkortti on voimassa vuosina 2009–2010.

NEUVOTTELUJÄRJESTELMÄÄ OLLAAN MUUTTAMASSA

IMAGESOURCE/SKOY

KIRKON akavalaisten neuvottelujärjestelmä on nykymuodossaan ollut voimassa yli kolme vuosikymmentä. Se on toiminut kohtuullisesti. Käytännössä keskusjärjestö tai neuvottelujärjestö on vastannut neuvotteluista (AKAVA, AKAVA-JS, nykyisin JUKO). Varsinaiset henkilöstöä edustavat jäsenjärjestöt ovat antaneet oman panoksensa neuvottelu- ja koulutus-toiminnassa. Eniten tätä tukea on vuosikymmenten varrella antanut Pappisliitto/AKI.

Monet asiat vaativat nyt järjestelmän muuttamista.

Järjestöllinen tilanne on oleellisesti muuttunut AKIn perustamisen myötä. Keskusjärjestörajat ylittävä yhteistyö SVTL:n kanssa on johtanut edunvalvonnassa kokonaan uudenlaiseen kulttuuriin.

Ennen muuta tilannetta on kuitenkin tarkasteltava kentän ja yksittäisten työntekijöiden kannalta. JUKO on jäsenen kannalta varsin etäinen. Paikallistasolta katsellessa vastuu sopimuksista ja neuvotteluista hajoaa laajalle eikä lopulta kuulu oikein kellekään. JUKOn resurssit ovat jatkossakin joka tapauksessa rajalliset eivätkä riitä koko julkissektorille panostamiseen; valtion ja kunnan asioissa on riittämiin huolta. Neuvotteluiden ja sopimisen siirtyminen ainakin osittain seurakuntiin vaatii sekin järjestelmän selkiyttämistä.

Siksi AKI on asettanut tavoitteekseen, että sille tulisi antaa kirkon sektorin pääsopijaoikeudet. Tällöin AKIn ulkopuolisten akavalaisten on luonnollisesti järjestettävä omien jäsentensä edunvalvonta. AKI yksinään edustaa 60 prosenttia kirkon palveluksessa olevista akavalaisista. DTL:n

osuus on noin 30 prosenttia ja muiden yhteensä noin 10 prosenttia.

Käytännössä asiaa ei voitane ratkaista sovinnossa. Siksi AKIn eteen tulee päätös irrottautua jukolaisesta kokonaisuudesta. Päätös tehdään AKIn valtuustossa ensi vuoden aikana. Asiaa on valmisteltu pikku hiljaa syksystä 2006 lähtien. Siitä on keskusteltu muiden järjestöjen kanssa. Valtuutetut ovat monissa eri kokouksissa antaneet yksimielisen tukensa hankkeen eteenpäin viemiselle.

ESKO JOSSAS

ALAOSASTOJEN TOIMINTAAN IDEOITA JA OHJEISTUSTA AKIN KOTISIVUILLA

AKIN kotisivuilla avautuu joulu-kuun puolivälissä laaja tietopaketti pappien ja kanttorien alaostotoiminnan tueksi. Sivuston nimi on *Apua alaostoille*, ja se koostuu kahdesta osasta: alaostotoimintaan houkutteleva ja toimintatapoja esittelevä osio *Ide-
oita ja uutta innos-*

tusta sekä alaostotoiminnan rutiinien ja velvoitteiden hoitamista helpottava osio *Vastuut ja pakolliset kuviot*. Sivuilta löytyy muun muassa vastauksia kysymykseen Miksi kuulua alaostoon? sekä kokoustekniikkaa koskevia ohjeita ja asiakirjamalleja. Sivuille pääsevät vain Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton jäsenet.

Sivuston on laatinut työryhmä, jonka puheenjohtajana toimi Jukka Järvensivu Turun seudun papeista ja leh-
toreista ja sihteerinä Annamari Jokinen AKIn toimistosta. Muut jäsenet

Alaostotoiminnan internet-sivut laatinut työryhmä asettui ryhmäkuvaan.

olivat Seppo Laitanen Kuopion seudun teologeista, Ulla Latomäki Etelä-Pohjanmaan teologeista, Pirkko Linder Sairaالاتeologeista, Keijo Piirainen Pohjois-Pohjanmaan kanttori-urkuriyhdistyksestä sekä Erkki Hannonen Espoon hiippakunnan kanttoreista.

Sivustoa kehitetään alaostoilta saatavan palautteen perusteella. AKIn toimistossa otetaan vastaan vinkkejä toimintaideoiksi sekä ohjeistukseksi. Työryhmän jäseniä voi myös pyytää alaostojen tilaisuuksiin esittelemään sivustoa.

AJANKOHTAISTA VERKOSSA

Stavangerin kirkkomusiikkisymposiumin kyselylomakkeen suomennos

Kaikille Stavangerin kirkkomusiikkisymposiumiin syyskuussa osallistuneille on Norjasta lähetetty sähköpostilla palautekysely, johon vastataan verkon kautta.

Kyselylomake on vain norjaksi,

mutta AKIn etusivulta löytyy linkki kyselyn suomennokseen.

Stavangerin-opintomatkan kuvat

AKIn kotisivuilla kohdassa *AKIn toiminta, opintomatkat* on kuvasatoa opintomatkaltamme Stavangerin kirkkomusiikkisymposiumiin.

AKI

Pappi tai kanttori, oletko uusi alaoston vastuunkantaja?

Ilmoittaudu alaostotoiminnan peruskurssille

AKI järjestää Pappisliiton ja Kanttori-urkuriliiton alaostojen uusille toimijoille tarkoitetun peruskurssin 17.–18.3.2009.

Kurssilla perehdytään alaostotoiminnan perusteiden lisäksi ammattiyhdistystoimintaan ja edunvalvontaan yleensä sekä muihin akilaisille ajankohtaisiin asioihin. Kurssille ovat tervetulleita alaostojen uudet toimijat: korkeintaan kaksi vuotta sitten alaostoaktiivien uransa aloittaneet puheenjohtajat, sihteerit, hallituksen/johtokunnan jäsenet tai muut nimetyt toimijat.

Kurssi järjestetään Sokos Hotel Flamingossa Vantaalla. Lähtökoh-
taisesti paikkoja kurssilla on yksi alaostoa kohden, mutta jos paikkoja jää, mukaan voi tulla useampi-
kin samasta alaostosta.

Ilmoittautumiset osoitteeseen tui-
ja.kukkonen@akiliiitot.fi, puh. (09)
1502 446. Kurssi on maksuton, ja
myös kohtuulliset matkakustannuk-
set korvataan.

KUVAKOTIMAA/RIHO SAARD

Sielunhoitokoulutus taitojen ja tutkimuksen vuorovaikutuksessa

PAAVO KETTUNEN

KÄYTÄNNÖLLISEN TEOLOGIAN
PROFESSORI, JOENSUUN YLIOPISTO

Hyväkään saarna ei korvaa kykenemättömyyttä kohdata kärsivää ihmistä sielunhoidossa. Kirkon julistustyö myös erkaantuu ihmisten elämäntodellisuudesta, jos se menettää juurevan yhteyden ihmisen kärsimykseen.

Kansainvälisesti on jo useita vuosikymmeniä sitten kiinnitetty huomiota

siihen, että yliopistoilla on ollut vaikeuksia löytää relevanttia tapaa antaa sielunhoidon koulutusta. Tämän on nähty johtuvan muun muassa yliopisto-opetuksen tietoa korostavasta luonteesta. Tällöin sielunhoidollisten taitojen kehittäminen ja työskentely ihmisen emotionaalaisella tasolla on jäänyt vähemmälle huomiolle.

Sytä on varmasti muitakin. Yksi tekijä on se, ettei yliopistollisessa kontekstissa ole kovin helppoa yhdistää sielunhoidon teoriaa ja käytännön kokemusta. Tämä on näkynyt ja näkyy muun muassa siinä, että soveltavissa opinnoissa opiskelijoiden on monesti vaikea löytää aitoja sielunhoitokon-

takteja opiskelunsa pohjaksi. Sielunhoidon opiskelu ja käytännön työelämän tilanteet eivät kohtaa.

Perustutkintoa suorittavat ovat useimmiten nuoria ja vailla työkokemusta. Kysymyksenasettelut ovat siten erilaisia kuin varttuneemmilla ja niillä, joilla työkokemusta jo on.

Kaikki edellä todetut ongelmat liittyvät siihen, että sielunhoitoa on vaikea opiskella pelkästään teoriassa. Sielunhoidon kansainväliselle liikkeelle onkin ollut tunnusomaista teorian ja käytännön yhdistäminen ja niiden jatkuva vuorovaikutus. Tämä ei ole tarkoittanut, että teoriaa on lineaarisesti sovellettu käytäntöön, vaan teoria ja

käytäntö ovat muodostaneet oppimisen kehän.

Teoria on nostettu toteutuneesta käytännöstä, jota puolestaan on ”testattu” niin aikaisemmalla teorialla kuin sen ”koettelemisella” uudessa käytännössä. Tällaisen vuorovaikutuksen kautta on muodostunut uutta tietoa, jota pastoraalipsykologiassa on nimitetty kokemustiedoksi.

Sielunhoito-opetuksen riittämättömyys yliopistossa

Teologeilta kirkon virkaan vaadittavat soveltavat opinnot ovat nykyisin laajuudeltaan vähintään 20 opintopistettä. Soveltavat osa-alueet ovat perinteisesti olleet jumalanpalveluselämä, sielunhoito ja uskontokasvatus. Näiden lisäksi ja näitä kaikkia osa-alueita läpäisevänä tematiikkana Joensuun yliopiston soveltavissa opinnoissa ovat lisäksi identiteettikysymykset.

Sielunhoidon opetus poikkeaa jumalanpalveluksen ja uskontokasvatuksen opetuksesta muun muassa siinä, että sielunhoidon opetustavoitteet ovat enemmän taito- kuin tietopainotteiset. Tietoja on myös helpompi mitata suhteessa opetustavoitteisiin.

Sielunhoidon taitoja testaavat lopulta ne ihmiset, jotka hakeutuvat sielunhoitoon. Tämä tapahtuu monesti vasta työelämässä.

Toki sielunhoidossakin tarvitaan tietoa, mutta siinä korostuu juuri kokemustiedon merkitys. Se on tietoa, jossa yhdistyvät kirkon uskosta ja traditiosta nousevat näkemykset ja sielunhoitajan oma sisäinen maailma ja elämänhistoria. Kokemustiedossa yhdistyvät lisäksi psykologian ja muiden ihmistieteiden ihmisestä antama tieto sekä ne haasteet, joita autettavan ihmisen todellisuus tuo sielunhoitajalle.

Tällainen kokemustieto ei kosketa vain opiskelijan kognitiivista ajattelua vaan syvästi myös hänen psyykkistä todellisuuttaan. Juuri näistä syistä sielunhoidollisten taitojen ja kokemustiedon omaksuminen tapahtuu hi-

taammin ja enemmän prosessina kuin kognitiivisen tiedon omaksuminen.

Edellä todetusta johtuukin, että yksi sielunhoidon ja muun yliopistollisen koulutuksen välisistä eroista liittyy niiden erilaiseen kuormittavuuteen. Monilla opetuksen alueilla kuormittavuus on lähes suoraan verrannollinen opetuksen tuntimääriin.

Sielunhoidon opetuksessa tilanne voi olla päinvastoin. Opetuksen pieni tuntimäärä voi kuormittaa psyykkisesti enemmän kuin suurempi tuntimäärä. Kuormittavuutta mitataan kuitenkin opintopisteissä, jotka lasketaan tuntimäärien perusteella.

Sielunhoidon opintojaksoilta tulleen palautteen ja havaintojen perusteella näyttää siltä, että tuntimäärältään suurempi kurssi on vähemmän kuormittava kuin lyhyempi kurssi. Tämä johtuu siitä, että suppeammassa opetuskokonaisuudessa opiskelijan kannettavaksi jää enemmän kuormaa. Monet asiat ja tunteet aktivoituvat, mutta niitä ei ehditä käsitellä tarpeeksi. Siksi ne kuormittavat opiskelijaa myös opintojakson jälkeen.

Tähän läheisesti liittyvä on sielunhoitajien ja sellaisiksi opiskelevien oma sielunhoito. Sielunhoitajien tulisi olla itse hoidettuja, jotta he voisivat

auttaa toisia. Työssä jaksamisen yksi edellytys on, ettei itse kuormitu liikaa.

Vaikka sielunhoidon opetuksen tavoitteena ei ole hoitaminen, ei sielunhoitajaksi kasvaminen voi toteutua myöskään silloin, jos opiskelijan omat tarpeet jätetään tyystin ottamatta huomioon.

Omien havaintojeni mukaan kirkon virkaan vaadittavissa soveltavissa opinnoissa oleva sielunhoidon osuus on liian suppea. Tämä näkyy muun muassa opiskelijoiden kiinnostuksena sielunhoitoon ja erityisiin sielunhoidon soveltaviin opintoihin.

Tutkimuksen ja koulutuksen vuorovaikutus

Yliopistollisen koulutuksen yksi perusperiaate on tutkimuksen ja opetuksen vuorovaikutuksellisuus. Sielunhoidon opetukseen ei voi olla vain taitojen opettamista. Sellaisenkin opetuksen tulee perustua ja säilyttää konaktipintansa tutkimukseen.

Tällä hetkellä sielunhoidon opetusta tutkitaan Joensuun teologisessa tiedekunnassa muun muassa siitä näkökulmasta, mitä soveltavissa opinnoissa opitaan sielunhoidosta ja missä oppimisympäristössä (esimerkiksi paikallisseurakunta, sairaala, vankila) tapahtuva sielunhoidon ”harjoittelu” auttaa parhaiten oppimaan.

Myös sielunhoidon käytännön toteutus voi haastaa uusiin tutkimushankkeisiin. Näin tapahtui silloin, kun tutkin suomalaista rippikäytäntöä. Havaitsin tällöin, että kirkon työntekijät reagoivat ihmisten tunnustuksiin varsin usein erottamatta toisistaan todellista ja neuroottista syyllisyyttä tai häpeää.

Puutteellinen kyky erottaa näitä merkitsi, ettei apua etsivä ihminen tullut autetuksi. Näistä käytännön sielunhoitotyöstä tehdyistä havainnoista käynnistyi useita tutkimuksia sisältävä häpeän tutkimushanke.

Yliopistollinen sielunhoitokoulutus

Paavo Kettunen

ei voi olla vain ulkoisten taitojen tai metodien opettamista. Näiden sisällä on aina myös sielunhoidon sisällöllinen ulottuvuus. Monikulttuuristuvassa Suomessa suomalainen sielunhoito tulee olemaan uusien haasteiden edessä: miten sielunhoitaja kohtaa ei vain toiseen kirkkokuntaan vaan myös toiseen uskontoon kuuluvan kuolevan potilaan, jos hänet kutsutaan tämän luokse?

Pastoraalisesti haasteellinen on myös tilanne, jossa pappi kohtaa nuoren, puolisonsa menettäneen äidin, joka kertoo lapsilleen, kuinka isä tuikkii tähtenä taivaalla. Tällaiset konkreettiset tilanteet herättävät kysymyksen, miten sielunhoidollinen asenne ja kirkon traditiosta nousevat näkemykset voisivat samanaikaisesti olla läsnä auttamistilanteessa.

Sekä monikulttuurisuuden että kansuskonnollisuuden kohtaaminen ovat tulevaisuuden sielunhoidon pastoraalisia haasteita. Niihin vastaaminen edellyttää jäntevää sielunhoidon käytännön ja teologisen tutkimuksen vuorovaikutusta. Tämän käytännön ja teologisen substanssin kohtaamispaikka on sielunhoitajan persoona ja sielunhoidollinen vuorovaikutustilanne.

Tällainen teologian ja sielunhoidollisten vuorovaikutustaitojen integroituminen voi tehdä sielunhoitajan kykeneväksi myös konfrontaatioon. Ripipitkimuksen mukaan konfrontaatiota ei käytetty ripin yhteydessä juuri lainkaan.

Sielunhoitokoulutuksen uusia ulottuvuuksia

Luterilainen kirkko on nähnyt kansankirkollisena tehtäväänään auttaa sielunhoidon avulla hyvin erilaisissa tilanteissa eläviä ihmisiä. Vuosikymmenien kuluessa sielunhoidosta on tullut kirkon uskon ja elämän ilmaus, joka ei ole vain julistuksen funktio, kuten vielä viime vuosisadan puolivälissä saatettiin ajatella.

Kirkon uskon ja elämän ilmauksena

sielunhoitoa on myös koko ajan kehitettävä vastaamaan ajanmukaisiin haasteisiin. Tästä näkökulmasta on syytä mainita kaksi Joensuun yliopistossa virinnyttä uutta hanketta. Näistä ensimmäisenä käynnistyi muutama vuosi sitten pastoraalipsykologinen psykoterapiakoulutus.

Tämä kolmivuotinen koulutus Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen, Therapie-säätiön ja Joensuun yliopiston läntisen teologian yhteishanke. Koulutus täyttää laillistetuille psykoterapiakoulutukselle asetetut vaatimukset. Sen lisäksi koulutukseen sisältyy noin 50 tuntia pastoraalipsykologiaa, jossa käsitellään muun muassa teologian ja psykoterapian välisiä kysymyksiä sekä ihmisen hengellisen elämän kysymysten kohtaamista psykoterapiassa.

Tällaisen koulutuksen tarkoituksena on antaa psykoterapeuteille paremmat valmiudet kohdata myös ihmisen hengellisen elämän kysymyksiä. Yksi koulutusryhmä on jo suorittanut koulutuksensa loppuun, ja uutta koulutusta ollaan aloittamassa lähitulevaisuudessa.

Pastoraalipsykologisen psykoterapiakoulutuksen syntyminen kertoo osaltaan ajattelutavasta, että sielunhoidon funktio voi toteutua myös muussa kuin kirkon omassa sielunhoitotyössä. Samalla se on signaali sen tiedostamisesta, että monet ihmiset haluavat käsitellä hengellisen elämän kysymyksiä myös psykoterapiassa, jos siihen annetaan mahdollisuus.

Toisena uutena hankkeena on käynnistynyt vuonna 2010 aloittavan Itä-Suomen yliopiston hanke ”Sielunhoidon kliininen koulutus ja potilaan kokonaisuhoito”. Se on Joensuun yliopiston teologisen tiedekunnan ja Kuopion yliopiston lääketieteen ja hoitotieteen yhteishanke. Sen tarkoituksena on sielunhoidon ja potilaan kokonaisuhoiton näkökulmien hyödyntäminen eri alojen koulutuksessa.

Tavoitteena on, että teologian opis-

kelijat saavat opetusta esimerkiksi psykiatriassa ja lääketieteen ja hoitotieteen opiskelijat sielunhoidossa. Lisäksi kaikille ollaan suunnittelemassa sielunhoidon kliinisiä opetuskokonaisuuksia.

Nämä kaksi hanketta linkittyvät toisiinsa: jälkimmäisen koulutuksen tarkoituksena on täyttää ne perusvaatimukset, joita Terveystieteiden tutkimuskeskus edellyttää suoritettavaksi ennen kuin opiskelija voi hakea psykoterapiakoulutukseen.

Nämä psykologiset ja terapeuttiset opinnot kuuluvat automaattisesti lääkärin ja psykologien koulutukseen, mutta ne eivät ole sisältyneet teologikoulutukseen. On kuitenkin tärkeää, että psykoterapeuteissa on Suomessa myös tulevaisuudessa teologisen peruskoulutuksen saaneita.

Sielunhoitokoulutuksen kokonaissuunnittelu

Sielunhoidon virallista koulutusta antavat Suomessa ainakin teologiset tiedekunnat, Diakonia-ammattikorkeakoulu sekä kirkko. Näiden kaikkien antama koulutus on tärkeää, ja niillä kaikilla on oma keskeinen koulutus-tehtävänsä.

Ei liene kuitenkaan koskaan tehty kokonaisselvitystä tai tutkimusta siitä, minkä sielunhoidollisen osaamisen alueen mikäkin koulutus täyttää ja onko koulutuksissa päällekkäisyyksiä tai aukkopaiikkoja.

Pidän sielunhoitoa niin keskeisenä kirkon työmuotona, että olisi syytä harkita sielunhoitokoulutusta koskevan kokonaisselvityksen laatimista. Tällainen selvitys voisi palvella sielunhoidon koulutuksen kokonaissuunnittelua, jossa kirkon eri virkoihin kouluttavien oppilaitosten sielunhoitokoulutus ja kirkon sielunhoitokoulutus asetettaisiin samalle jatkumolle. Tähän samaan kokonaisuuteen kuuluisivat myös sielunhoitokoulutuksen ja psykoterapiakoulutuksen integraatiopisteet. ■

Seurakuntapapit ja diakoniatyöntekijät sielunhoitajina

JOUKO KIISKI

KÄYTÄNNÖLLISEN TEOLOGIAN
LEHTORI, JOENSUUN YLIOPISTO

**Sielunhoito on seurakuntapap-
pien ja diakoniatyöntekijöiden
yksi keskeinen tehtäväalue.**

**Sielunhoidollisessa auttamises-
sa pääpaino on seurakuntalais-
ten kuuntelemisessa ja keskus-
teluavun antamisessa. Työnte-
kijät kokevat sielunhoidon
haasteelliseksi työksi, johon
kaivataan lisäkoulutusta.**

Sielunhoito on käsitteenä hyvin laaja-
alainen ja monimerkityksinen. Sielun-
hoitonimikkeen alla tehdään monen-
laista auttamistyötä, jolla voi olla hyvin
erilaisia päämääriä. Perinteisissä sie-
lunhoitomalleissa on korostettu sie-
lunhoidon olevan ihmisen jumalasuh-
teen hoitoa.

Uudemmissa sielunhoidon käytän-
nöissä korostetaan ihmisen auttamista
kaikilla elämänalueilla, jotka tuovat
elämään kärsimystä. Jotta tämä voitai-
siin tehdä parhaalla mahdollisella ta-
valla, teologisen tietämyksen rinnalle
tulee ottaa psykologinen ja terapeutti-
nen osaaminen.

Seurakuntapappien ja diakonia-
työntekijöiden tekemä sielunhoito voi-
daan jakaa neljään kategoriaan, dialo-
giseen, spirituaaliseen, diakoniseen ja
tavoitesuuntautuneeseen auttamiseen.
Nämä sielunhoidolliset työskentelyta-
vat eivät sulje toisiaan pois. Keskuste-

lu ja kuunteleminen ovat ymmärrettä-
västi kaiken sielunhoidollisen auttami-
sen lähtökohta.

Dialogisessa sielunhoidossa auttami-
nen painottuu kuuntelemiseen ja kes-
kusteluun. Asiakasta pyritään autta-
maan vuorovaikutuksen kautta siten,
että hän saisi oivalluksia ongelmiansa
kanssa toimimiseen.

Spirituaalisessa sielunhoidossa pääpai-
no on hengellisten elementtien käytöl-
lä, kuten rukouksella, Raamatulla, ri-
pillä, virsillä, ehtoollisella ja öljyllä
voitelulla.

Diakonisessa sielunhoidossa koroste-
taan ihmisen kokonaisvaltaista autta-
mista. Osana sielunhoitoa voi olla
myös aineellinen auttaminen. Kuunte-
leminen ja hengellisten välineiden
käyttö sopii hyvin myös tähän työs-
kentelytapaan.

Tavoitesuuntautunut sielunhoito poh-

jautuu ratkaisukeskeiseen auttami-
seen. Tällöin sielunhoidossa asiakkaan
kanssa asetetaan tavoitteita, joita pyri-
tään saavuttamaan.

Kysely seurakuntapapeille ja diakoniatyöntekijöille

Tein kyselyn Mikkelin hiippakunnan
kaikille seurakuntapapeille ja dia-
koniatyöntekijöille kesällä 2008. Kar-
toitin heidän tekemäänsä sielunhoito-
työtä. Vastauksia sain 42 papilta ja 24
diakoniatyöntekijältä.

Tämän kyselyn pohjalta tarkastelen
seuraavaksi Mikkelin hiippakunnan
pappeja ja diakoniatyöntekijöitä sie-
lunhoitajina. Kiinnitän huomiota sie-
lunhoitoon työtehtävänä, käytettyihin
sielunhoidon menetelmiin ja sielun-
hoidon haasteisiin. Käytän käsitettä
työntekijä, kun kirjoitan papeista ja
diakoniatyöntekijöistä.

Sielunhoito työtehtävänä

Työntekijät pitivät lähes poikkeukset-
ta sielunhoitoa tärkeänä seurakunnan
työmuotona. Kolme neljäsosaa heistä
pitää sielunhoitoa tehokkaana autta-
mismenetelmänä. Enemmistö kyse-
lyyn vastanneista on sitä mieltä, että
sielunhoitopalvelujen tarjontaa tulisi
seurakunnassa järjestää nykyistä te-
hokkaammin.

Työntekijöistä noin neljäsosa käy
sielunhoitokeskusteluja päivittäin, 42
prosenttia pari kertaa viikossa ja 29
prosenttia kerran tai kahdesti kuukau-
dessa. Diakoniatyöntekijät käyvät jon-

Jouko Kiiski

kin verran enemmän sielunhoitokeskusteluja kuin papit. Papeista 60 prosenttia ja diakoniatyöntekijöistä 88 prosenttia käy sielunhoitokeskusteluja vähintään pari kertaa viikossa.

Työntekijöillä sielunhoitokeskustelujen määrät vaihtelevat paljon. Osataan tähän vaikuttaa se, että työntekijät tulkitsevat *sielunhoito*-käsitteen eri tavoin. Osa työntekijöistä pitää sielunhoitona kaikkia keskusteluja, joissa pyritään kohtaamaan ihminen ja auttamaan häntä. Jotkut taas näkevät sielunhoitoa olevan vain niiden tilanteiden, joissa käsitellään ihmisen jumalasuhteeseen liittyviä kysymyksiä.

Työntekijöillä on positiivinen kuva omista sielunhoitotaidoistaan. Diakoniatyöntekijät arvioivat sielunhoitotaitonsa hivenen paremmaksi kuin papit. Työntekijät katsovat olevansa kiinnostuneita ihmisistä ja motivoituneita auttamaan. Ennen kaikkea sielunhoitajat pitivät itseään hyvinä kuuntelijoina.

Sielunhoidossa käytettävät työskentelytavat

Dialoginen sielunhoito on työntekijöiden eniten käyttämä sielunhoidon menetelmä. Keskusteluun perustuvaa auttamista käyttää usein 95 prosenttia ja kuunteluun pohjautuvaa työskentelyotetta 77 prosenttia työntekijöistä. Eräs työntekijä määrittelee sielunhoidon olevan ennen kaikkea lähimmäisen auttamista keskustelun ja kuuntelemisen avulla.

Työntekijät käyttävät myös *spirituaalista sielunhoitoa* merkittävästi. Tässä suhteessa työntekijät jakautuvat kolmeen ryhmään: hengellisiä elementtejä runsaasti käyttävät, silloin tällöin hengellisiä elementtejä käyttävät ja työntekijät, jotka käyttävät hyvin vähän tai eivät lainkaan hengellisiä elementtejä.

Rukousta usein käyttäviä on 58 prosenttia, Raamattua käyttää usein 34 prosenttia, virsiä 31 prosenttia, ehtoollista 12 prosenttia ja rippii 6 prosenttia

työntekijöistä. Öljyllä voitelua käyttää silloin tällöin 8 prosenttia ja joskus 42 prosenttia työntekijöistä.

Öljyllä voitelu on tullut sielunhoidolliseen käyttöön lähinnä tuomasmessun kautta. Osa työntekijöistä on ottanut tämän menetelmän käyttöön; osa vierastaa sitä ja pitää sitä jopa epäluoterilaisena.

Diakonisen sielunhoidon tekeminen on keskeistä diakonian virassa toimivilla. Heistä kolme neljäsosaa tekee usein diakonista sielunhoitoa. Seurakunnassa diakoninen sielunhoito on delegoitu lähinnä diakonian virassa toimiville.

Eräs diakoniatyöntekijä toteaa tästä sielunhoidon työmuodosta: ”Diakoninen sielunhoito on todella laajaa, haastavaa ja monialaista osaamista vaativaa ihmisten kohtaamista ja auttamista eteenpäin. Ei riitä, että kuuntelee. On pyrittävä vaikuttamaan siihen, että ihminen lähtisi todella helpottuneempaan ja autettuna pois.”

Tavoitesuuntautunut sielunhoito on myös löytänyt paikkansa seurakunnallisena sielunhoidon auttamisen muotona. Noin kolmasosa käyttää tätä menetelmää usein ja toinen kolmasosa silloin tällöin. Diakoniatyöntekijät käyttävät tavoitesuuntautunutta sielunhoitoa jonkin verran pappeja enemmän. Tilastollisen analyysin pohjalta ratkaisukeskeisyydellä ja laaja-alaisella diakonisella auttamisella näyttääkin olevan jonkinlainen yhteys.

Sielunhoidon haasteet

Sielunhoito on mielenkiintoista ja haasteellista. Työntekijälle tuottaa tyydytystä, kun hän voi kuuntelemisen ja keskustelun avulla auttaa ihmistä.

Kuitenkin eteen tulee myös tilanteita, joissa työntekijä joutuu pettymään: hän ei pysty auttamaan. Hän voi kokea sielunhoidon myös hyvin vaikeaksi. Erään kirkkoherran mielestä sielunhoidossa ahdistusta aiheuttaa ”avuttomuus, kun asiat ovat mahdottomia

ratkaista ja Jumalakin on avuton.”

Työntekijöiden mielestä sielunhoidon haasteet kulminoituvat kolmeen pisteeseen, sielunhoitajaan, asiakkaaseen ja vuorovaikutukseen. Työntekijä oppii konkreettisesti havaitsemaan oman auttamistaitonsa rajallisuuden. Hän kokee itsensä usein avuttomaksi. Ihmisten auttaminen on myös kuormittavaa.

Monet asiakkaista ovat haasteellisia autettavia. Varsinkin papit kokevat, ettei heillä riitä osaaminen psykiatristen potilaiden sielunhoidolliseen tukemiseen. Asiakkaat myös saattavat odottaa sielunhoitajalta aivan liian paljon.

Sielunhoitaja on kuitenkin ennen kaikkea rinnalla kulkija, joka ei voi ratkaista asiakkaan ongelmia hänen puolestaan. Jotkut asiakkaat voivat odottaa myös sielunhoitosuhteelta sellaista läheisyyttä, joka tähän yhteyteen ei sovi.

Sielunhoito on vuorovaikutusta työntekijän ja asiakkaan välillä. Tavoitteena olisi myös asiakkaan ongelmien käsittely. Usein sielunhoitaja kohtaa kuitenkin tilanteita, joissa keskustelu ei mene tarpeeksi syvälle. Tällöin sielunhoito jää pinnalliseksi keskusteluksi, joka ei tyydytä asiakasta eikä sielunhoitajaa.

Sielunhoitajat kaipaavatkin kovasti lisäkoulutusta sielunhoitoon. Lähes 80 prosenttia työntekijöistä toivoo saavansa sielunhoidon täydennyskoulutusta. Tämä antaisi työntekijöille ennististä enemmän osaamista sielunhoidolliseen auttamiseen. ■

Ensi tammikuussa ilmestyy Jouko Kiiskin kirjoittama kirja Sielunhoito. Kirjassa käsitellään sitä, miten ihmisiä voidaan sielunhoidollisesti monin tavoin auttaa. Kirjassaan Jouko Kiiski kiinnittää huomiota myös sielunhoitajana kasvamiseen ja työssä jaksamiseen.

Nuoren sielua hoitamassa

KATIANNA RUUSKANEN

PASTORI, MALMIN SEURAKUNTA

Minä olen kuin kivinen muuri. Minun luokseni on etsittävä kiertotietä.

Näen hänet rippileirillä. Iltahartauksissa huomaa hänen katselevan minua, silmät hätää täynnä. Kun pidän oppituntia kirkon tehtävistä, puhun heille sielunhoidosta. Puhun siitä, kuinka se on kaikille seurakuntalaisille, myös nuorille tarkoitettua. Katson häntä, silmilläni sanon ”tule”.

Syksyllä saan tekstiviestin. En heti tunnista nimeä, mutta sitten eteeni nousevat murheelliset silmät. Sovim-

me ajan seuraavalle viikolle. Kun hän tulee, tartun käteen ja osoitan hänelle tuolia. Pöydällä pienen ikonin vieressä palaa kynttilä. Hän on epävarma, ei tiedä mistä aloittaisi.

Kerron hänelle, että tämä aika kuuluu sinulle. Minä kuuntelen sinua, sinä olet nyt tärkeintä. Tänne ei tule kukaan kesken kaiken. Me kaksi olemme tässä ja puhulemme hetken.

Olen valmis ottamaan vastaan

Nuori hakeutuu kirkon sielunhoidon piiriin usein juuri rippikoulun kautta. Hän voi tulla myös koulu- tai nuorisotyön kautta. Joskus nuori on tarttunut

hihasta kiinni messun jälkeen. Onpa joskus keskusteluyhteys alkanut kirkollisen toimituksen jälkimainingeissäkin.

Oleellisinta on se, että työntekijä olemuksellaan ja sanoillaan viestittää avoimuutta ja on valmis ottamaan vastaan. Joskus nuori tarvitsee vain pientä rohkaisua, joskus hänelle pitää sanoa suoraan: ”Tarvitsetko apua, kuuntelijaa? Minulla on aikaa.”

Nuorelle on usein elämys se, että joku aikuinen on aidosti kiinnostunut hänestä ja hänen ongelmistaan. Nuorelle saattaa olla yllättävää se, että vaikkapa papilla on aikaa. Sydäntäni särkee se, että joudun niin useasti vakuut-

telemaan nuorelle, että hän todellakin on aikani arvoinen, hän on oikeutettu sielunhoitoon.

Nyt olen sinua varten

Puitteet ja aikataulu ovat tärkeitä. Tärkeää on se, että huone on varattu juuri häntä varten, täksi nimenomaisesti tunniksi ja että joku odottaa häntä siellä. Huoneen tulisi olla rauhallinen, sellainen jonne voi tulla ja josta lähteä, ilman että kaikki näkevät.

Vaikka työntekijällä olisi kuinka kiire, sen ei tulisi näkyä. Kiire tulisi jättää jonnekin kauas, jonne se kuuluu. Näissä asioissa on ollut itselle paljon opeteltavaa.

Nuori ihminen on herkkävaistoinen ja joskus herkkänahkainenkin. Kun myöhästyn, hän saattaa loukkaantua tai luulla, että hänessä itsessään on jokin vikaa.

Mihin nuori sielunhoitoa tarvitsee?

Nuori kantaa usein raskasta taakkaa: suremattomia suruja, purkamattomia ahdistuksia, yksinäisyyttä tai tarkoituksettomuuden tunnetta.

Nuori on matkalla lapsuudesta aikuisuuteen. Hän etsii paikkaansa ja itseänsä. Hän yrittää saada selville kelpaako maailmaan ja mikä olisi siinä hänen erityinen, oma paikkansa.

Kaikki nämä ovat asioita, joita voi olla hyvä pohtia ja puhua läpi jonkun ulkopuolisen, ei omaan elämään kiinteästi kuuluvan aikuisen kanssa.

Kun nuori lähestyy seurakunnan työntekijää, hän on usein hieman arka ja varautunut. Nykyisessä nopeassa, monien yhteyksien maailmassa, hänelle voi olla erityisen tärkeää se, etteivät hänen asiansa leviä huoneen ulkopuolelle.

Sielunhoitajan rajallisuus

Joskus tulee sellaisia asioita vastaan, että ymmärtää oman rajallisuutensa.

Sekin on sielunhoitajan tunnistettava ja tunnustettava. Keskusteluissa voi tulla esille hälyttäviä asioita, esimerkiksi vakavaa itsetuhoista käyttäytymistä, syömishäiriöitä tai perheväkivaltaa.

On tärkeää, ettei apua lähde etsimään nuoren selän takana vaan yhdessä nuoren kanssa. Kokemukseni mukaan useimmat nuoret ovat valmiita hakemaan apua vakaviin ongelmiinsa. Mutta sen perustana tulee olla jo muodostunut luottamuksellinen suhde hoitajan ja hoidettavan välillä.

Minun täytyy vain yrittää antaa anteeksi. Itselleni ja perheelleni. Ilman heitä en olisi mitään. Ei ehkä olisi edes ollut muuta tietä.

Sielunhoitaja siltana

Moni nuori tietää pappien vaihteluvallisuudesta. Hän on oikeassa. Pappi ei saa kertoa hänen asioitaan eteenpäin yhtään sen enempää kuin aikuisenkaan asioita.

Monet sielunhoitajat joutuvat miettimään vakavasti sitä, kuinka monille nuorille on äärettömän tärkeää, etteivät vanhemmat tiedä heidän ongelmistaan. Syitä on monia: joku ei halua

huolestuttaa vanhempiaan, joku ei halua tuottaa pettymystä. Vain harvoin on kyse siitä, että nuori ajattelee, etteivät hänen asiansa kiinnosta vanhempia.

Sielunhoitajan ammattitaito punnitaan: Hänen tulisi osata tasapainoilla nuoren ja vanhempien välillä, ei kiillana vaan siltana. Auttajan tulee ymmärtää, että hän on tekemisissä nuoren kanssa, jonka maailmankuva on usein puberteettisen mustavalkoinen. Hänellä on taipumus nähdä asiat joko hyvinä tai pahoina.

Nuori saattaa tässä vaiheessa nähdä vanhemmat ”rajoittavina” tai hänen asioihinsa liiaksi puuttuvina. Tämä on luonnollinen seuraus siitä, että vanhemman osa on nuoren tässä elämänvaiheessa toimia eräänlaisena harjoitusvastustajana. Vanhempi joutuukin rajoittamaan ja puuttumaan. Siksi sielunhoitajan tehtävä on siis edesauttaa keskusteluyhteyden syntymistä ja auttaa nuorta ymmärtämään joskus hyvinkin ambivalentteja tunteitaan.

Nuori samanaikaisesti sekä kaipaa vanhempien ymmärrystä ja apua, että haluaa irtautua lapsen vastaanottavasta roolista. Sielunhoitajan tulee tasapainoilla näiden kahden perustehtävän välillä.

Sielunhoitajan tulee tukea sitä nuorella itsessäänkin olevaa ehkä uinuvaa tunnetta, että vanhempi välittää ja rakastaa edelleen, vaikka nuoren elämässä ja olemuksessa on moni asia muuttunut.

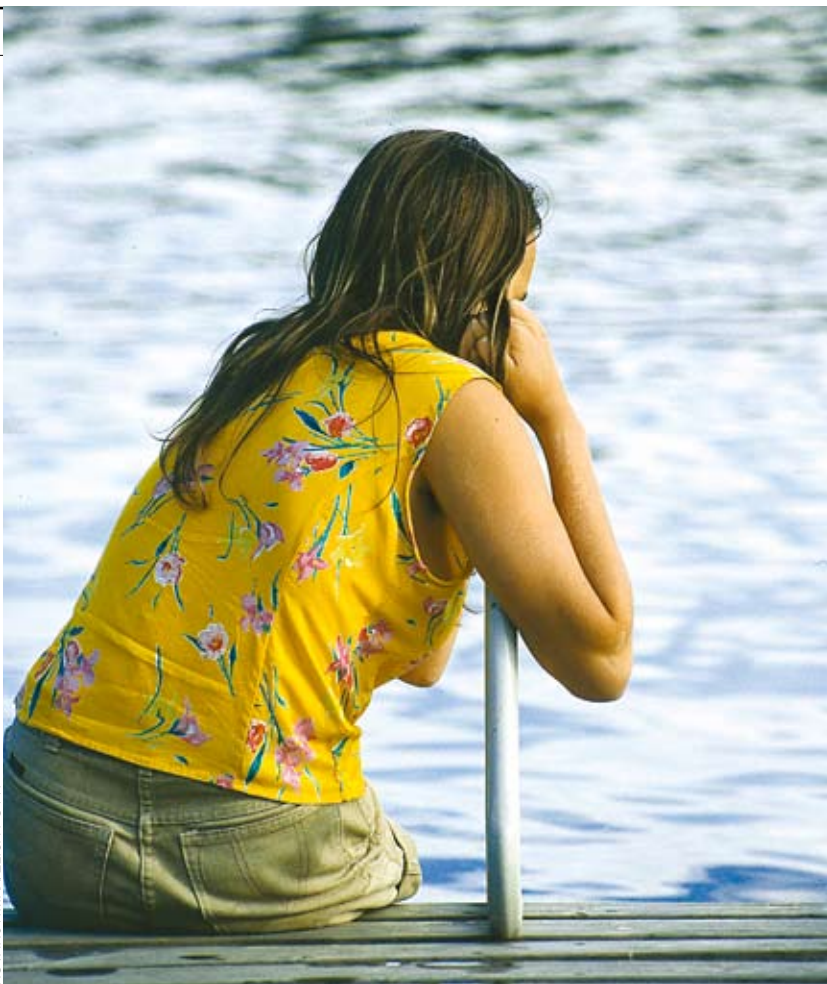
Miksi kukaan ei kertonut siitä, kuinka vaikeaa elämä on? Kuinka monen tulen läpi minun on vielä kuljettava ennen kuin olen valmis?

Sielunhoitaja nuoren auttajana

Nuori on yhtä monimutkainen ja salaperäinen kuin ihmiset yleensäkin. Hänen auttamisensa vaatii samanlaista paneutumista ja ammattitaitoa kuin aikuisenkin. Hänen kanssaan on edet-

Katianna Ruuskanen

tävä varoen, nuoren omilla ehdoilla.

Ei ole mitään järkeä kertoa ja toistaa nuorelle, mitä itse hänestä tai hänen tilanteestaan ajattelee. Ei ole mieltä paljastaa hänelle sellaista, mitä kohti hän on menossa.

On ylimielistä ajatella, että aikuinen tietää vastaukset nuoren ongelmiin vain iän tuomalla kokemuksella. Nuori on toinen ihminen kuin auttaja, hän on salaisuus ja arvoitus, ei valmiiksi kirjoittelu kirja, jota asiantuntija voi lukea.

Monesti olen ollut ymmälläni nuoren kanssa. Hän voi olla yhtäaikaa viisas ja äärettömän lapsellinen, itsetietoinen ja ujo. Hän voi olla säkenöivä keskustelija ja tunneilmaisultaan ihan lukossa.

Varmaa on se, että jos aikaa on – enemmän kuin yksi tunti – hän alkaa vähitellen olla vuorovaikutuksessa siten, että jotain hedelmällistä syntyy.

Olipa päivä millainen tahansa, messun jälkeen olen kevyt.

Sielunhoito kirkon työnä

Mikä tekee sielunhoidosta kirkon työtä, erotuksena vaikka terapiasta? Kokemukseni mukaan nuoren hakeutuessa nimenomaisesti kirkon työnteikijän luokse hän haluaa usein puhua myös uskosta ja Jumalasta, omasta paikastaan seurakunnassa. Hän saattaa haluta esirukousta tai rippiä. Nämä asiat eivät ole samalla tavalla mahdollisia terapiassa.

Toinen iso ero nousee taustayhteisöstä. Minä tapaan nuoren sielunhoitettavan usein myös muualla kuin mainituissa huoneissa. Kohtaan hänet ehtoollispöydässä, hiljaisuuden leirillä tai konsertissa. Sielunhoitaja ei ole koskaan yksin; hän voi tukeutua taustalla vaikuttavaan seurakuntaan. Hän

voi teoillaan ja toimillaan rohkaista myös nuorta siihen.

Jotenkin olen koettanut välittää nuorelle ajatuksen siitä, että olemme rinta rinnan Jumalan edessä, etten minä ole siinä välissä. Me molemmat tarvitsemme rukousta ja lohdutusta. Kun minä kuuntelen häntä, on aina valvo-va Kristus läsnä. Kun minun keinoni ja voimani loppuvat, on olemassa suurempi syli, johon me molemmat mahdumme.

Keinot toisenlaisen todellisuuden tuomiseen sielunhoitotilanteeseen ovat hyvinkin konkreettisia. Ikoni pöydälle, yhdessä sytytetty kynttilä. Kaikkea ei tarvitse vääntää nuorelle rautalan-gasta.

Minä yritän. Minä lupaan yrittää. Minun on pakko yrittää. Minä olen jo onnistunut monessa. Minä otan askeleita eteenpäin.

Olen ainutlaatuinen, arvokas

Mikä on onnistuneen sielunhoidon tulos? Ei sielunhoidosta valmistuta, ei siellä tulla valmiiksi.

Joku nuori tarvitsee muutaman taapaamisen, toisen rinnalla kuljetaan parikin vuotta. Toivon aina, että sielunhoidosta jäisi jälki nuoreen. Toivon että hän sisäistäisi ajatuksen siitä, että omista vaikeista asioista voi puhua ja tulla ymmärretyksi. Toivon, että hän voi itse joskus kuunnella ja auttaa samalla tavalla muita.

Toivon että hänen sydämeensä jäisi viesti siitä, että hän on Jumalan luomana ainutlaatuinen ja arvokas.

En osaa kyllin kiittää niitä, joita pitäisi. Kaikkia niitä, jotka tietämättään kantoi-vat minua huomiseen. ■

LAINAUKSET ON POIMITTU TEKSTIKOKONAISUUDESTA, JONKA ON KIRJOITTANUT PITKÄAIKAISESSA SIELUNHOIDOSSA KIRJOITTA-JAN KANSSA OLLUT NUORI.

Sielunhoitaja ihmistä kohtaamassa

JAANA SVINHUFVUD

DIAKONISSA, PSYKOTERAPEUTTI
SAMMONLAHDEN SEURAKUNTA

**Sielunhoitotyö on aina tekijän-
sä näköistä. Työstä selviytymi-
seen vaikuttavat ammattitaito,
koulutus ja sielunhoitajan per-
soonallisuus.**

Tuleeko sielunhoidon tarve erityisesti esiin silloin, kun elämä täyttyy epäoikeudenmukaisuudesta, kaltoin kohtelusta, hylkäämisistä, sairauksista, syyllisyydestä tai menetyksistä? Onko käynyt niin, että sielumme, joka sitä ennen oli terve, tarvitsee nyt hoitoa?

Etsimme lääkettä, joka auttaa ja parantaa, antaa mahdollisuuden selviytyä. Vai löytyykö avain Jeesuksen jalanjäljistä, taakkojen kantamisesta, ihokkaan lainaamisesta vai Jeesuksen sanoista ristiltä surevalle Marialle ja Johannekselle: ”Pitäkää huolta toisistanne.”

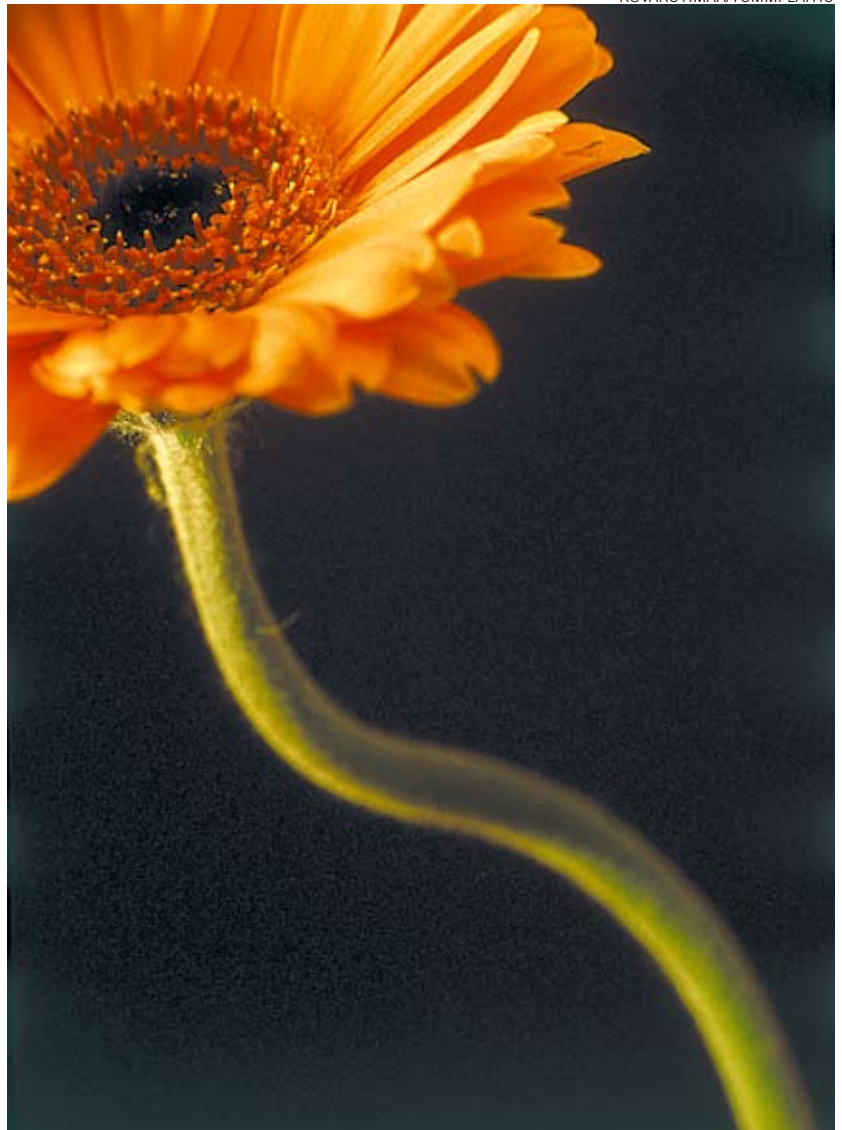
Ollessani osa toista voin tuntea, olla empaattinen, ymmärtää mitä se on, kun toista sattuu sieluun saakka.

Sielunhoitaja kuuntelijana

Sielunhoidon laatuvaatimukset kasvavat sen myötä mitä haasteellisempia ja vaikeampia elämäntarinoita ja tilanteita työntekijä kohtaa.

Sielunhoidon tarpeisiin voidaan vastata yksilö- tai ryhmätilanteissa. Tapaamiset voivat olla sovittuja tai epävirallisia. Sielunhoidon vaikutus voi olla tässä ja nyt – toisaalta vaikutukset voivat ulottua vuosikymmenten päähän.

Mitä kuunteleminen on? Se on toi-

KUVAKOTIMAA/TOMMI LAITIO

sen rinnalle asettumista ja sen lisäksi paljon muuta.

Kuunteleminen on sitä, että kunnioitan jokaista ihmistä Jumalan luomana, arvokkaana ihmisenä.

Kunnioitus näkyy tavastani tehdä työtä. Huomioin sen, mistä puhutaan

ja mikä jää sanomatta. Taltioin mieleeni, mikä on raskasta, mikä keven-tää, mistä ihminen saa voimia.

Kuuntelu on myös oman sisäisen olon tunnistamista, peilaten tunteita oman mielen maisemassa. Kuuntelen kehon kieltä – niin sielunhoidettavan

kuin omaani. Kuuleminen on sisäistä ymmärtämistä, oivaltamista ja asioiden hahmottamista.

Mikä auttaa ihmisten välisessä keskustelussa?

Sielunhoitaja on erilaisten roolien kantaja, sen mukaan mitä autettava tarvitsee cheytyäkseen. Matti Hyrckin jumalakuvat, varhaisen vuorovaikutuksen suhteet äitiin ja isään ovat läsnä tietoisella tai tiedostamattomalla tasolla. Ammatillinen sielunhoitosuhde voi toimia korjaavana kokemuksena niille tunteille ja kaipaukselle, puutteille, vaille jäämiselle, hylätyksi tulemiselle, joita ihmiset kokevat.

Sielunhoito on vuorovaikutusta ihmisten välillä, jossa Jumala on läsnä. Siellä missä kaksi tai kolme on koolla.

Muutama vuosi sitten käytiin keskustelua terapian pituudesta. Kumpi on parempi, lyhyt vai pitkä terapia? Kumpiakin hoitomuotoja tarvitaan. Auttavin elementti hoitosuhteessa on terapeutin ja hoidettavan välinen vuorovaikutus. Sielunhoito on sitä samaa vuorovaikutuksessa olemista ihmisten kanssa.

Sielunhoitotyö kaikessa laajuudessaan on ammatillista työtä. Ammattitaitoa vaatii myös sen miettiminen, olenko oikea ihminen auttamaan tätä ihmistä vai löytyisikö toimivampi apu muualta. Osaanko toimia oikein erilaisissa tilanteissa?

Sielunhoitoa vai terapiaa?

Terapiakoulutukseni on antanut lisävalmiuksia kohdata ihmisiä. Se on antanut avaimia auttamiseen ja hoitamiseen. Sielunhoitajana olen voinut näin kulkea ihmisen rinnalla kahden virtsan matkan.

Sielunhoito- ja terapiakoulutuksessa on mahdollista käydä läpi omia valoja ja varjoja. Oma pimeä puoli tulee valoon, sen kanssa saa tehdä työtä.

Terapiakoulutusten suuntaukset ja

painotukset ovat erilaisia. Siellä missä ratkaisukeskeinen sielunhoito toimii hyvin, voi supportiivinen toimintatapa estää muutoksen. Siellä missä tarvitaan aktiivista asioiden purkamista, meditatiivinen sielunhoitomalli voi ahdistaa ihmistä entistä enemmän.

Sielunhoidon ja terapiatyön välinen ero voi olla parhaassa tapauksessa kuin veteen piirretty viiva. Kumpikin osa-alue täydentää toisiaan. Toisaalta eroa voi olla kuin yöllä ja päivällä sen mukaan, mitkä ovat sielunhoitajan ja terapeutin työskentelytavat ja ammattitaito.

Sielunhoito ja terapiatyö ovat omalla tavallaan yksinäistä työtä. Asiakkaan kertomukset, elämäntarinat ja tapahtumat eivät ole jaettavaa tietoa työyhteisön kahvihuoneissa, hartauspuheissa, eikä kotona saunanlauteilla. Vaitiolovelvollisuus ja kunnioitus ovat sielunhoidon kulmakiviä.

Kirkon ammatillisen sielunhoidon haasteet ovat kasvaneet. Ympäriällämme oleva yhteiskunta voi huonosti. Niin monella on paha olla. Kirkon tehtävä on olla lähellä ihmisten tuskaa ja ahdistusta.

Seurakunnat tarvitsevat osaavia sielunhoidon ammattilaisia toimimaan myös yhteistyössä yhteiskunnan palvelujen kanssa.

Auttava sielunhoito on prosessi, jossa on alku ja loppu. Se voi olla kerta-

Jaana Svinhufvud

luonteista, joskus vuosia kestävää sielunhoitoa. Kriisien ja traumaattisten asioiden hoitaminen vaatii erityisosaamista.

Työnohjauksessa

Ihmissuhdetyö, jonka työvälineenä on työntekijän persoona, tarvitsee jaksakseen työnohjauksen. Myös koulutuksella on ratkaiseva merkitys sielunhoitajan ammattitaitoon. Seurakunnallinen sielunhoitotyö on yksi erityisosaamisen ala työnohjauksen, perheneuvonnan tai sairaalasielunhoidon rinnalla.

Henkinen auttamistyö on vaativaa työtä. Työn kuormittavuus voi alkaa näkyä oireina, joita ei aina itsessään osaa tunnistaa. Auttaja voi tulla välinpitämättömäksi, kynyiseksi, vihaiseksi, vältteleväksi ja tavoittamattomaksi, kun ei jaksa kuunnella ja auttaa. Myötätuntooupumus uhkaa.

Jaksan kyllä töissä, mutta kotiin päästyäni olen aivan poikki. Ihmiset alkavat tuntua taakalta, joita en jaksa kohdata. Toisaalta asiakkaat kyllä menettelevät, mutta työpaikan kahvihuoneeseen en jaksa mennä.

Moni sielunhoitaja kertoo huolensa Jumalalle. Hyvä niin. On hyvä muistaa, että Jumala kyllä tietää meidän vaikeutemme ja asiakkaamme hädän.

Itsellämme voi olla niin vaikeaa, ettemme tiedä, miten auttaa kärsivää ihmistä. Sielunhoitotyötä ei tehdä vasemmalla kädellä. Ihmisten kohtaaminen tarvitsee aikaa ja rajat.

Koulutus ja hyvä työnohjaus antavat mahdollisuuden työstää näitä asioita. Näin oma kuorma voi keventyä, ja voi löytää uusia näkökulmia ja työvälineitä asioihin. Matka voi jatkua.

On riemullista, kun kokeneen työnohjaajan kanssa voi vetää purjenaruja oikeaan suuntaan. Voi oppia soutamaan ja huopaamaan, kun siihen on tarvetta.

Karikot voi nähdä selvemmin, ja karikolta voi päästä pois. Matka jatkuu. ■

Musiikkiterapiassa löydetään yhteys omiin tunteisiin, toiseen ihmiseen – ja Jumalaan

Musiikista syntyy sanoja

NIINA PUNELPURO

HANKESUUNNITTELIJA
TURUN AMMATTIKORKEAKOU-
LU

– Tavallisin kokemus taitaa olla ilahtunut hämmästys, kuvaa musiikkiterapeutti Liisa-Maria Lilja-Viherlampi työssään saamaansa palautetta. – Koskaan ei voi tietää, mihin musiikki kuljettaa, mutta olennaista on, että matkaa tehdään yhdessä ja asiakas näyttää suunnan.

Liisa-Maria Lilja-Viherlampi muistaa olleensa kiinnostunut musiikkiterapiasta jo nuorena ylioppilaana, se tuli ajankohtaiseksi jälleen 90-luvun lopussa Sibelius-Akatemian järjestämien opintojen myötä. Kysymys musiikin terapeuttisista mahdollisuuksista oli toki elänyt pitkään musiikinopintojen ja opetustyön taustalla.

– Musiikkiterapian opinnot vahvistivat käsitystäni siitä, miten merkityksellinen ilmiö musiikki voi terapiavälineenä olla. Musiikkiterapian kautta voi löytyä ilmaisu sellaiselle, jota ei voi sanoin kuvata.

Musiikin ammattilainen huomasi, että oli kouluttautumisen myötä etäännytynyt itse kokemuksesta, kyvystä eläytyä musiikkiin. Tällä kertaa Lilja-Viherlampi rakensi opintojen kautta oman musiikkisuhteensa uudelta pohjalta.

– Oma kokemuksenikin kertoo, että arvokkain on kyky kuunnella. Musiikkiterapia ei edellytä musiikillista lahjakkuutta, sillä musiikin kautta tavoitellaan ensisijaisesti emotionaalista, ei kognitiivista tai rationaalista prosessia, Lilja-Viherlampi painottaa.

Vuonna 2007 Lilja-Viherlampi saavutti tärkeän välietapin väitellessään aiheesta Turun yliopistossa. Väitöskirjan nimi oli *”Minunkin sisällä soi!” – musiikin ja sen parissa toimimisen terapeuttisia merkityksiä ja mahdollisuuksia musiikkikasvatuksessa.*

Tutkimuksen näkökulmana on terapeuttinen musiikkikasvatus, jonka tavoitteena on musiikillisten taitojen lisäksi elämänhallinnan ja kokonaisvaltaisen oppimisen kehittäminen.

Tutkimusmatka musiikkiterapiaan jatkuu edelleen. Tällä hetkellä Lilja-Viherlampi toimii opettajana Turun taideakatemiassa, musiikkiterapia-alan kouluttajana, yksityisenä musiikkiterapeuttina sekä musiikkiterapian työnohjaajana.

Jaettu musiikkikokemus

Mikä erottaa musiikkiterapian esimerkiksi oman lempimusiikin kuuntelemisesta kotisohvalla?

Varsinaisessa ammatillisessa terapiatyössä keskeistä on terapeutin ja autettavan välinen kohtaaminen ja vuorovaikutus. Toinen kulmakivi on asiakkaan yhteys omaan sisimpäänsä. Molempien vahvistamisessa välineenä on musiikki. Ihmistä autetaan ja häntä ohjataan suhteeseen musiikin kanssa.

Musiikin rooli voi olla työskentelyä oman äänen ja sen ilmaisumahdollisuuksien parissa, kuunneltavan musiikin parissa tai soittimien kautta. Musiikin avulla syntyy vuorovaikutus, ja musiikin muotoja ja elementtejä käytetään konkreettisina tai symbolisina työkaluina.

Esimerkiksi oman äänen soinnin kuunteleminen merkitsee hyvin syvää psykofyysistä kokemusta. Jokaisella ihmisellä on oma musiikillisuutensa,

joka perustuu hänen ydinkokemuksilleen äänistä, rytmeistä ja musiikin omaisesta, varhaisesta vuorovaikutuksesta. Siihen on elämänhistorian aikana kietoutunut sitten kokemuksia omasta musiikkikulttuurista ja musiikkiin kiinnittyneistä muistoista.

Musiikkipsykoterapia aloitetaan yleensä perinteisesti keskustelemalla asiakkaan taustasta ja syistä terapiaan hakeutumiselle. Asiakkaalla ei kuitenkaan tarvitse olla tarkkaa kuvausta ongelmilleen.

– Musiikkiterapia voi olla monin tavoin helpompaa kuin perinteinen keskusteluterapia: usein asiakkaalla on vain epämääräinen, ikävä tunne, josta ei saa otetta; musiikin herättämien mielikuvien ja tuntemusten kautta on mahdollista päästä sanoihin kiinni.

Aina ei tarvita sanojakaan. Musiikkiterapiassa käytetään myös esimerkiksi improvisaatiota, jolloin käydään vuoropuhelua vaistonvaraisella ja elämyksellisellä tasolla.

– Musiikki on kieli, jossa on läsnä merkityksiä ja vivahteita, joille ei voidaan löytyä sanoja. Esimerkiksi yhdessä musisoimalla käydään dialogia, jota ei edes voisi täsmällisesti pukea sanoiksi. Samalla keskustelu on todellista ja ilmaisuvoimaista, siinä voi tapahtua vaikka mitä.

Terapeutin iloinen ja raskas tehtävä

Musiikkiterapia voi tuntua myös pelottavalta juuri siksi, ettei se aina lähde liikkeelle rationaaliselta tasolta. Terapeutin tehtävä on rohkaista vapaaseen assosiointiin ja luovuuteen. Ihmisille usein arka ja henkilökohtainen asia on oman äänen käyttö.

– Oma ääni lähtee ihmisen ytimestä ja kertoo, millainen tilanne hänellä on.

**Musiikkiterapiassa ihmistä ohjataan suhteeseen musiikin kanssa. – Koskaan ei voi tietää, mihin musiikki kuljettaa, mutta olennais-
ta on, että matkaa tehdään yhdessä ja asiakas näyttää suunnan, Liisa-Maria Lilja-Viherlampi sanoo.**

Alkujännityksen hälvettyä seuraa hel-
potus ja ilo siitä, että on tilaisuus il-
maista itseään musiikillisesti, Lilja-Vi-
herlampi sanoo.

Luovaan ja tunneperäiseen ilmai-
suun suostuminen ei ole kaikille hel-
poa. Varsinkin aikuisille on usein tur-
vallisempaa käsitellä ongelmiaan pu-
humalla. Musiikin kuuntelu on kui-
tenkin kaikille tuttua ja itselle merki-
tyksellisen musiikin jakaminen tera-
peutin kanssa voi valaa pohjaa tärkeän
luottamussuhteen syntymiselle.

– Toisaalta, jos lapsenkaltainen,
spontaani ilmaisu olisi ihmiselle luon-

nollista ja sallittua, hänellä ei todennä-
köisesti olisi tiettyjä ongelmiakaan,
Lilja-Viherlampi naurahtaa.

Terapeutinkaan tehtävä ei ole hel-
po. Hänen on tunnettava heikkouten-
sa, jotta omat kivut eivät sekoitu asiak-
kaan terapiaprosessiin. Kokemuksiaan
ei voi myöskään pyyhkiä pois, sillä nii-
tä tarvitaan peilauspintoina toisen
kohtaamiselle ja ymmärtämiselle.

– Tärkeintä on hyväksyä oma kes-
keneräisyytensä ja suhtautua tehtä-
vään tietyllä nöyryydellä: terapeutti ei
voi asettua asiakkaan yläpuolelle. Ras-
kasta se on siksi, että asiakkaan rinnal-

la kulkeminen asettaa myös terapeutin
haavoittuvaan asemaan.

– Jotkut asiat voivat herättää itsessä
paljon kipeitä tunteita. Tähän tera-
peutti puolestaan tarvitsee työnohjaus-
ta, Lilja-Viherlampi sanoo.

Kyynleetkin puhkeavat kukkaan

Musiikkiterapia lieene kirkossa huo-
nosti tunnettu terapiamuoto. Lilja-Vi-
herlammen mukaan musiikin tera-
peuttista käyttöä voi kuitenkin har-
joittaa, vaikka ei olisikaan musiikkite-
rapeutti.

– Sielunhoidossa musiikki voi olla turvatekijä, joka suojaa autettavaa. Sil- lä ei haluta ohjata tai opettaa, vaan tuoda esiin se, mitä autettava itse tun- tee. Kuitenkin lähtökohtana on, että kasvu ja cheytyminen tapahtuvat Ju- malan parantavasta voimasta.

Musiikkiterapia toimii sielunhoito- na samaan tapaan kuin virret kuuluvat jumalanpalvelukseen: sanat ja sävelet puhuvat ihmisen sisimmän kieltä ja

antavat hänelle äänen. Musiikin kaut- ta voidaan ylistää Jumalaa, löytää loh- dutusta tai kokea yhteys muihin ihmi- siin.

Aina ei tarvitse itse laulaa: tera- peutin laulamana laulu voi olla kos- kettava siksi, että sanat ja sävel osoite- taan silloin henkilökohtaisesti autetta- valle ja hän on laulun kohde.

– Usein olen laulanut asiakkaalle Petri Laaksosen ja Anna-Mari Kaski- sen laulua Itkemättömät itkut, joka antaa luvan tuskan tuntemiseen ja toi- von lohdutuksesta.

Lilja-Viherlampi on kouluttanut myös kirkon työntekijöitä musiikkite- rapian periaatteisiin.

– Kansan Raamattuseuran Krito- koulutuspäivässä kuuntelimme osana luentoani äidin ja sikiön sydänääniä, jonka jälkeen lauloin kuuntelijoille kehtolaulun kitaran säestämänä, Lilja- Viherlampi kertoo.

Tilaisuuden jälkeen eräs kuuntelija kertoi laulun koskettaneen hänessä muistoa, jonka hän oli kauan sitten sulkenut mielestään. Kokemus oli ol- lut kipeä mutta turvallinen, ja hän oli kiitollinen siitä.

Musiikki luo mielen valkokankaan, jossa esimerkiksi kipeät muistot ovat turvallisen etäisyyden päässä. Se joh- dattaa omaan sisäisyyteen, tunteisiin, leikkiin ja luovuuteen. Musiikilliset kokemukset hoitavat ja rakentavat, herättävät ajatuksia, rohkaisevat, vir- kistävät ja lisäävät yhteyden tunnet- ta.

Musiikkiterapiassa ei käytetä vain kaunista musiikkia, vaan musiikki voi yhtä hyvin ilmaista inhon, surun ja ah- distuksenkin tunteita. Yhdessä tera- peutin kanssa jaettu kokemus voi olla kipeä ja samalla kuitenkin uutta luo- va, kun siinä on läsnä parantava yhte- ys ja rakkaus.

SATTUMUKSIA

VIIME vuosituhan- nen lopulla re- montoitiin Ypäjän kirkkoa ja kun- nan tekninen joh- taja Jouko Kä- könen oli valvo- jana. Sukututki- ja istui kirkkoher- ranvirastossa syventy- neenä papereihinsa.

Kanslistille sanoin ohimennen, että Käkönen siinä menee. Hän useinkin poikkesi jalkaisin virastoltaan kirk- koon. Sukututkija havahtui sanomi- seeni ja sanoi tiukasti: ”Minun mieles- täni se ei ole Käkönen.” Pieni kinakin siinä syntyi ja lopulta kysyin, tuntee- ko hän miestä. Hän kielsi, mutta inti- vastaan, että Käkönen se ei ole.

Meitä nauratti kovasti, kun Käkö- nen kirkosta palatessaan poikkesi vi- rastoon, ja vasta silloin sukututkijalle

selvisi, että miehen sukunimi on Kä- könen. Hän oli luullut minun tarkoit- tavan miehen senhetkistä kuntoa.

JOSKUS 1990-LUVULLA sain il- maisen taksimatkan Tukholmassa lai- valle. Odottelin maratonin jälkeen taksia kadulla. Siinä alkoi jo tulla kii- rekin laivaan ja aamuksi messuun Ypäjän kirkkoon. Suomalainen juok- sija liittyi seuraani, sillä hänkin halu- si laivaan.

Hieman ennen satamaa kaverilta pääsi r-pitoinen parkaisu. Juoksumi- tali oli jäänyt pukukopin penkille, ja se piti nyt äkkiä hakea taksilla. Silloin minäkin parkaisin taksille ”Stanna här”, hyppäsin pois ja ehdin laivaan, joka teki lähtöä.

Messu pidettiin seuraavana aamuna ajallaan, mutta kaveri ei ehtinyt var- maankaan siihen laivaan.

Ilmaisen taksimatkan jälkeen vuot-

ta myöhemmin meinasi tulla tuplasti hintaa taksille. New Yorkin marato- nin jälkeen halusin taksilla hotelliin. Hetken kuluttua auto oli täynnä kai- kenrotuisia ja -näköisiä juoksijoita.

Aikansa taksi kierteli kaupunkia, kunnes huomasin olevani yksin. Ja sitten äkkäsin: kukaan ei ollut maksa- nut mitään. Taskussani oli viiden dol- larin seteli, ei muuta. Lähellä hotelli- ani halusin jäädä pois Broadwaylla.

Työnsi rahan kuskille ja nopeasti ulos kadun vilinään. Sillä hetkellä ei edes jaloissa tuntunut miltään. Kuu- lin taksin torven törähtävän, mutta hengissä selvisin, ja vasta suihkussa tuntui, että jalat taitavat olla tönkkö- nä.

RISTO AHTI
Kirkkoherra, Ypäjä

Pappina saattohoitokodissa

VIRPI SIPOLA

DIAKONISSA, TM, TERVEYSTIETEIDEN YLIOPIILAS, HELSINGIN SEURAKUNTAYHTYMÄN SAIRALAPAPPI

Saattohoito on potilaan kuolemaan saattamista ja toisaalta kuoleman jälkeen hänen läheistensä elämään saattamista.

Papin tehtävä on pitää yllä toivoa. Toivoa on aina. Usein toivo syntyy kuuluksi ja nähdyksi tulemisesta.

Terhokoti

Terhokoti on lievittävää hoitoa antava saattohoitokoti, jonka palveluja ovat osastohoito, kotisairaanhoido ja päiväsaairaala. Terhokodin antama hoito on tarkoitettu pitkälle edenneestä sairaudesta kärsiville potilaille.

Terhokodissa toimii ammattihenkilöstön lisäksi myös Terhokodin kouluttamia vapaaehtoistyöntekijöitä. Saattohoitokodissa tärkeintä ovat kohtaaminen ja läsnäolo.

Rajapinnoilla

Papin työssä liikutaan luopumisen kysymysten äärellä. Kuoleman läheisyydessä heräävät eksistentiaaliset elämän peruskysymykset. Eletty elämä askarruttaa: "Olenko tehnyt oikeita valintoja? Olenko elänyt oikein?"

Ihmisellä on tarve tulla sovitetuksi itsensä, läheistensä ja Jumalan kanssa. Kuoleman tuntemattomuus mietityttää: "Mitä minulle tapahtuu kuoleman jälkeen?" Kun kaikki uhkaa tuhoutua ja hajota, esiin nousee tarve suojautua.

Jäljellä oleviin elämänpäiviin liittyvät pelot ja ahdistukset pohdituttavat: "Joudunko kärsimään kipuja? Olenko kuollessani yksin?" Uskontokunnasta tai uskonnollisesta vakaumuksesta

MATTI KARPINEN

Terhokodin hiljainen huone on paikka, johon potilaat, omaiset ja henkilökunta voivat mennä hiljentymään. Siellä pidetään myös saattohartauksia ja hautaansiunaamisia.

riippumatta jokaisella ihmisellä kuoleman läheisyys tuo esille henkisyyteen ja hengellisyysyteen liittyviä tarpeita. Jokainen ilmaisee niitä omalla tavallaan.

Potilas tai hänen omaisensa voivat toivoa keskustelua papin kanssa tai pyytää ehtoollista. Sielunhoidon tarve voi ilmetä levottomuutena tai ahdistuksena, joka ei helpota. Toisinaan potilas ja omaiset odottavat papin aloitetta, kysymystä tai sanaa, josta keskustelu

lun voi alkaa.

Papin läsnäolo voidaan kokea helpotuksena – nyt mukana on joku, joka tietää, kuinka tässä tilanteessa tulee toimia, kuinka kuolemaan pitää suhtautua.

Sielunhoito on yhdessä asioiden pohtimista; oikeassa olemisen tai todistamisen taakkaa ei ole – kuoleman jälkeisestä elämästä faktatietoa ei ole jaettavissa. Se on uskon varassa.

Armovälineet

Sielunhoidon konkreettisia välineitä ovat rippi ja ehtoollinen sekä sairaan voitelu. Yhteisiä ehtoollishartauksia Terhokodissa järjestetään kerran kuukaudessa. Yhteinen ehtoollishetki muistuttaa siitä, että kuoleva on osa seurakuntaa, hän on mukana rukouksessa.

Musiikilla on tärkeä osa sielunhoidossa, tutut virret ja hengelliset laulut koskettavat ja tuovat turvaa.

Terhokodin omat vapaaehtoiset tekevät juhlan valmistelemalla yhteisen tilan. He laittavat alttarin ja kattavat kahvipöydän. Yhdessä lauluryhmä Terhosten kanssa valitaan hartauden teemaan sopiva musiikki. Lauluryhmä avustaa tilaisuudessa laulamalla. Nämä ovat hetkiä, joihin potilaat ja heidän läheisensä sekä henkilökunta osallistuvat vointinsa ja aikataulujensa mukaan.

Kirkkovuosi elää hartauksissa, mutta niissä näkyvät myös Terhokodin tapahtumat.

Sairaalta oppiminen

Terhokodissa kokoontuu säännöllisesti omaisille tarkoitettu ryhmä, jota ohjaavat vapaaehtoistyönohjaaja, vapaaehtoistyöntekijä tai pappi. Ryhmä toimii vertaistukena, paikkana, jossa omainen voi jakaa kokemuksiaan toisten kanssa. Kuolevan potilaan omainen elää potilaan ehdoilla.

Silloin kun taustalla on pitkä sairausaika, omainen on käynyt läpi monia vaiheita yhdessä potilaan kanssa. Sairausten löytyminen, eteneminen, hoitojaksot ja sen toteaminen, ettei mitään ole enää tehtävissä ovat raskaita vaiheita. Raskaita ovat myös päätös saattohoidosta, lähestyvä kuolema, luopuminen ja kaikessa mukana oleva suru. Tilanteen rehellinen toteaminen ja hyväksyminen vievät aikansa.

Kuoleman läheisyydessä joutuu kohtaamaan oman kuolemansa. Ristiriitaisinta on silloin, kun potilas on valmis kuolemaan, mutta omainen ei

halua hyväksyä asiaa.

Pienelle lapselle ja nuorelle äidin tai isän kuolema on käsittämätön ja lohduton asia. Usein tuleva leski on oman surunsa syvyyksissä niin, ettei hänellä ole voimavaroja nähdä lapsen tarpeita tai vastata niihin. Tuolloin henkilökunnan taito ja herkkyyys ottaa vastaan kipeitä asioita ja olla läsnä on merkittävä.

Potilaalle on tärkeää, että hän saa lähtöluvan. Että hänet hyvästellään ja hän saa läheisiltään luvan kuolla. Toteutuessaan tällainen saattaminen voi olla eheyttävä kokemus kaikille.

Hyvästejä varten Terhokodissa on erityinen hiljainen huone, jonne potilas ja hänen läheisensä voivat kokoontua hiljentymään, viettämään rukoushetkeä tai ehtoollista.

”Ennen kuin olin elänyt päivääkään, olivat kaikki päiväni jo luodut”, sanotaan Psalmissa (139:16). Se on turvallinen sana.

Suostuminen

Papin työ on työskentelyä tuntemattomalla maaperällä. Jokainen kuolema on ainutlaatuinen. On etuoikeus saada olla läsnä.

Työssä kohtaa paljon kysymyksiä, joihin ei ole vastauksia. Jotkut kuolemat tulevat lähemmäksi, koskettavat jotain syvällä itässä. Papin itkut itkevään kohtaamisten jälkeen.

Rukous on työssä vahvasti mukana. Toisinaan se on lyhyt pyyntö: ”Jumala, anna minulle voimia tähän.”

Joskus rukouksen voi jakaa omaisten ja potilaiden kanssa. Läheisyyden ja etäisyyden akselilla liikkuminen on osa työn luonnetta. Jotta voi mennä lähelle, on välillä otettava etäisyyttä.

Työssä riittämättömyyden tunne on vahvasti läsnä – aika ei riitä kotihoitopotilaille ja hoitohenkilökunnalle. Omaisten tukeminen kuoleman ja hautauksen jälkeen ei ole mahdollista.

Työn kuormittavuus on hyvä tiedostaa. On huolehdittava siitä, että työlle

on purkukeinoja ja vastavoimia omassa elämässä. Työtä ei voisi tehdä ilman ammattitaitoista, työhönsä sitoutunutta henkilökuntaa ja upeita vapaaehtoisia. Yhteistyön sujuminen on kunnan arvoinen asia.

Tulevaisuus

Sinnikkäästi ihmettelen, mistä löytyisi se tahto, jonka avulla saattohoitokodeissa sielunhoito toteutuisi sekä ennen kuolemaa että sen jälkeen. Olisiko mahdollista järjestää kirkon resurssija siten, että jokaisessa saattohoitokodissa olisi pappi viitenä päivänä viikossa työskentelemässä osana hoitotyön tiimiä?

Millaisia keinoja toivon ja pelastuksen viestimiseen löydetään ihmisten uskonnollisten ja kulttuuristen taustojen kirjon kasvaessa, kun kristilliset symbolit ja perinne eivät puhuttele ja uskonnollinen kieli on vierasta? ■

Terhokodin koulutusyksikkö järjestää koulutuksia muun muassa seuraavista aiheista:

Kuolevan potilaan hoitotyö kotona
Vuorovaikutus
Vaativat haasteelliset omaiset
Lapsi omaisena
Pitkäaikaispotilaiden ja -asiakkaiden saattohoito
Yhteisö, yhteisöllisyys

Koulutuksia räätälöidään myös kohderyhmän tarpeiden mukaisesti. Koulutuksesta vastaavat sairaanhoitaja, työnohjaaja ja työyhteisökehittäjä Miia Snellman, pastori, sosiaalityöntekijä Tapio Pajunen sekä LL, Terhokodin ylilääkäri Juha Hänninen.

Koulutuksen yhteydenotot:
Miia.Snellman@terho.fi
Terhokodin koulutusyksikkö
Kuparitie 7
00440 Helsinki
Puh. (09) 615 44622

Kirjallisuusterapeuttiset kasvuryhmät seurakuntatyössä

**Kirjallisuus- eli sanatai-
deterapiassa hyödynne-
tään joko valmista kirjal-
lista aineistoa tai itse tuo-
tettua tekstiä. Olennai-
nen osa työskentelyä on
tuotosten jakaminen ryh-
mäläisten kesken ja pa-
lautteen saaminen.**

PASTORI, KIRJALLISUUSTERAPIAOH-
JAAJA, HELSINKI

Viime vuosina seurakuntiin on rantautunut uusi tapa olla hoitava ja voimaannuttava yhteisö. Seurakunnissa on alettu pitää kasvuryhmiä, joissa käytetään työvälineenä kirjallisuusterapeuttisia menetelmiä.

Mitä kirjallisuusterapia on?

Psykologi Terhikki Linnainmaa määrittlee kirjallisuusterapian luovuusterapeutiksi toiminnaksi, jonka tavoitteena on itseilmaisun ja itsetuntemuksen lisääminen. Terapian tavoitteena on edistää vuorovaikutustaitoja ja auttaa ilmaisemaan vaikeita asioita. Omia asioita on helpompi lähestyä tekstin välityksellä kuin suoraan.

Usein kysytään, mikä on luovan kirjoit-

Kirjallisuusterapeuttiset menetelmät avaavat kirjoittamiseen liittyviä lukkoja.

tamisen ja terapeuttisen kirjoittamisen ero. Tämä ero on veteen piirretty viiva. Luovalla kirjoittamisella ei välttämättä ole terapeuttisia vaikutuksia.

Kirjallisuusterapiaryhmissä voidaan lukea jokin teksti ja työstää sitä eteenpäin. Ryhmissä voidaan myös piirtää, maalata tai askarrella ja kirjoittaa tuotoksesta vaikkapa apukysymysten avulla tekstiä.

Espoolainen kirjallisuus- ja taideterapeutti, äidinkielenopettaja Sirpa-Maija Harjunkoski sanoo käyttävänsä ryhmissään pääasiassa ryhmän itsensä tuottamaa materiaalia. Vain yhtä oikeaa tapaa toimia ei ole. Myös kohderyhmä vaikuttaa siihen, mitä materiaalia käytetään työvälineenä.

Tekstien ohella keskustelun ja kirjoittamisen pohjana voidaan käyttää kirjoja, lehtiä, äänitteitä, piirustuksia, valokuvia, videoita tai elokuvia sekä esineitä. Näkövammaisille tarkoitetuissa ryhmissä kosketusaistilla on erityinen merkitys.

Olennaista on, mitä teksti puhuu minulle tai minusta sekä oivallukseni ryhmäläisten tekstien äärellä. Sen sijaan kielelliset ongelmat ja kirjallisuuskritiikki jätetään syrjään. Hienoa on sekin, että jokaisen näkemys tekstistä on yhtä oikea.

On aktiivista eli kirjoittavaa ja passiivista eli lukevaa kirjallisuusterapiaa. Kirjallisuusterapeutista menetelmää erilaisin sovelluksin voidaan käyttää myös yksityisvastaanotolla terapian yhteydessä. Joissakin tilanteissa se on sopiva vaihtoehto meille kirkon työntekijöille käytettäväksi henkilökohtaisessa sielunhoitotyössä.

Kasvuryhmissä niin perheenäitejä kuin kiireisiä ura ihmisiä

Pitäessäni tänä syksynä ensimmäistä kirjallisuusterapiaan perustuvaa kasvuryhmääni kuulin jo ilmoittautumisvaiheessa kommentteja seurakunnan kasvuryhmistä. Monien kokemus oli, että vihdoinkin seurakunta tarjoaa jotain toimintaa, joka sopii juuri minul-

– Taideterapia on itsetuntemukseen ja kasvuun tähtäävää työtä. Taidetta tekemällä syntyy aina jotain, mikä on merkityksellistä, Sirpa-Maija Harjunkoski kuvaa työtään.

le ja jossa voin toimia aktiivisesti ryhmässä.

Sirpa-Maija Harjunkoski yhtyy tähän. Hän kertoo, että perinteisten seurakunta-aktiivien lisäksi työ on tavoittanut uusia ihmisiä, kuten erilaisissa elämän muutostilanteissa olevia ihmisiä sekä nuoria aikuisia, joille seurakunnan kynns on saattanut olla korkea.

Ryhmissä on ollut mukana masentuneita, elämänilonsa menettäneitä ja vakavasti sairaita. Eräs ryhmäläinen oli sanonut: ”Täällä tunnen eläväni.”

Mukana on ollut myös perheenäitejä sekä kiireisiä ura ihmisiä, jotka ovat halunneet omaa aikaa.

Harjunkoski ohjaa kasvuryhmiä jo viidettä vuotta helsinkiläisissä Kallion ja Pakilan seurakunnissa. Jokaisessa ryhmässä on ollut mukana myös seurakunnan työntekijöitä.

– Työntekijät ovat kokeneet osallistumisensa elämää rikastuttavana ja merkittävänä työssä jaksamisen kanalta, Harjunkoski sanoo.

Tällä hetkellä Harjunkosken ohjaamat ryhmät ovat voimavarasuuntautuneita kasvuryhmiä. Hän pitää kirjallisuusterapiaryhmiä myös alan opiskelijoille ja aikuisille muualla.

Pakilan seurakunnassa on pidetty

kaupunkiretriittejä, joissa Sirpa-Maija Harjunkoski on käyttänyt taideterapeuttisia menetelmiä. Retriiteissä hän on tehnyt yhteistyötä seurakunnan papin ja kanttorin kanssa. Monialainen luovuus on päässyt esille niin työntekijöissä kuin seurakuntalaisissa.

Hengellisyys ja kasvuryhmät

Hengelliset tekstit sopivat kasvuryhmien materiaaliksi. Näiden valintaan on kiinnitettävä paljon huomioita, jotta ne antavat voimia, rohkaisevat.

Meillä on suuri aarteisto virsissä ja hengellisissä runoissa, kuten psalmeissa. Eikä kannata unohtaa sitäkään, että monet muutkin runoilijat puhuvat esimerkiksi Jumalasta, elämän tarkoituksesta ja surusta.

Psykologi Terhikki Linnainmaa muistuttaa, että hengellisiä tekstejä ei tule käyttää kenenkään tuomitsemiseen tai manipulointiin. Tarkoitus on tuoda voimaa ja valoa kasvuryhmien osallistujien elämään. (Kirjallisuusterapia 2/2007.)

Oivalluksia luovuusterapiasta

– Kirjallisuusterapian pariin minut johdatti rakkaus kieleen ja kirjoittamiseen sekä se, että halusin saada uusia työkaluja työhöni opettajana ja kouluttajana, Harjunkoski kertoo.

Kirjojen henkilöhahmot tarjoavat oppilaille oivallisia samastumisen kohteita. Niiden avulla päästään keskustelemaan sekä omista että toisten tunteista, jolloin syntyy uusia oivalluksia.

Harjunkoskea kiehtoi se, että kirjallisuusterapeuttisessa työskentelyssä kirjallisuutta voidaan käyttää välineenä oppilaiden yksilöllisyyden ja itsetuntemuksen rakentamisessa. Hän halusi tuoda tunnekielen tutuksi tunneiltaan.

Harjunkoski lähti kirjallisuusterapiaopintojen jälkeen opiskelemaan taideterapiaa, koska halusin rikastuttaa kirjoittamista tekemällä kuvia. Hän päätyi ekspressiiviseen taideterapiaan, joka yhdistää maalaamisen, kirjoitta-

misen, liikkeen, draaman ja musiikin.

– Taideterapia avasi minulle tien itseeni ja toisaalta se avasi minut näkemään ympäröivä maailma uusin, ihmettelevin ja suvaitsevin silmin, Harjunkoski sanoo.

– Taiteellinen työskentely on konkreettista ja sen avulla asioita voi tutkia tasolla, johon sanat eivät yllä. Samalla tavalla kuin ihminen taiteen kautta muovaa maailmaansa hän muokkaa myös omaa elämäänsä, Harjunkoski

luonnehtii. – Taiteen tekemisen kautta tehdyt oivallukset voi siirtää omaan arkitodellisuuteensa. Näin ihminen saa uuden mahdollisuuden. ■

Lisätietoa: www.kirjallisuusterapia.net

Laivakuraattori Jaana Rannikko sinisissä haalareissaan laivalla. Keskustelut käydään laivan työntekijöiden töiden lomassa.

Sielunhoitoa merellä

Tilanteet ja aiheet tulevat sattumanvaraisesti, suunnittelemta. Keskustelut käydään toisen työn lomassa. Vastaanottoaikoja ei ole. Työpäivät kestävät ympäri vuorokauden. Kaikkeen pitää olla varautunut.

JAANA RANNIKKO

LAIVAKURAATTORI, DIAKONISSA, VANTAA

Itseään täytyy koko ajan tehdä tykö, markkinoida. Keskustelutilanteita pitää etsiä aktiivisesti. Olemassaolonsa oikeutusta pitää todistella. Työ on jatkuvaa kaaoksen hallintaa.

Tässä on pähkinänkuoressa laivakuraattorin työn luonne. Laivakuraattori seilaa laivoilla noin viikon kerrallaan henkilökunnan tukena. Työ on lähes pelkästään keskusteluja ja sielunhoitoa.

Laivakuraattori on kirkko työpaikalla. Kirkko, joka ei kuulu laivan organisaatioon.

Aktiivinen rooli ja kaaoksen hallinta

Kun laivakuraattori menee laivaan, hän kiertää siellä eri työpisteissä tutustumassa työntekijöihin. Samalla hän antaa työntekijöille mahdollisuuden tutustua itseensä. Tarkoitus on olla läsnä ja tavoitettavissa, näkyvissä.

Jotkut levittävät melkein heti koko elämänsä kuraattorin eteen. Jotkut pitävät etäisyyttä tai ovat jopa torjuvia.

Usein kuulee sanat: ”Ei minulla ole mitään ongelmia. En minä tarvitse kuraattoria.” Tämän sanoja saattaa kuitenkin jo seuraavana päivänä kertoa jotakin hyvin kipeää, henkilökohtaisia asioita.

Laivalla olo on pääasiassa sosiaalista yhdessäoloa ja keskustelua kaikista mahdollisista aiheista: maahanmuuttajien asemasta ja lasten kasvatustodeista merenkulun nykypäivään.

Keskusteluja käydään porukalla tai kahden kesken, työntekijän vapaa-ajalla tai työn lomassa.

Kuraattori voi osallistua työhön tai seisoa työntekijän vieressä. Työ sanelee keskustelun rytmin.

Mikä tahansa keskustelu voi kääntyä sielunhoidolliseksi. Laivakuraattorin pitää olla herkkä huomaamaan rivien välistä, mitä toinen mahdollisesti haluaa kertoa, ja tarttua siihen.

Keskustelu voi kääntyä sielunhoidolliseksi siinä hetkessä ja paikassa. Sielunhoitokeskustelun alkua ja loppua ei voi aina määritellä. Keskustelua on myös välillä vaikea pitää kasassa, kun niin moni asia voi sen keskeyttää.

Suunnittelemattomuus

Useimmat eivät suunnittele keskustelunsa kuraattorin kanssa. Varsinkin miehet eivät edes tiedä osaavansa puhua vaikeista asioista. Sopivasti johdateltuna he itsekin hämmästyvät, että todellakin ovat puhuneet.

Ihminen ei myöskään itse välttämättä miellä, että on käynyt sielunhoito-

keskustelun kuraattorin kanssa.

Laivan työntekijän kannalta ei olekaan merkitystä, miten keskustelu määritellään. Tärkeintä on keskustelu, jonka ihminen kokee helpottavana ja josta hän on saanut jotakin apua tai hyvää mieltä.

Jotkut odottavat laivakuraattorin tuloa. Heillä on valmiina aihe, josta haluavat keskustella.

Jotkut myös haluavat puhua rauhasa, niin ettei kukaan kuule. Silloin etsitään laivalta rauhallinen paikka ja sovitaan keskustelu-aika. Aika voidaan sopia vaikka kello kolme yöllä, jolloin työntekijän työvuoro päättyy.

Seuraava keskustelu samasta aiheesta saman ihmisen kanssa on mahdollista yleensä vasta, kun kuraattori on seuraavan kerran laivalla samaan aikaan työntekijä kanssa. Siihen voi mennä yli vuosikin. Tilanteen niin vaatiessa ja työntekijän halutessa voidaan olla yhteydessä seilausten välillä.

Laivan oma maailma

Laiva on oma erityinen maailmansa. Siellä on tarkka hierarkia, jossa kapteeni on ylimpänä. Laivalla tehdään työtä ja asutaan yhdessä samassa suljetussa tilassa viikosta kahdeksaan viikkoon kerrallaan.

Matkustajalaivoilla monet asuvat kahden hengen hyteissä. Mitään ei voi tehdä toisten tietämättä.

Oma perhe ja ystävät elävät omaa elämäänsä samanaikaisesti muualla. Laivalla ei välttämättä ole ketään, jolle voi puhua omista asioistaan.

Ei voi olla varma, kehen voi luottaa. Toki on myös paljon keskinäistä jakamista ja luottoystäviä.

Keskustelujen aiheet kuraattorin kanssa voidaan jakaa työpaikan eli laivaelämän asioihin ja kotiin liittyviin, henkilökohtaisiin asioihin. Laivaelämän asiat koskettelevat henkilösuhteita: työtovereita ja esimiehiä, varustamo sekä työolosuhteita, työn vaatimuksia.

Kotiasioissa korostuvat suhde puoliin, mahdollinen mustasukkaisuus sekä huoli lapsista, syyllisyys siitä, ettei ole läsnä.

Pidän huolta itsestäni

Laivakuraattorin päivät venyvät helposti pitkiksi. Oma viireystila vaihtelee. Itsestään ja jaksamisestaan täytyy pitää huolta. Taukoja täytyy pitää tilanteen mukaan.

Täytyy hyväksyä se, ettei voi olla joka paikassa yhtä aikaa. Omat rajat täytyy itse tiedostaa ja pitää.

Laivakuraattori kuulee myös usein sanat: ”Ihania, että olet täällä juuri nyt. Ihania, että olen saanut puhua kanssasi.” On hienoa saada tällaista palautetta ja saada kokea työnsä tarpeelliseksi.

Sielunhoidossa sekä auttaja että autettava saavat toisiltaan; siinä piilee aina siunaus, siinä Jumala on aina läsnä. ■

Suomen Merimieskirkko ry:llä on sopimus yhdeksän suomalaisen varustamon kanssa laivakuraattorityöstä. Sopimukset kattavat suurimmat varustamot.

Laivakuraattoreja on sekä Merimieskirkon palkkalistoilla että ns. nimikkolai- vakuraattoreja. Jälkimmäiset ovat seurakunnan työntekijöitä, jotka seilaavat työnantajansa suostumuksella omalla nimikkolai-vaallaan kerran pari vuodessa.

Kuraattoreja on sekä matkustaja- että rahtilai-voilla. Matkustajal-ai-voilla he ovat vain henkilökuntaa varten.

Musiikin tuntemattomat voimat

SAKARI VILPPONEN

PIELISENSUUN SEURAKUNNAN
KANTTORI

Missä uskonto siellä musiikki. Miksi näin on, jää salaisuudeksi. Seurakunnan musiikki ja yhteinen laulu ei selity pelkin järkisyin.

Jos ajatellaan, että erilaisiin lajeihin ja kautuvaa musiikki on osa esteettistä kulttuuria, tarjolla on jo ääretön musiikkimeri. Tässä ei ole kuitenkaan kaikki.

Musiikin piilovaikutus

Musiikilla on myös piilossa olevia vaikutusmekanismeja ihmisen tiedostamattomalla puolella.

Musiikki kulttuuri-ilmiönä, sen esteettinen vaikutus, musiikin ääretön määrä ja kaikki siihen liittyvä tieto peittävät helposti alleen musiikin piilovaikutukset.

Jos otamme vertailukohdaksi puun, niin näkyvä runko ja oksat voisivat olla musiikki kulttuuri-ilmiönä, mutta musiikin syvät vaikutukset ovat piilossa maan alla juurissa. Runko ja juuret luonnollisesti tarvitsevat toisiaan.

Musiikin tuntematon puoli voi kui-

tenkin olla aivojemme megavitamiini. Musiikki on – kenties primus motorina – mukana neurologisissa prosesseissa, joiden tuloksena kehittyy aistiva ja asioita hahmottava ihminen. Perusteet näille väitteille on antanut moderni aivotutkimus.

Neurologiset vammat ja iän mukanaan tuomat rappeumat ovat suuri haaste lääketieteelle. Siksi musiikin tuoma yllättävä apu näissä sairauksissa on osoitus musiikkiin sisältyvistä voimista. Tällä hetkellä tiedetään muun muassa, että jos ihminen menettää puhekykynsä aivohalvauksessa, niin puheharjoittelu laulun avulla

tuottaa yleensä parhaan tuloksen. Myös jos Parkinsonin tautia sairastavalle ”jäykistyneelle” potilaalle lauletaan rytmikästä laulua, potilas pystyy kävelemään ja jos muistihäiriöiselle soitetaan esim. hänen muinoin tekemäänsä matkaan liittyvää musiikkia, se voi palauttaa mieleen matkaan liittyviä muistikuvia ja elämyksiä.

Musiikkiterapia

Musiikkiterapiaa on käytetty menestyksellisesti myös kehityshäiriöisten ja autististen lasten, mielenterveys- ja psykiatrian potilaiden sekä anorektikkojen ja alkoholistien hoidossa. Kaikille näille on yhteistä hoitovaikeudet perinteisen lääketieteen keinoin. Musiikki siis saa aivoissa liikkeelle prosesseja, joita ei millään muulla tavalla pystytä herättämään – ja ilman haitallisia sivuvaikutuksia.

Musiikkiterapialla on tällä hetkellä virallinen asema Suomen terveydenhoidossa. Se rinnastetaan esimerkiksi Kela-korvauksissa fysio-, puhe- ja toimintaterapiaan. Musiikkiterapeutteja koulutetaan useassa toimipisteessä. Kymmenissä Suomen kunnissa on musiikkiterapeutin virkoja. Lisäksi musiikkiterapeutteja on runsaasti

myös yksityisyrittäjinä.

Kehitys kohti virallista asemaa on ollut varsin nopeaa, kun ottaa huomioon, että vielä 1960-luvulla musiikkiterapia oli Suomessa vain harvojen tiedossa.

Suomen musiikkiterapeuttisen ope-
tuksen ja tutkimuksen keskus on Jyväskylän yliopistossa, jossa muun muassa professori Jaakko Erkkilä tutkii musiikin vaikutuksia aivojen neurologisiin prosesseihin. Koska tämäntyyppistä tutkimusta tehdään paljon eri puolilla maailmaa, on tulevina vuosikymmeninä odotettavissa lisää uusia tuloksia.

Hoitaako musiikki myös sielua?

Perinteisen rippimallin ohella sielunhoito on tänä päivänä paljon surutyötä ja avun tarjoamista kriiseihin. Muuttuvassa maailmassa sielunhoitoa tarkastellaan muun muassa terapianäkökulmasta.

Voiko musiikki tai musiikkiterapia olla tässä apuna?

Musiikkiterapia ei sisälly kirkon henkilöstökoulutukseen, mutta ahdistuksen ja masennuksen hoito kiinnostaa tietenkin myös sielunhoitajia. Tarjolla on monia teitä.

Viitekehykset muuttuvat aika lailla ja virret vaihtuvat iskelmiin, jos tutustuu esimerkiksi psykiatriasta hoitoa saaneiden parissa tehtyyn tutkimukseen *Kielikuvista mielikuviin* (Lehtonen & Niemelä 1997), jossa vastaajat tekivät Top ten -listan itselleen merkittävistä iskelmistä.

Ajatellen nuorten – ja miksei aikuis-
tenkin – parissa tehtävää sielunhoitoa

tällainen mielen kartoitus ilmeisesti toimii hyvin. – Askel tähän suuntaan taidettiin jo ottaa, kun Hectorin laulu *Lumi teki enkelin eteiseen* sisällytettiin *Nuoren seurakunnan veisuihin*.

Sanan kirkolle voi olla vaikea hyväksyä, että musiikin tarjoama apu sielunhoidossa voi tapahtua ”ilman sanoja” piilotajunnan kautta. Unien lailla musiikki on portti alitajuntaan, josta löytyy ihmisen toiminnan perusvoima, ”energinen kaaos”, kuten aivotutkija Matti Bergström asian ilmaisee. Terapiakaaviot eivät kuitenkaan selaisenaan siirtyne sielunhoitoon.

Joka tapauksessa musiikki voi auttaa ahdistunutta oman tilanteen hahmottamisessa, koska musiikki voi luoda siltaa ei-sanallisesta sanalliseen ja luoda sisäisiä yhteyksiä: ”särkynyt saviruukku” voi päästä cheytymisen tielle. Lohdullista ahdistuneelle voi olla sekin tieto, että kerran maailmassa on ollut ihminen, säveltäjä, joka on kokenut samaa.

Arjen keskellä elävälle ihmiselle musiikki voi olla muistutus näkymättömästä todellisuudesta. Kun ihminen kohtaa pyhän, mukana on yleensä myös musiikki. Taivaastakin kerrotaan enimmäkseen kielteisesti korostan tiedonsaannin mahdottomuutta. Poikkeuksena on musiikki.

Yllättävän vakuuttuneita ollaan siitä, että musiikin ”toinen pää” on tuonpuoleisessa: siellä on musiikkia – joskin uutta ja erilaista kuin maan päällä. Aavistus, että musiikilla on jo yhteys maasta taivaaseen, vahvistaa ahdistuneenkin luottamusta Jumalan rakkautteen ja anteeksiantoon. ■

Missä musisoidaan, siellä vaikuttaa Jumalan musiikkiin luoma järjestys; siellä Jumala vaikuttaa salatulla tavalla katoavan maailman ja ihmiselämän suojelemiseksi, kun hän ottaa käyttöönsä musiikissa olevat elvyttävät ja elämää varjelevat voimat.

Martin Luther

Sakari Vilpponen

ODOTTAVAN AIKA KÄY PITKÄKSI

SEPPO LAAKSO

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITON VARAPUHEENJOHTAJA

”PYSYY JA PARANEE.” Vertauskuva voi ontua, mutta minkä ajatuksilleen voi: viilin mainoslause takavuositä on mielessäni, kun liitossamme on muotoiltu jälleen lausuntoa vuosikymmenien kestoteemaan, diakonaattiin.

Diakonin vihkimyksestäni tulee pian 30 vuotta. Diakonaattikeskustelua on käyty koko tämän ajan. Siksi ei liene kaukaa haettu rinnastus maitotuotteeseen, jolla on pitkä juuri. Venyvänä sitä on hankala saada lusikkaan. Samanlaiselta on tuntunut eri komiteoiden, mietintöjen ja keskustelujen kirjo – monenlaisesta kiemurtelemisesta huolimatta lusikka on tyhjä.

Viimekertainen mietintö *Diakoninvirka* on kirkkohallituksen asettaman diakonaattityöryhmä 2007:n aikaansaama. Professori Heikki Kotilan johtaman työryhmän mietintö on maltillisempi kuin edeltäjänsä, vuoden 2000 virkarakennekomitean julkaisema raportti *Palvelijoiksi vihityt* (2002).

Mutta mistä kertoo se, ettei Kotilan työryhmään mahtunut kolmen teologin ja yhden diakoniatyöntekijän lisäksi kasvatuksen ammattilaisia, joita asia läheisesti koskee?

Diakoninvirka-mietintö tähtää diakonian, nuorisotyönohjaajan sekä lapsityönohjaajan ja lapsityön johtajan virkojen uudistamiseen. Se toteutettaisiin säätämällä kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä pappisviran rinnalle siitä erillinen diakoninvirka. Mitä tarkoittaa käytännössä se, että olemme pappisviran rinnalla, mutta siitä erillään?

Mietintö huokuu melkoista diakonian viran laajentamista, jos jatkossa suurta osaa seurakuntien työntekijöistä kutsutaan diakoneiksi: seurakuntadiakoni, nuorisodiakoni, varhaiskasvatuksen diakoni. Nimikeyksymys koskettaa olennaisesti työntekijän identiteettiä, mikä ei ole yhdentekevä asia. Mitä nimikkeet kertovat työn sisällöistä ulkopuoliselle?

Mietintö esittää edellä mainittujen ammattiryhmien mukaan ottamista diakonaattiin, jotta hanke voisi edetä. Avoimeksi jää, mitä työntekijäryhmiä otetaan myöhemmin mukaan ja millä aikataululla. Siis mikä diako-

nian virka on?

UUDISTUKSEN JÄLKEEN seurakuntadiakonin virka säilyisi kirkkolaissa papin ja kanttorin viran ohella. Samoin eläke- ja muut edut säilyisivät ennallaan, kuten virkojen omat tehtävätkin. Hyvä niin.

Mutta miten käy nykyisten diakonian erityisvirkojen, jos kaikki ovat ”yleisdiakoneja”? Kun tähän asti diakoniatyöhön on tarvittu sosiaali- tai terveydenhuollon perustutkinto, millä eri tutkinnoilla siihen jatkossa tullaan?

Diakonin viran edustusta kirkon hallinnossa vahvistettaisiin tarjoamalla kaksi paikkaa kirkkohallituksesta. Mutta kirkolliskokoukseen diakonit voivat päästä kuten nyt – maallikkojäseninä. Mikä estää antamasta diakonin viralle täydet hallinnolliset ja kirkon virkaan kuuluvat valtuudet?

Heikki Hiilamon (Diakonian tutkimus 2/2008) mielestä maallikolle kysymys teologiasta on kysymys vallasta. ”Vallanjako tuntuu kuitenkin epäselvältä. Diakonaatin kangertelu kertoo siitä, ettei kirkolliskokouksen, piispaikokouksen ja kirkkohallituksen vallanjako ole selvä. Prosessin hitaus kertoo myös papiston haluttomuudesta jakaa valtaansa.”

DIAKONIATYÖNTEKIJÄN OSAAMISTA ja kelpoisuutta on ajoittain kyseenalaistettu teologisen koulutuksen vähäisyydellä. Mitä sitten sanotaan, jos esimerkiksi lastentarhanopettajasta tulee varhaiskasvatuksen diakoni – siis asiantuntija – opiskelemalla 30 opintopisteen verran kristillistä varhaiskasvatusta? Parille sadalle lapsityönohjaajalle kysymys diakonaatista on muutoinkin tärkeä, ei yksin tästä syystä.

Diakoninvirka-mietintö herättää enemmän kysymyksiä kuin antaa vastauksia, joita on jo tovi odotettu. Eikö reilu 30 vuotta ole riittävän pitkä aika odottavalle saada joko oikea kirkon virka kaikkine oikeuksineen tai vaihtoehtoisesti täysi maallikkovirka? ■

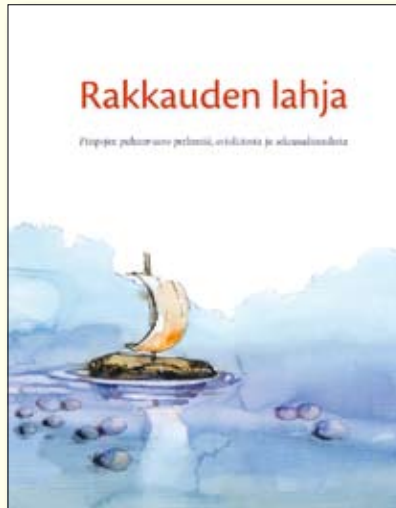
Rakkauden lahja

Rakkauden lahja

Piispojen puheenvuoro
perheestä, avioliitosta ja
seksuaalisuudesta

Kirkko tahtoo olla ihmisten rinnalla
hyvä elämän etsimisessä. Puheen-
vuorossaan piispat korostavat, että
rakkaus, seksuaalisuus, avioliitto ja
lapset ovat Jumalan hyviä lahjoja.

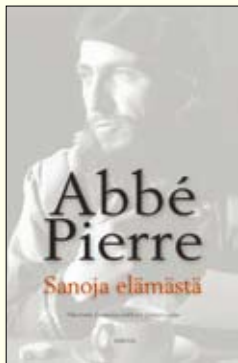
Heidän viestinsä on rohkaiseva:
*Kestävä rakkaus ja onnellinen perhe-
elämä ovat mahdollisia myös tänään.
Tavallinen elämä riittää.* Ovh. 18,20

Kärlekens gåva

Biskoparnas uttalande
om familj, äktenskap och
sexualitet

Kyrkan vill stå vid människans
sida då hon strävar att nå ett
gott liv. I sitt uttalande betonar
biskoparna att kärlek, sexualitet,
äktenskap och barn är Guds goda
gåvor. Deras budskap till människor
är hoppingivande: *Kärlek som håller
och ett lyckligt familjeliv är möjliga
också i dag. Ett vanligt liv är nog.*
Riktpris. 18,20

ABBÉ PIERRE

Sanoja elämästä

Mietteitä Emmaus-
liikkeen perustajalta

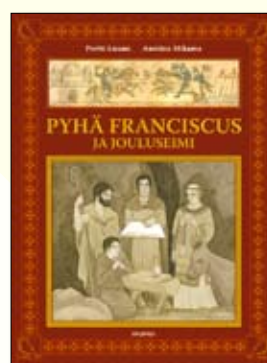
*"Rukous ei ole pyyntö. Se on
kuuntelemista. Sen avulla
voimme hiljaisuudessa kuulla
Pyhän Hengen äänen."*
Emmaus-liikkeen perustajan
ajatelmat antavat tukea arki-
elämään. Ovh. 28,90

ANTHONY DE MELLO

Kuuletko linnun laulun?

Syvää puhetta sydämelle.
Oivaltavia kertomuksia ja
tuokiokuvia, joiden taustana
on monen eri uskontokunnan
ja kulttuuripiirin perintö.
Ovh. 24,90

PERTTI LUUMI –
ANNIINA MIKAMA

Pyhä Franciscus ja jouluseimi

Teos kertoo Franciscus
Assisilaisen elämäntarinan
ja huipentuu kertomukseen
ensimmäisen jouluseimen
rakentamisesta. Nostalginen
kuvitus kunnioittaa tekstejä.
Ovh. 25,90

MERJAANA KANERVA –
ULLA VEHVILÄINEN

Hiljennytään yhdessä

Kirjan kaksitoista lukua
kertovat erilaisista tavoista
hiljentyä ja rauhoittua. Myös
suositut rukoushelmet antavat
välineitä hiljentymiseen.
Kaunis kuvitus joka aukea-
malla. Ovh. 17,90

Studerande i evigheters evighet. Amen.

JESSICA HÖGNABBA

TEOLOGIESTUDERANDE, ÅBO AKADEMI

MIN ARTIKEL skulle handla om hur skönt det är att vara på slutrakan med studierna. Jag skulle använda ord som färdig, avsluta och magister. Jag skulle frossa i allt det där som hör färdiga teologers liv till och jag skulle fantisera om hur jag ser ut i min svarta prästskjorta med Bibeln i handen. Hade jag tänkt.

Men när jag satte mig ner för att skriva kände jag paniken växa. Vad då färdig? Jag är väl inte färdig för någonting. Vad vet jag om hur det är att vara präst?

Jag fick en minnesbild från några år tillbaka. Min syster var nyligen hemkommen med en helt ny baby. Hon var okunnig, nybörjare och vilsen. Ganska länge kom hon att sakna BB:s trygga ringklocka och barnmorskorna, de levande instruktionsböckerna.

Nu förstår jag hur hon kände det. Jag behöver också en ringklocka! Jag vill också ha en instruktionsbok!

Ett klassiskt sätt att nu fortsätta den här artikeln skulle vara att dra paralleller mellan instruktionsboken och Bibeln, mellan barnmorskorna och Gud. Men vad då? Vad hjälper Bibeln mig när jag sitter ansikte mot ansikte med det nervösa paret som väntar sig att jag på ett lugnt och säkert sätt ska förklara hur deras vigsel ska gå till? Där sitter vi sen, alla tre lika skräckslagna.

Eller när jag sitter framför min kyrkoherde, som vill diskutera i vilken löneklass jag ska placeras. Eller med hela arbetslaget som bara sitter och väntar – hur skulle jag ha kunnat veta att just jag skall öppna mötet? Var i Bibeln står sådant?

JAG FÖRSÖKER tänka tillbaka. Hur gjorde min syster för att klara av babyepisoden? Hon har nämnt något

om att ha förebilder... Präster som förebilder – det har jag ju. Många. Jag har lärt känna både nya och mera erfarna präster genom praktikperioder, sommarjobb, olika evenemang i fakulteten och via Prästförbundet. Och visst, dessa prästmöten har inspirerat mig att fortsätta mina studier och lockat mig att bli klar.

Genom att få ta del av andras berättelser har jag fått mycket i bagaget för det kommande prästarbetet. Och inte bara av de färdiga svaren – jag har också blivit uppmuntrad av präster som vågat erkänna att också de är osäkra och att också de behöver lära sig mera.

Det kontaktnät som kyrkan har virkat åt mig under min studietid är oersättligt. Här har kyrkan (församlingarna, Prästförbundet, Kontaktgruppen) en viktig uppgift; att aktivt finnas med i teologutbildningen. Jag hoppas verkligen att det är ett arbete som fortsätter i framtiden och kanske kan det ännu intensifieras. Men det är inte tillräckligt. Prästfröna behöver stöd också då de stiger in i sin nya uppgift. Jag är fortfarande vilsen och bortkommen, även om jag har ett betyg i handen.

JAG MINNS ytterligare ett prästmöte. När jag på Papiiston päivät presenterades för biskop Eero Huovinen frågade han mig om jag också är teologiestuderande. Jag måste ha sett förvirrad ut då jag tittade mig omkring, så biskopen kände sig tvungen att förklara att han syftade på sig själv. Om biskop Huovinen får växa vidare som biskop, då behöver väl inte jag heller vara "färdig" även om jag är teologiemagister. ■

SARA MIKKOLA

HENNA VAINIO

Työ kanadansuomalaisten parissa merkitsee pastori Tuula Van Gaasbeekille paluuta juurille USA:n vuosien jälkeen.

Suomenkielisten rivit harvenevat siirtolaisseurakunnissa

HENNA VAINIO

OPISKELIJA, VAPAA TOIMITTAJA
TAMPERE

Valtameren tuolla puolen kirkkokansa kuuntelee suomenkielistä sanaa ja laulaa virsiä säestäjänään kiinalaisntyinen kanttori Chung-Sheng Yang. Jumalanpalveluksen kaava on tuttu, mutta harva tohtisi Suomessa taputtaa kanttorille pelkäämättä paheksuvia katseita.

Kahvipöydässä korva tarttuu *kaaraan* ja *haussiin*, fingshiiniin, jolla vanhempi väki suomeaan maustaa.

Heinäkuussa Agricolan seurakunnan pastorina aloittaneelle Tuula Van Gaasbeekille kirkon kynnyksen ylittäminen merkitsi eräänlaista kotiinpaluuta.

– Se oli aivan kuin hyppy menneisyyteen, lapsuuteeni Suomeen, hän kuvailee ensivaikutelmaansa Toronton York Millsissä sijaitsevasta siirtolaisseurakunnasta.

Vapaaehtoiset elintärkeitä

Vanhan ja uuden mantereen kirkkoja erottaa muukin kuin Atlanti.

Kanadan 33-miljoonaisesta väestöstä viidesosa on syntynyt muussa maassa. Tämä näkyy tietyn kansallisuuden tai etnisen alkuperän ympärille synty-

neiden seurakuntien valtavana määränä.

Kanadan evankelisluterilaiseen kirkkoon kuuluu kahdeksan suomalaisseurakuntaa, jotka ovat kaksikielisiä ja kooltaan pienehköjä.

– Tarkan jäsenmäärän laskeminen ei ole ihan yksiselitteistä, mutta aktiivisia perheitä on noin 300, sihteeri Liisa Ruotsalainen ynnää vuonna 1931 perustetun Agricolan jäsenistöä.

Van Gaasbeekin mielestä Pohjois-Amerikassa byrokratiaa on vähemmän.

– Täällä seurakunta muistuttaa enemmän perhettä, hän kuvailee.

– Seurakunnat ovat myös itsenäisiä ja saavat käyttää rahansa miten haluavat.

Selkein ero näkyy siinä, että Kanadassa kirkolla ei ole verotusoikeutta.

– Seurakunnat ovat riippuvaisia jäsentensä lahjoituksista ja aktiivisuudesta.

Yksin raha ei ratkaise, vaan tarvitaan myös auttavia käsiä. Jonkun on luotava lumet, vaihdettava lamput, laskettava kolehti ja keitettävä kahvit. Kymmenien vapaaehtoisten työpanos onkin elintärkeää.

– Täällä ihmiset ovat tottuneet ja ovat myös halukkaita tekemään vapaaehtoistyötä, Van Gaasbeek kiittelee.

– Koskaan ei tarvitse soittaa putki-miestä.

Vuokratuloja kassaan tuovat tilojen ulkopuoliset käyttäjät. Agricolassa hartautta harjoitetaan neljällä kielellä, sillä saman katon alla kokoontuvat myös ruotsinkielinen sekä kiinalais-siirtolaisten mandariinikielinen seurakunta. Tilaa on myös harrastusryhmille, kuorosta teatteriin.

Kutsumus vei

Papin kutsumus oli syy, joka vei Van Gaasbeekin aikoinaan opiskelemaan New Yorkiin. Naispappeuskysymyksestä gradunsa tehnyttä nuorta teologia ei lehtorinura kiinnostanut.

– Lähdin, koska naisia ei vihitty vielä silloin (1982) papeiksi Suomessa. Tarkoitus ei ollut jäädä USA:han, mutta tapasin mieheni siellä ja jäin sille tielleni, kertoo Kuorevedeltä lähtöisin oleva ja Helsingin yliopistosta valmistunut Van Gaasbeek, os. Raittila.

USA:ssa hän suoritti pastoraalitutkinnon Yhdysvaltain Luterilaisessa kirkossa (ELCA) ja toimi pitkään sairaalateologina New Yorkin osavaltiossa sekä pastorina Kentuckyn Louisvillessä.

Van Gaasbeekia hämmästyttää suomalaisen naispappien kohtaama sitkeä vastustus. Hän ei koe, että sukupuoli olisi noussut kompastuskiveksi omassa työssä.

Ruotsalaisen arvion mukaan naispappeuskielteisyyttä esiintyy jonkin

verran myös siirtolaisseurakunnissa. Kyse on kenties enemmän perinteistä, siitä mihin vanhempi sukupolvi on tottunut, kuin teologisin perustein vastustamisesta.

Ovia avattava ulkopuolelle

Tuore pastori palvelee nyt haasteiden edessä olevaa seurakuntaa.

1950-luvulla maahan tulleet siirtolaiset ovat olleet kirkon kantava voima. Suomenkielisten rivit harvenevat kuitenkin ennen pitkää, sillä uusia tulijoita on vain kourallinen. Toisen polven siirtolaisille englanti on usein suomea vahvempi kieli. Kolmas sukupolvi osaa harvoin isovanhempiensa äidinkieltä.

Agricolan lapsi- ja nuorisotyö on jo muuttunut englanninkieliseksi. Vain äiti-lapsikerho toimii suomeksi, sillä ryhmässä on mukana paljon maahan hiljattain muuttaneita.

– Suomenkielisen toiminnan tarve tulee kuitenkin vähentymään, joten jotain on pakko tehdä. Kahdenkymmenen vuoden kuluttua täällä on ehkä vain yksi suomenkielinen jumalanpalvelus kuukaudessa.

Van Gaasbeek tietää mistä puhuu, sillä Louisvillessä hänen työnsä aikana oli pieneksi kuihtunut, alkujaan saksalainen seurakunta.

Pastori pitääkin tärkeänä, että siirtolaisseurakunnat avaavat oviaan oman yhteisön ulkopuolelle ja kehittävät englanninkielistä toimintaansa.

Hän kuitenkin ymmärtää vanhemman väen pelon, että Agricola muuttuu ”kielisten” kirkoksi.

– Tämä on ollut siirtolaisille suomalaisuuden kehto.

Oma seurakunta ei ole antanut vain hengellistä turvaa, vaan se on myös ylläpitänyt yhteenkuuluvuutta vieraalla maalla.

Selvää silti on, ettei Van Gaasbeek aio jäädä toimettomana katselemaan, kuinka penkit jäävät sunnuntaisin tyhjiksi. ■

Agricolan tulevaisuuden toivot. Pastori Tuula Van Gaasbeek siunasi lasten koulureput kaksikielisessä perhemessussa.

Messusaarna 2000-luvun papin koetinkivenä

PÄIVIKKI ANTOLA

ETNOLOGIAN EMERITAPROFESSORI, USKONTOTIETEEN, KANSANPERINTEEN JA VIESTINNÄN ANTROPOLOGIAN DOSENTTI TAMPERE

Suomen evankelisluterilainen saarna on ainutkertainen, monitasoinen ja tilannesidonnainen. Sen uniikkiutta ei saa eikä voi missään yhteydessä selittää pois.

Pappi kiinnittää päähuomion siihen, mitä saarnaa eikä siihen, miten saarnaa. Perushumanismia saarnaavat papit ovat 2000-luvun ilmiö lain ja evankeliumin julistuksen kustannuksella.

Messusaarna paljastuu suostuttelevaksi viestinnäksi, joka vahvistaa, harvoin muokkaa, saati muuttaa kuulijan maailmankuvaa. Historiallisesti etäisestä raamatuntekstistä ajankohtaisesti saarna on erityisen puhekarisman merkki.

Tunnetta ja omakohtaisuutta tuntuu olevan vaikea ilmentää suomalais-saarnassa. Persoonaton saarna etäistä kuulijan. Puhuja saarnaa niin kuin uskoo kirkon opettavan. Pappi valmistaa saarnansa tosiuskovien pienelle ydinjoukolla, jonka odottaa tulleen häntä kuulemaan.

Hyvistä ja huonoista saarnoista puhuminen sisältää arvolutauksen. Tarastelu olisi pikemminkin suunnattava puhujan ja kuulijan väliseen suhteeseen. Tällä perusteella messusaarnat ovat kuulijahakuisia ja kuulijapaikoisia.

Saarnan rikas kirjo

Messusaarna-aineiston koostin äänittäen, havainnoiden ja kysellen vuosina 2005–2007. Aineistoni käsittää 106 messusaarnaa ja messua 37 kirkosta. Saarnoista 31 on naisten, 75 miesten pitämiä.

Herätysliiketaustan ilmoitti itsellään olevan 74 pappia. Heistä eniten oli herännäistaustaisia, vähiten lestadiolaisia ja rukoilevaistaustaisia. Ilman herätysliiketaustaa olevaksi, ”yleiskirkolliseksi”, ”kirkkouskovaiseksi”, ”peruskristilliseksi” tai ”kirkon papiksi” itseään luonnehti 32 pappia.

Saarnaajien keski-ikä oli 51 vuotta. He olivat syntyneet 58 eri pitäjässä. Nuorin puhuja oli ilman herätysliiketaustaa oleva, sosiaalidemokraattinen 26-vuotias naispuolinen kaupunkilainen seurakuntapastori.

Vanhin puhuja taas oli evankelistaustainen, poliittisesti sitoutumaton 74-vuotias emerituspiispa. Heidän väliinsä mahtuu monta pappissukupolvea. Miesten saarnat kestivät 13–28 minuuttia, naisten 9–15 minuuttia.

Saarnan harjoitteluunsa otti kantaa 25 saarnaajaa. Näistä 18 kertoi, etteivät harjoittele lainkaan saarnaansa. ”Kirjoitan saarnan kannettavalla tietokoneella. En harjoittele enkä ole koskaan harjoitellut saarnaani.” (Evankelistaustainen 43-vuotias kaupunkilaismiespappi.)

Saarnan harjoittelusta raportoi seitsemän pappia. ”Kirjoitan saarnan tietokoneella alkuvuikosta. Annan kirjoitetun muhian. Harjoittelen ja luen saarnaa. Mittaan, montako minuuttia saarna kestää. Olen äänityttännyt vahtimestarilla saarnojani kuunnellakseni ja oppiakseni puhetekniikastani.” (He-

rännäistaustainen 63-vuotias kaupunkilaismiespappi.)

Sunnuntain saarna valmistuu enimmäkseen koneella tai käsin sanasta saanaan kirjoittaen viikkoa ennen, kahtena edeltävänä päivänä tai edeltävänä iltana. ”Ryhdyn valmistelemaan saarnaa viikkoa ennen. Luen tekstin ja taustakirjallisuutta. Perjantaina kirjoitan sen tietokoneella sanasta saanaan ja pidänkin sanasta saanaan. Yritän kuitenkin vapautua tekstistä.” (Ilman herätysliiketaustaa oleva 26-vuotias kaupunkilaisnaispappi.)

Moni meistä on leipäpappi -toteamus saarnaajan suulla kertoo uskonnollisen maailmankuvan ohuudesta ja spiritualiteetin puuttumisesta. Ateistinen virkapappi saa saarnata Suomen kirkossa. Yhtä hyvin hän voisi esitelmöidä Koraanista moskeijassa.

Poikkeaviakin saarnan valmistustapoja on: ”Luen tekstit ja erilaista kirjallisuutta, vetäydyn saunan lauteille ja viivyn siellä niin kauan, että ideoita syntyy. Saarnan valmistus on parin viikon prosessi. Alan kirjoittaa saarnaa, mutta ellei mitään tule, menen jälleen konkreettisesti saunaan odottamaan ajatuksia.” (Ilman herätysliiketaustaa oleva 50-vuotias kaupunkilaismiespappi.)

Mikä saarnassa kiinnostaa?

Tutkin messusaarnaa sisällön, rakenteen, sanoman perillemenon, lähteiden käytön, uskonnollisen jargonin, argumentaation, spiritualiteetin sekä sanallisen ja ei-sanallisen viestinnän kanalta.

Kartoitin, mitä ja miten saarnataan. Nämä ovat yhtä tärkeitä jo antiikin Aristoteleen retoriikan opeista lähtien.

Saarnan sanallinen ja sanaton kieli voivat olla ristiriidassa puhujan sitä tiedostamatta. Sanaton kieli muodostaa kokonaisviestinnästäme peräti noin 90 prosenttia, sanallinen viesti vain pienen osan.

Jos sanaton ja sanallinen viesti kertovat saarnassa eri asioita, sanattoman kielen viesti voittaa. Saarnaaja voi puhua evankeliumin ilosanomasta haudanvakavana, totisesti. Tällöin kuulijalle evankeliumi on kaikkea muuta kuin ilsanoma.

Mitä saarnataan?

Saarnaajamme kiinnittävät perushuomionsa siihen, mitä saarnaavat. Tosin tämä toteutuu käytännössä erittäin vaatimattomasti, sillä saarnaajat jaksavat panostaa ainoastaan käsikirjoitukseen.

Teologikoulutuksen painopisteet ja kirkkovuoden teemat ovat vihkiytyneet *mitä saarnataan* -kysymyksen painottamiseen. Temaattiset ja tekstuaaliset saarnat ovat sidoksissa koulutusajankohtaan, saarnaajan ikään, tuottajan omaan uskonnolliseen kokemukseen ja taustaan.

Lain ja evankeliumin julistus on ollut leimallista kirkon historiassa pitkään. Herätysliikkeissä tunnettujen pappien ordo salutukseen keskittyvät saarnat 1900-luvulla ovat tästä hyviä esimerkkejä.

2000-luvun messusaarna-aineisto tuottaa yllätyksen. Eri-ikäisten, -paikkaisten ja eri sukupuolta olevien pappien messusaarnat muodostavat kehittämani sermeemianalyysin perusteella suurelta osin kiintoisan vedenjakajan.

Lakia saa hakea kuin neulaa heinäsuovasta. Synti, kuolema ja rangaistus eivät ole muodissa, kuten vuoden 1701 vanhan virsikirjan pirut, madot ja lohikäärmeet julistivat. Ihminen on korkeintaan heikko, huono ja vajaa, mutta tämä kuuluukin jo aineiston humanistisaarnaajien reviiriin. Sermeemit *pahuuden manifestaatio*, *rangaistus* ja *varoittelu* ovat harvinaisia.

Aineistossani lain saarna tulee esiin erityisesti siinä, että kuulija saatetaan konkreettisesti ymmärtämään kykenemättömyytensä rakastaa Jumalaa ja läheisiä. Saarnojen sermeemit *hyvyyden manifestaatio*, *parantumiskehotus*, *valintatilanne* ja *ajan merkit* kertovat tästä.

Evankeliumin julistus vie saarnasta leijonan osan. *Palkinta* tuonpuoleisessa, *parantuminen* ja havahtuminen hengellisestä unesta, *eskatologisten tapahtumien* toivoa antava kuvaileminen ja *kutsu* odottamaan Kristuksen paluuta houkuttelevat kuulijaa kristitylle luvalliseen iloon jo tämänpuoleisessa.

Perushumanismia saarnaavat puhujat ovat 2000-luvun ilmiö. He käyttävät saarnatuolia tosiolemisen filosofiseen pohdintaan, ihmisluonnon ja elämän kaikenkarvaiseen psykologisointiin, truistiseen lähimmäisyyden lämmittelyyn ja ihmisen kohtaamisen miittänsanomattomuuteen.

”Miten kohtaat nuoren arkoja kysymyksiä? – Kristittynä voit tänään kotiin mennessäsi sanoa naapurillesi ystävällisen sanan. – Me kristityt olemme valmiit kohtaamaan lähimmäisemme, mutta aina ei meitä ymmärretä.”

Saarna voi kolkutella myös kristityn perimmäisten hyveiden portteja ver-

Päivikki Antola

hoamalla asia humanistisesti yleiseen etuun: ”Yleinen inhimillisyys vaatii hyvää tahtoa.”

Humanismijulistus ei riipu saarnaajan iästä eikä homileettisen koulutuksen ajankohdasta. Johtaneeko papin pitkä elämäkokemus laventamaan saarnan tematiikkaa humanismin suuntaan ja samalla vesittämään käsillä oleva raamatunkertomus?

Opetetaanko nuoren sukupolven teologiopiskelijoita korostamaan saarnassa perushumanismia, jota ei kuitenkaan edes osata viedä truistista pintaa syvemmälle?

Sekä lain, evankeliumin että perushumanismin julistajan, tosiuskovaisen ja takakristityn kielellisissä käsitelmissä on aina systemaattisia eroja.

Ensimmäisyyssefekt

Minkä tahansa puheen tärkeimpiä elementtejä ovat aloitus ja lopetus. Yleisellä on, että saarnaaja tuhlaa resurssinsa puheen alussa ja hukkaa näin intensiteetin saarnan lopussa. Saarna-alueista puuttuu usein kuulijan herättävä ärsyke.

Saarnojen ensimmäisyyssefektit perustuvat auktoriteettiin, estetiikkaan, huudahduksiin, kronikaatteihin, kysymyksiin, puhutteluihin, sitaatteihin, truismeihin, viittauksiin sekä näiden yhdistelmiin.

Viittausalut ovat suosituimpia. Saarnaaja toistaa omin sanoin juuri lukemansa raamatuntekstin ikään kuin kieltäisi kuulijan ymmärtämis- ja kuulokyvyn. Tämä on saarnaajalle helppoa, mutta perillemenon kannalta kuulijapakoinen aloitus.

Toiseksi yleisimpiä ovat kysymysalut. Puhuja tekee peräkkäisiä retorisia kysymyksiä yrittämättä vastata niihin. Harvinainen tyyliniekka onkin se kaupunkilaismiespappi, joka rakentaa koko saarnansa 18 kysymyksen ja vastauksen retoriikkaan.

Sitaattialut ovat sakraaleja tai profaaneja. Profaanit sananparret ovat kansanomaisia keinoja saada kuulija

virittymään. ”Iltarusko kuivahattu aamurusko märkähattu” aloittaa yleiskirkollinen kaupunkilaismiespappi selittäen sen jälkeen sanonnan merkityksen ja näppärän liittymisen raamatuntekstiin.

Kronikaattialoitukset koskevat saarnaajaa itseään, eläintä tai tiettyä tapahtumaa. Kaupunkilaisnaispappi aloittaa saarnansa ensimmäisenä adventtisunnuntaina kertomalla eläinkronikaatin koiristaan: niin kuin koirat odottavat emäntäänsä tämän poissa ollessa, samalla tavoin ihmiset odottavat joulua.

Puhuttelualoitukset ovat persoonallisia. ”Rakkaat ystävät, elämän ja taivaan tien kulkijat.” ”Voi pyhä valo! Rakkaat ystävät – voi pyhä valo.” ”Arvoisat ihmiset.” ”Vanhusten kirkkokopahan / messuun Hailuodon kirkkoon kokoontunut kristillinen seurakunta /

arvoisat seurakuntamme ikäihmiset.”

Truistisen aloituksen viestintäarvo on kyseenalainen. Juhlapuhuja tuskin aloittaisi: ”Tänään on lauantai.” Näin moni saarnaaja kuitenkin kuuluttaa kommentoimatta ilmoituksen mieltä: ”Tänään on tuomiosunnuntai.” ”Tänään on toinen sunnuntai pääsiäisestä.”

Eläytymistaito ja tilannetaju käyttöön

Saarna toimii tiettyjen merkitysopin periaatteiden mukaan. Se perustuu vastakohtaiseen, mustavalkoiseen asetelmaan kuten hyvä – paha, elämä – kuolema, synty – armo.

Eräät saarnat pyrkivät kuulijalle tuttuihin käsitteisiin selittämällä erityiskielestään esimerkiksi *uskonvanhurskauden*. Puhuttelusanat, persoo-

nallinen *minä*-muoto, kysymykset ja havainnollistaminen toimivat kuulijaa lähestyvinä keinoina. Tästä on aineistossani kuitenkin paljon poikkeuksia. Myötäelävyys tulee näkyviin näennäisenä empaattisuutena. Kuulija kuitenkin vaistoa teennäisyyden nuoleskeluksi ja erottaa aidon myötäelämisen.

Itsevarmuuskeino korostaa saarnaajaa specialistina. Pappi turvautuu pakonomaisesti uskonnolliseen jargoniinsa eikä yritäkään luopua kaanaan-kielisestä puhetavastaan.

Uusisyntyminen, pyhitys ja kolmiyh-teisyys jäävät tapakristitylle epäselviksi. Tosiuskovainenkin ymmärtää ne toisin kuin specialisti.

Onnistuneella messusaarnaajalla onkin eläytymiskykyä, tilannetajua, heittäytymistaitoa ja kuulijoittensa luovaa tuntemusta. ■

KORPPIS

Sielunhoitoa vai muuta keskustelua?

ELISA LINKOLA

JOHTAVA DIAKONIATYÖNTEKIJÄ, LAUNEEN SEURAKUNTA

KOHTA ON taas käsillä tilastojen kokoamisen hetki. On aika katsoa taaksepäin ja arvioida tehtyä ja tekemätöntä työtä. Keitä olen kohdannut ja miten?

Kirkkohallitus on kiinnostunut muun muassa siitä, kuinka monta sielunhoitokeskustelua olen käynyt vuoden aikana. Siksi jokaisen tapaamisen jälkeen puntaroin, mihin kohtaan laitan ruksin.

Oliko kyseessä sielunhoito tai hengellinen keskustelu, elämäntilanteen selvittäminen, taloudellinen avustaminen, sairaanhoito vai muu keskusteluapu?

Aika ajoin työpaikalla nousee esiin kysymys oikeasta tulkinnasta. Missä tilanteessa esimerkiksi taloudellisista huolista keskustellessa voi valita myös kohdan sielunhoito tai hengellinen keskustelu?

Ovatko sielunhoitoa vain ne keskustelut, joissa puhutaan hengellisistä asioista tai rukoillaan? Mikä itse asiassa on hengellistä, ja missä menee raja sielunhoidon ja muun keskustelun, esimerkiksi kriisikeskustelun, välillä?

Tilastomerkintää tehdessäni joudun tekemään valinnan, mutta kuka oikeastaan voi määritellä, mistä kohtauksissa oli kyse? Hoitiko keskustelu sielua? Mikä oli asiakkaan kokemus?

KAUPPAREISSULLA KUUNTELIN marketin eteisessä, kun äiti kertoi nuorestaan, joka oli ottanut yliannostuksen lääkkeitä. Hän pohti omaa avuttomuuttaan vanhempana ja avunsaamisen vaikeutta.

Vastaanotolla rahanpuutteeseen apua hakeva mies purki elämänsä painolastia.

Kirkon pihalta löytyi koulusurmien järkyttämänä itkevä nainen etsimässä aikuista, jonka kanssa saisi puhua.

Hänen turvallisuudentuntemuksensa oli pahasti horjunut. Hän ihmetteli omaa reaktiotaan ja kyseli, mihin maailmassa voi enää luottaa.

Näissä keskustelussa ei puhuttu Jumalasta, ei luetu Raamattua eikä rukoiltu yhdessä. Saiko sielu hoitoa, vai olivatko nämä muuta keskustelua tai elämäntilanteen selvittelyä? Sitä mitä heidän sielunsa syvyyksissä tapahtui, en tiedä. Sen havaitsin, että kiihtynyt ääni rauhoittui, itku ja viha laantuivat. Keskustelu päättyi sanoihin: ”Kiitos, että kuuntelit.”

Millä perusteella teen tilastomerkinnän? Perustuuko se omaan kokemukseen, toiveajatteluun vai jonkun ulkopuolisen määrittelyyn?

VÄSYMYS, NEUVOTTOMUUS, kipu ja ahdistus eivät ole elämässä vieraita kenellekään. Mietin itseäni. Mikä silloin on hoitanut? Se, että joku on ottanut vastaan. Se, että olen saanut itkeä itkuni ja vain olla – ilman vaatimuksia. Ikään kuin joku olisi ottanut syliinsä sisimmästäni sen pienen lapsen, joka kaipasi lohdutusta.

Ei siinä tarvittu paljon sanoja, mutta sielun tuska hellitti, ja elämän matkaa oli taas parempi jatkaa. Toisessa hetkessä taas yksinkertaiset neuvot auttoivat neuvottoman löytämään polulle. Kaikessa maallisuudessaan ne ovat olleet armon kokemuksia.

Näistä hetkistä rohkaistuneena kaupassa, vastaanotolla ja kirkon pihalla olleista kohtaamisista uskallan tehdä tilastomerkinnäksi sielunhoito tai hengellinen keskustelu. Piispakin sanoi, että kirkon tehtävä on olla lohdutuksen lempeä syli.

Sylin muoto voi olla moninainen. ■

SEPPO J. J. SIRKKA

Hoitamaton Sielu

KIRKON TYÖNTEKIJÄN virkasuhde maan päällä päättyi, ja hänen Sielunsa saapui Taivaan portille. Taivaalliset ensihoitajat Rafael ja Mikael olivat Sielua vastassa. He tarkastelivat ystävällisinä ja kiinnostuneina Sielua, jolla oli yllään hohtavan valkoinen vaate.

– Harvinaisen puhtaalta ja kauniilta näyttää, sanoi Rafael tyytyväisenä. – Tällaista harvoin näkee. Yleensä tänne tulevat ovat enemmän tai vähemmän reissussa rähjäntyneitä.

– Mutta mikä pullistelee vaatteiden alla? kysyi tarkkasilmäisempi Mikael, joka oli niin kokenut sielujen punnitsija, että näki vaatteidenkin alle.

Rafael tuli lähemmäksi ja nosti yhdessä Mikaelin kanssa Sielun tutkimuslavitsalle makaamaan. He raottivat Sielun vaatetta ja huomasivat heti, että sen alla Sielu oli raihnainen ja kovin huonokuntoinen.

– Kulumia, totesi Rafael. – Näyttää olevan paljon. Katsotaanpas vähän tarkemmin.

Rafael ja Mikael tutkivat Sielun yltä

ja päältä, kääntelivät ja vääntelivät, koputtelivat joka paikasta. He painoivat korvansa Sielun sydämen kohdalle ja kuuntelivat tarkasti. Tutkivat kaikki kolot ja Sielun salaisimmatkin syöverit.

Tutkinnan saalis olikin aikamoinen: kovettumia ja paukamia, syviä uurteita, arpeutuneita haavoja selässä, vatsa oli kireä ja pullistunut, keuhkot rahisivat, sydänkin sykki epätahtiin.

Ensihoitaja Mikael kokenempänä esitti diagnoosin:

– Kovia kokenut Sielu, sanoisin. Kovettuneita pettymyksiä, suruja ja huolia. Työuupumuksen kaivamia uurteita. Ihmissuhdeongelmia. Tässä on selvästi uskon ja epäuskon kamppailu hapertanut suonina. Vatsa on huonossa kunnossa, niin paljon on joutunut nielimään. Aika monta selkään puukotustakin on ollut, voi voi. Ja tuossa on yksi synnin tekemä nirhauma, huomaatko? Ei ihme, että sydämen kunto on mikä on.

Rafael istahti ensihoituhuoneen penkille ja huokasi:

– Tämä on kai pakko laittaa tehohoitoon ennen kuin päästetään Pietarin puheille? Miten tämä voi olla mahdollista? Kirkon työntekijän sielu tuommoisessa kunnossa!

Mikael oli paljon nähnyt ja kokenut ja hänellä oli maanpäällistäkin tietoa:

– Noo, ne hoitavat maan päällä muitten ihmisten sieluja ja oma sielu jää rempalleen. Kukapa sitä nyt hoitaisi. Ei ne uskalla viedä sieluaan hoitoon, ettei paljastuisi, etteivät ne olekaan täydellisiä. Ettei usko ja kirkon virka suojelekaan sielun vammoilta ja elämän kolhuilta.

Rafael nuorempana ihmetteli:

– Paremmassa kunnossa olen nähnyt ihan tavallisten ihmisten sieluja. Pakanoittenkin. On se vaan hyvä, etteivät ole saaneet käännytettyä kaikkia. Muuten täällä saisi lähettää kaikki tehohoitoon ennen Pietarin puhuttelua.

– Sinäpä sen sanoit. Menisivät hoitoon, sanoi Mikael ja alkoi kärrätä Sielua kohti Taivaallisen tehohoito-osaston paljeovia.

OUTO LINTU

Diakonissa, opettaja, rehtori, Sisarliiton perustajajäsen

Sisar Marja ja muutosten vuosikymmenet

SUSANNA VALTONEN
DIAKONI, HELSINKI

Marja Pakarisen eli Sisar Marjan lähes 40-vuotinen työura oli jatkuvaa muutosten aikaa. Hänen antaumuksellinen työnsä diakonissojen hyväksi Suomen Kirkon Sisarliitossa rakensi perustaa kirkolliselle ammattiyhdistystoiminnalle.

Marja Pakarinen (s. 1926) tuli ylioppilaana ja papin tyttärenä Lahden Diakonissalaitoksen oppilaaksi vuonna 1945. Idean oli esittänyt päivällispöydässä Kokkolan kirkkoherra ja Viipurin Diakonissalaitoksen johtaja Eljas Pentti. Ajatus ei ensin kiinnostanut Marjaa lainkaan. Tunteet muuttuivat kuitenkin Lahteen tultua.

– En ole päivääkään katunut, heti tuntui hyvältä. En tiennyt, että saisin kurssitovereitakin, ja se oli iloinen yllätys, Marja kertoo.

Opiskelijat asuivat sisarkodissa matelassa puurakennuksessa, jossa on nyt Lahden Diakonialaitoksen vanhainkoti. Koko kurssi asui kahdeksan hengen huoneessa, Aamuruskossa, ja hauskaa oli. Ohikulkijat sanoivat, että siellä ne enkelit nukkuvat.

– Kaikkea muuta kuin enkeleitä! Me yritimme olla kilttejä, mutta aina ei voinut. Jos avainta ei joskus ollut mukana, kiipesimme ikkunasta sisään. Aika villi meidän kurssimme oli!

Diakonissa, opettaja, rehtori

Vuonna 1951 Marja Pakarinen valmistui diakonissaksi. Vuonna 1953 hän

Marja Pakarisen takana maalauksessa Siviä Saarinen, joka oli johtajattarena Lahden Diakonissalaitoksessa Pakarisen aloittaessa siellä opinnot 1945.

valmistui sairaanhoidon opettajaksi. Tämä oli luonnollinen urakehitys niille sisarille, jotka olivat ylioppilaita.

Valmistuttuaan Sisar Marja työskenteli yhden vuoden sairaanhoitajana ja vuoden seurakuntasisarena. Hän opetti sairaanhoitoa Helsingissä ja Kuopiossa. Siellä hän työskenteli myös hiippakuntasisarena vuosina 1965–68.

Lahden Diakonissalaitoksen Diakoniaopiston rehtoriksi Sisar Marja valittiin vuonna 1968. Tässä työssä hän oli eläkkeelle jäämiseensä vuoteen 1989 saakka.

Rehtorin työ oli mieluista. Opettajien kesken oli hyvä henki, ja talossa kodikas ilmapiiri.

Oppilaista pidettiin huolta. He sai-

vat tulla juttelemaan aina, kun tarvetta oli.

Rehtorina Sisar Marja saattoi alttarille yli 300 diakonissiksi vihittävää. Se ei ole vähän, kun muistaa, että Lahden Diakonialaitoksen sisarkuntaan kuuluu tällä hetkellä 910 vihittyä sistaarta ja veljeä.

Diakonissoja valmistuu Lahdesta enää kaksi kurssia, ja se harmittaa. DIAK:n toiminta loppuu Lahdessa, sillä se on liian lähellä Helsinkiä, DIAK Etelää.

– Surettua ja tuntuu haikealta. Ja juuri meiltä olisi ollut tulossa eniten diakonissoja.

Sisarliitto

Sisar Marja oli rakentamassa perustaa Diakoniaityöntekijöiden Liitolle ollessaan mukana perustamassa Suomen Kirkon Sisarliittoa 1950-luvulla. Hän toimi pitkään Sisarliiton sihteerinä ja puheenjohtajana.

– Samaan aikaan syntyi liitto ja irtorotautettiin diakonissalaitoksista. Liitto otti sisaret vastaan, yhdisti heitä kutsumuksessa ja työssä.

Suomen Kirkon Sisarliitto perustettiin 15.6.1958. Ajatus liitosta alkoi elää vuonna 1956, kun sisarkunta oli koontunut Diakonissalaitosten liiton järjestämään kokoukseen Raudaskylän opistoon.

Ajatuksen liitosta esitti Pieksämäen Sisälähetysseuran Diakonissalaitoksen johtajat, diakonissa Aira Railio.

– Ilman Railiota ei olisi syntynyt Sisarliittoa eikä hiippakuntasisarjärjestelmää, Sisar Marja sanoo.

Omaa liittoa sisaret tarvitsivat asemassaan ja työoloissaan tapahtuneiden muutosten takia. Vuoden 1944 kirkkolaki edellytti diakonian viran perustamista jokaiseen seurakuntaan. Vanha järjestelmä, jossa sisaret olivat Diakonissalaitosten sisaryhteisöjen jäseniä, murtui. Enää ei sisaria pyydetty seurakuntatyöhön Diakonissalaitoksista, vaan he hakivat itse työpaikkansa seurakunnista tai muualta.

Myös muita syitä keskinäisen yhteyden lisäämiselle oli. Sisaret työskentelivät usein puutteellisissa oloissa ja kaipaivat kokouksia, joissa keskustella yhteisistä asioista.

Liiton perustaminen ei sujunut ilman epäilyksiä eikä vastustustakaan. Pelättiin, että liitto heikentäisi yhteyttä diakonissalaitoksiin ja diakoniamiehiä katoaisi.

– Vanhat sisaret ajattelivat, että nyt ryhdytään ajamaan vain raha-asioita ja kaikki menee hunningolle, kun ei muisteta Jumalaa eikä kutsumusta.

Täydennyskoulutus

Sisarliiton ensimmäinen puheenjohtaja oli Aira Railio ja sihteeri Ilmi Laitinen. Toiminta oli hyvin aktiivista. Kokouksia pidettiin ja kiertokirjeitä lähetettiin. Tärkeitä asioita alkuvuosina olivat muun muassa alaosastojen toiminnan aloittaminen, matkasihteerin toimen perustaminen ja täydennyskoulutusten käynnistäminen.

Täydennyskoulutuksen merkitys oli Sisar Marjan mukaan jo silloin suuri.

– Koulutukset koettiin virkistävinä, ne olivat hyvin suunniteltuja ja niissä sai hyvää käytännön harjoittelua. Tärkeää oli myös yhdessäolo ja keskustelu.

Sisarliitto järjesti ammatillista täydennyskoulutusta sisarille siihen saakka, kun Kirkon Koulutuskeskus alkoi niitä järjestää.

Pukuasiat

Sisarliiton kokouksissa puhuttiin runsaasti sisarten edunvalvontaan liittyvistä asioista. Puhuttiin muun muassa kokonaispalkkauksesta, luottamusmiehistä, leirivapaista ja muista työehtoihin liittyvistä kysymyksistä.

Toiminnassa olivat tärkeitä liiton monet toimikunnat, jotka suunnittelivat ja toteuttivat muun muassa täydennyskoulutusta ja tiedotusta, pohtivat esimerkiksi palkka- ja työsuhteasioita sekä peruskoulutuksen ja työn vastaavuutta.

Yksi toimikunnista oli virkapuku-toimikunta.

– Melkein joka vuosikokouksessa oli joku pukuasia esillä, Sisar Marja kertoo.

Loimaan kokouksessa esiteltiin sininen jakkupuku, Oulun kokouksessa (1963) vaaleansininen kesäkenttäpuku ja vuonna 1965 musta juhlapuku.

– Välivuosina keskusteltiin sitten hameen pituudesta, neulan paikasta, muotolaskoksista ja vyön kovikkeesta.

Pukuasiat eivät olleet esillä vain siksi, että isompi joukko naisia oli koontunut yhteen.

– Pukuasia oli tärkeä. Yhteinen virkapuku on merkittävä asia. Sen avulla nousee omaksi joukoksi ja luodaan yhteenkuuluvuutta. Aikaisemmin sisarilla oli ollut käytössään eri diakonissalaitosten puvut. Nyt esiinnyttiin yhtenä joukkona samanlaisessa puvussa, Sisar Marja pohtii.

Diakonian tehtävä

– Diakoniaityö on muuttunut paljon 40 vuodessa. Myös diakoniaityöntekijän merkitys yhteiskunnassa on muuttunut, samalla tavalla kuin esimerkiksi opettajan merkitys, Sisar Marja sanoo.

Ennen niin opettaja kuin seurakuntasisarinkin olivat kylällä merkkihenkilöitä, jotka kaikki tunsivat. Nyt on toisin. Myös diakoniaityön merkitys ihmisille on muuttunut,

– On surullista, ettei enää ole aikaa kotikäynneille, kuten ennen. Lähdettiin pyörällä liikkeelle ja mentiin kylä kerrallaan. Sisarten työtä oli muun muassa se, että tuettiin kuolevia ja nukkuttiin heidän kanssaan samassa huoneessa.

– Hollolan vanhassa seurakuntasisaren ohjesäännössä mainitaan, että korkeintaan viikon voi sisar valvoa kuolevaa samassa kodissa.

– Nyt ollaan paljon kauempana ihmisistä.

Sisar Marja pitää diakoniaityönteki-

jän tärkeänä ominaisuutena eettistä rohkeutta.

Mitä se voisi olla tänä päivänä?

– Tärkeää on oikeudenmukaisuus ja tärkeää on kuulla ääni, kun sorrettaan heikkoa. Se on Jeesuksen opetus.

Eettisesti rohkeita ovat ne, jotka nousevat barrikadeille, kun tarvitaan. Maahanmuuttajat ovat paljon esillä. Mutta muutenkin, esimerkiksi omassa työyhteisössä joutuu joskus nousemaan barrikadille.

Mitä Sisar Marja ennustaa diakonian tulevaisuudelle?

– Voi olla että diakonialle tulee uusikin alku, sillä emme tiedä, mihin vaikeuksiin joudumme vielä.

Sisar Marjan mukaan nyt pitäisi ajatella, mikä on ihmiselle tärkeintä.

– Tärkeintä on, että olemme lähellä ihmistä, vastaamme hänen kysymyksiensä, joka on juuri nyt ajankohtainen. On tärkeää julistaa evankeliumia asiakkaiden ehdoilla. Yleinen lähim-

mäisenrakkauden herättäminen olisi tarpeen, samoin ilon ja lämmön vieminen.

– Se ei vaadi kauheasti, ei ruusuja eikä rahaa, vaan kekseliäisyyttä, sanoo Sisar Marja, joka itse vie iloa ja lämpöä kolmen Irman kierroksellaan kolmelle laitoksissa asuvalle Irmalle ja muina aikoina 15 kummilapselle.

Kyllä kokeneessa sisaressa voimaa ja ruutia on! ■

Sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon mahdollisuudet

Tutkimuksen ja käytännön työn vuorovaikutusta

KATJA SUOMINEN

DIAKONI, SOSIONOMI (YLEMPI AMK), TURUN MARTINSEURAKUNTA

Sosiaali- ja diakoniatyöntekijöiden yhteistyön tulisi olla suunnitelmallisempaa. Suunnitelmallisuuden myötä ongelmakohtiin voitaisiin puuttua yhdessä. Lisäksi koko evankelisluterilaisen kirkon diakoniatyön tulee pohtia taloudellisen auttamisen tavoitteitaan ja omaa rooliaan auttamistyössä.

Nämä ovat opinnäytetyöni päätelmiä. Valmistuin Diakonia-ammattikorkeakoulusta tänä syksynä. Suoritimme sosiaalialan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon, ja olimme ensimmäisiä, jotka suuntautuivat diakonian ja kristillisen kasvatuksen kysymyksiin. Tutkintonimike on *sosionomi (ylempi AMK)*.

Koulutuksen anti

Tutkintoon johtavassa koulutusohjelmassa on omat tavoitteensa ja opetus-suunnitelmansa. Kuitenkin jokaisen opintokokonaisuuden kohdalla opiskelijan oli mahdollisuus suunnitella ja rajata vaadittavat kirjalliset tehtävät siten, että ne palvelivat mahdollisimman hyvin omaa oppimista.

Jo opintojen alussa oli mahdollista suunnata tehtävät siten, että ne palvelivat myös omaa opinnäytetyötä.

Runsaan puolentoista vuoden aikana luin kirjallisuutta ja tutkimuksia tuhansia sivuja ja oppimistehtäviin liittyvää tekstiä kirjoitin satoja sivuja. Tutkinto antoi minulle hyviä välineitä uuden tiedon tuottamiseen.

Työn ohessa opiskelu

Opintojen aikataulu oli suunniteltu hyvin. Lähipäivät, joita oli kahdesta neljään kuukaudessa, ilmoitettiin riittävän ajoissa. Tällöin oli mahdollista suunnitella omaa aikatauluaan ja sovittaa lähipäivät töiden ja muun elämän kanssa.

Jotta koulutuksesta ei saisi aivan ruusunpunaista kuvaa, on syytä huomioida, että koko ajan olin veitsenteillä sen suhteen, saanko tehtävät tehtyä. Tässä auttoi tiukka itsekuri ja palautuspäivistä kiinni pitäminen. Itse pidin niitä ehdottomina, sillä koko ajan tuli uusia tehtäviä.

Johtajuusopinnot keskittyivät osamisen johtamiseen ja työn kehittämiseen. Tämä sopi erityisen hyvin, sillä kaikilla opiskelijoilla oli ollut johtajuusopintoja edellisissä opinnoissaan. Tällainen näkökulma johtamiseen on tärkeä niin vapaaehtois-, leiri- kuin esimiestyössäkin.

Opinnäytetyö oli koko ajan osa opintoja. Ennen kaikkea opinnäytetyö antoi mahdollisuuden tehdä tutkimusta oman alan niistä kysymyksistä, jotka kentällä ovat vuosien varrella nousseet esiin.

Diakoniatyön rooli auttamistyössä

Opinnäytetyössäni tutkin sosiaalityöntekijöiden käsityksiä diakoniatyön

roolista auttamistyössä Turun kaupungin alueella.

Aineistona minulla oli Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän yhteisen diakoniatyön johtokunnan avustustoimikunnalle tulleet avustusanomukset vuodelta 2006. Aineistona olivat lisäksi kuuden Turun kaupungin palveluksessa toimivan sosiaalityöntekijän haastattelut.

Tutkimukseni mukaan sosiaalityöntekijät kokevat diakoniatyön puoliviralliseksi, sosiaalityötä täydentäväksi työksi. Tälle työlle sosiaalityöntekijät antoivat kolmenlaisia merkityksiä: Ensinnäkin kyse on taloudellisesta avustamisesta. Kyse on myös erilaisen näkökulman tuomisesta asiakastilanteisiin sekä asiakkaan tukemisesta käytännön elämässä.

Sosiaali- ja diakoniatyöntekijät tekevät yhteistyötä Turun kaupungin alueella pääosin taloudellisen avun kysymyksissä.

Sosiaalityöntekijä ohjaa asiakkaan diakoniatyön vastaanotolle silloin, kun hän katsoo asiakkaan tarvitsevan apua, mutta sosiaalityöntekijää koskevat normit ja ohjeet eivät salli hänen itsensä auttaa asiakasta. Sosiaalityöntekijälle näitä tapauksia tulee joitain vuodessa, mutta diakoniatyöntekijälle useita, koska diakoniatyöntekijöitä on vähemmän.

Katja Suominen

Tutkimuksesta hyötyä käytännön työhön

Käytännönläheisessä, ihmisten kanssa tehtävässä työssä kokemus on yhtä tärkeää kuin teoria. Tutkimukseni antoi diakoniatyöhön uudenlaisen perspektiivin: tarkastelin sosiaalityöntekijän näkökulmasta diakoniatyön roolia auttamistyössä. Diakoniatyön roolin määrittelyyn tuli näin lisää yksi näkökulma; se on tarpeen, jotta oma rooli auttamistyössä selkiytyisi.

Tutkimustyön myötä diakoniatyön asiantuntijuuteni on saanut uudenlaisen ulottuvuuden ja myös mahdollisuuden. Olen saanut välineet tehdä

tutkimusta diakoniatyöstä jatkossakin.

Tulevaisuutta ajatellen tutkinnon myötä opittu itsenäinen tutkimuksen tekeminen taito luo uudenlaisia mahdollisuuksia keskittyä paikallisesti ja valtakunnallisestikin diakonian kysymyksiin ja muutosprosesseihin.

Toivon, että tulevaisuudessa diakoniatyön arjesta nousevia kysymyksiä tutkittaisiin yhä useammin. Tällöin uuden näkökulman tuominen asiaan voisi luoda myös uusia työskentelytapoja, niin työn kehittämisen kuin diakoniatyön ammatillisen identiteetin vahvistumisen näkökulmastakin. ■

*Viritykset * Korjaukset * Äänitykset
 * Huollot * Puhdistukset
 * Peruskunnostukset
 * Huoltosopimukset

KANGASALAN URKUMIEHET

"KALEVI RAITIA 0400-636830" "SEPPO HEIKKILÄ 0500-637116"

Katajatie 42, 36200 KANGASALA
 Puh/Fax: 03-3773304
 Email: urkumiehet@saunalahti.fi

www.orkumiehet.fi

Sattuiko hupaisa tapaus?

Cruxin Sattumuksia -palstalle kootaan seurakunnan työssä sattuneita hauskoja tositaruita, jotka vetävät suupielet hymyyn.

Sattumus kannattaa kertoa niin, että siihen liittyneitä henkilöitä ei tunnisteta. Jos työntekijä haluaa mainita oman nimensä, se on mahdollista.

Lähetä sattumus sähköpostilla os.merja.laaksamo@akiliitot.fi. Julkaisuista sattumuksista ei makseta palkkiota.

Kaikki peliin – ihmisten puolesta

Malcolm Damonin mielestä kirkon ei pidä vain olla huolissaan, vaan vaikuttaa yhteiskunnallisissa asioissa. Itse tämä eteläafrikkalainen pappi on pannut kaiken peliin: hän on marssinut mielenosoituksissa, laatinut kirjoituksia, perustanut järjestön ja slummikoulun, solminut yhteistyösuhteita ja kiertänyt puhumassa ympäri maailmaa.

SARI LEHTELÄ

TIEDOTTAJA, SUOMEN LÄHETYSSEURA

– En ole koskaan tehnyt eroa sielunhoitotyön ja sosiaalisen työn välillä – molemmat kuuluvat papin kutsumukseen. Olen siitä Jumalalle kiitollinen, toteaa 49-vuotias mies.

Ihan uutta slummissa

Valmistumisensa jälkeen vuonna 1984 Malcolm Damon työskenteli reformoidun kirkon pappina 13 vuotta. Hänen

seurakuntansa oli 1400 ihmisen telttaslummi Etelä-Afrikan pohjoisosassa lähellä Namibian rajaa.

Damon halusi parantaa surkeissa oloissa elävien ihmisten tilannetta. Hän ryhtyi opastamaan heitä asioimaan virastoissa ja laatimaan anomuksia viranomaisille. Hän pani pystyyn myös esikoulun.

– Se oli siellä ihan uutta. Aluksi kirkkoneuvosto ei pitänyt ideasta eikä antanut esikoululle kirkon tiloja. Mutta kun neuvoston jäsenet näkivät, että lapset saivat hoitoa, ruokaa ja valmen-

SARI LEHTELÄ

Malcolm Damonin käsitystä pappudesta muovasivat vahvat vapautuksen teologian oppituelet, jotka puhalsivat Cape Townin yliopistossa 1980-luvulla.

Virkaveljiä Malcolm Damon tapasi Papiston päivillä, kuvassa Lähetysseuran Hongkongin työntekijä Hannu Lätti ja Espoon piispa Mikko Heikka.

nusta koulunkäyntiin, heidän mielen-
sä muuttuivat. Nykyisin esikoululla on
kirkon alaisuudessa oma rakennuk-
sensa, Damon selvittää.

Siitä kirkkoneuvosto ei pitänyt, että
Damon marssi eturivissä mielenosoit-
uksessa telttaslummin asukkaiden
puolesta. Ainakin siihen olisi pitänyt
pyytää neuvostolta lupa.

– Omasta mielestäni en tarvinnut
lupaa, koska aktiivisuus kuuluu tapaa-
ni tehdä työtä, Damon perustelee lähes
parinkymmenen vuoden takaista toi-
mintaansa.

Viisi kirkkoneuvoston jäsentä erosi,
mutta Damon sai jatkaa työssään.

Kirkon ääni politiikkaan

Vuonna 1996 Malcolm Damon perus-
ti eteläiseen Afrikkaan kirkkojen neu-
vottelukunnan, jonka tarkoituksena
on tuoda kirkon ääni poliittiseen pää-
töksentekoon.

Neuvottelukunnan työn tuloksista
kysyttäessä Damon sanoo, että ne syn-
tyvät aina yhteistyönä.

Merkittävin saavutus lieenee sosiaali-
turvan laajentuminen koskemaan
myös mustia.

Nykyisin Damon toimii kristillisen
talouseettisen verkoston toiminnan-
johtajana Etelä-Afrikassa (the Econo-
mic Justice Network of Fellowship of
Christian Councils in Southern Afri-
ca).

Verkostoon kuuluu yksitoista maa-
ta. Se järjestää kirkkoille koulutusta
kaupan, talouden ja ruokaturvan ky-
symyksissä.

Damonilla on selkeät näkemykset
maailman kauppapolitiikasta.

– EU painostaa Afrikan maita niille
epäedullisiin sopimuksiin, kuten EPA.
Vapaakauppa tulisi rajata koskemaan
vain tavaroita; palveluihin laajennet-
tuna se tuhoaa Afrikan maiden talou-
det.

Muutoksen pitää tulla

Kaikkien kristittyjen pitäisi Damonin
mielestä olla yhteiskunnallisesti aktii-
visia.

– Kirkon työntekijän ei ehkä ole hy-
vä osallistua puoluepolitiikkaan, mut-
ta tämä ei merkitse passiivisuutta.

Politiikan ja talouden päätökset vai-
kuttavat ihmisiin ja siksi myös kirk-
koon.

– Näemme juuri nyt, kuinka maail-
manlaajuinen talouskriisi vaikuttaa
meihin kaikkiin ja ennen kaikkea
köyhiin. Ruuan ja bensan hinnannou-
su on saanut ihmiset viimein ymmär-
tämään, että olemme menossa väärään
suuntaan. Elämäntapamme pitää
muuttua, Damon vaatii rauhallisesti.

Kirkot voivat tehdä paljon.

– Ensinnäkin kirkot voivat korjata
omia käytäntöjään, jos ne ovat epäet-
tisiä. Seurakunnissa voidaan järjestää
koulutusta talous- ja ympäristöasiois-
ta. Osana diakoniatyötä voimme nos-
taa keskusteluun epäkohtia ja esittää
kysymyksiä päättäjille ja vedota hei-
hin.

– Tavoitteena on vaikuttaa yhteis-
kunnan rakenteisiin, mutta se on hi-
dasta. ■

Minne tie vie nuoren papin?

RIIKKA MYLLYS

SEURAKUNTAPASTORI, ESPOON
TUOMIOKIRKKOSEURAKUNTA

Kutsun kuuleminen vaati lopulta reilun irtioton sekä useamman keväisen hiihtolenkin ukko-Paavon mailla. Kai hänen haamunsa siellä minulle huhui Aholansaarta kiertäessäni.

Minulta kysyttiin vähän aikaa sitten, mietimmekö me nuoret papit kutsumusta. Onko se meille ollenkaan todellinen kysymys? Puhummeko siitä keskenämme?

Sisäisen kutsumuksemme kanssa kai painiskelemme enemmän tai vähemmän opiskeluaikana. Pohdimme, mihin suuntaan elämäämme rakentaisimme ja mitä siltä haluaisimme. Akateeminen teologinen maailma on kohtuullisen kaukana seurakuntatyön arjesta, sen iloista ja suruista.

Minut opiskelijaelämä imaisi mukaansa niin, että lukioaikana koettu pappiskutsumus hautautui luentosalien nurkkaan, eikä seurakuntaharjoittelukaan syyttänyt sitä uuteen roihuun. Asia alkoi tulla ajankohtaiseksi vasta useampi vuosi valmistumisen jälkeen.

Ulkoisen kutsun metsästys

Oman kutsumuksen pohdiskelua käydään opiskeluaikana, mutta pappiskutsumukseen päätyneiden osalta valmistumisen jälkeen alkaa ulkoisen kutsun metsästys. Kuka minut ottaa töihin? Millaisia töitä haluan, saan tai joudun tekemään? Mihin päin Suomea suunnistan?

Jalka pitää saada oven väliin, jotta on asiaa pappisvihkimykseen. Etelä-

Suomessa työt ovat tiukassa ja halukkaita on paljon. Muualta töitä löytyy helpommin.

Päätöstä voi kuitenkin harvoin tehdä pelkästään optimaalisen työtilanteen mukaan. Työnhakua pohties joutuu miettimään mahdollisen perheen tilannetta. Missä puoliso on töissä, löytyykö molemmille töitä, missä on suku?

Entä jos ensin on kyse lyhyestä sijaisuudesta, minne tie vie sen jälkeen? Minne voi lopulta asettua?

Näiden kysymysten kanssa kampailin myös itse. Helsingissä opiskeleena elämä on jo alkanut rakentua etelään. Kämpästä on alkanut tulla koti, ystävät olivat pitkälti täällä, eikä puoliso suostunut ajattelemaankaan työpaikan vaihtamista.

Olisi myös kivaa, jos työmatka olisi kohtuullinen. Ihannetapauksessa voisin kulkea työpaikalle julkisilla, ja auton ostoa voisi lykätä pitkälle tulevaisuuteen. Vaihtoehdot olivat kohtuulli-

MARKUS ASUNTA

Riikka Myllys

sen vähissä, Espoota tai Vantaata kauemmas olisi jo huomattavasti vaikeampi liikkua.

Olin onnekas, sain töitä Espoosta ja minut vihittiin Espoon hiippakunnan papiksi. Ulkoinen kutsu oli käynyt ja sisäinenkin oli tarpeeksi vahva vakuuttaakseen piispan. Opiskelut ovat onnellisesti takanapäin ja vihkimyskin on saatu.

Sitten vain työnteekoon, kutsuaan toteuttamaan!

Alkumatkan arki raskas, eväät ohuet

Ensimmäisinä työvuosina on monen papin kutsumus kovilla. Harvoin alkumatkaa voi käyttää kunnolliseen lämmittelyyn ja myös työ itsessään on uutta.

Kastamista harjoittelee vain kastamalla, hautaamista hautaamalla. Samalla olisi hyvä ehtiä tutustumaan työtovereihinsa.

Arkinen aherrus ja tehtävistä selviytyminen vievät mukanaan. Päivät ovat työtä täynnä. Teologista sivistystä pitäisi vaalia ja henkilökohtaisille hengellisille harjoituksille etsiä aikaa. Töistäkin pitää ehtiä toipua. Väsymys ja uupumus uhkaavat.

Tässä vaiheessa kutsumus näyttää kieron puolensa. Harvoin se tukee meitä, kun sisäinen äänemme kehottaa yrittämään vielä kovemmin, pusertamaan ja punnertamaan, joskus jopa jaksamisen äärirajoilla.

Mahdollisessa määrääkaikaisessa työsuhteessa ponnistelemme tehdäksemme hyvän vaikutuksen. Olemme kilttejä ja uhraudumme, niin että ehkä joskus voisimme saada vakituisen paikan.

Omalla paikalla

Lopulta oma paniikkini hellitti, kun

muistin, että meidät on kutsuttu juuri sellaisina kuin olemme. Kutsumuksemme mukaan me riitämme vain itsenämme. Minulla on oikeus ottaa rauhassa aikaa oppimiseen ja asioiden sisäistämiseen.

Joidenkin vuosien päästä työt alkaivat olla tuttuja, turvallisia rutiinejakin on syntynyt. Silloin toivottavasti on jo oppinut vastaamaan omasta jaksamisestaan ja rajojen tekoakin on ehtinyt harjoitella. Ehkä sitten kutsumus loistaa edessämme entistä kirkkaammin – kuin jouluyön tähti johdattaen meitä ilolla tekemään sitä työtä, johon meidät on luotu ja kutsuttu.

En tiedä, kuinka paljon nuoret papit kutsumustaan pohtivat tai siitä puhuvat. En kuitenkaan usko, että etenkin ensimmäisinä vuosina ilman kutsumusta jaksaa papin työn vaatimuksia ja odotuksia.

Välillä kutsumus voi olla kadoksissa, ja silloin työ tuntuu tyhjältä puurtamiselta ja raatamiselta. Sitten se taas ilmaantuu, ja työhön löytyy iloa, riemua ja nautintoa. Silloin muistaa taas, miksi tähän työhön onkaan halunnut. Sillä työstä riippumatta sitähan kutsumus on: tunne että on omalla paikallaan, omana itsenään ja voi työskennellä omia lahjojaan hyödyntäen.

Sitä myös toivoisin meille jokaiselle muistutettavan puurtamisemme keskellä.

*Sä oot outo tyttö, kun sä valitset mut,
Vaikkei mua oo koskaan kukaan
kohdannut.*

*Ja sä tiedät et mä oon vaan minä enkä
joskus edes sitä,*

*Mut sä sanot et se riittää, ei sen enempää,
se siitä.*

MARZI NYMAN,
OUTO TYTTÖ

**Eduellinen, tasokas
BED AND BREAKFAST -palvelu**
Rooman keskustassa, Pietarinkirkon
läheisyydessä.

Erinomainen majoitusmahdollisuus
kirkolliselle kulttuurimatkailijalle kaikkina
vuodenaikoina.

Kolmen huoneen kattoterassiasunto. Upea
näköala yli kaupungin. Omat kylpyhuoneet,
jääkaapit, TV, ilmastointi/lämmitys.

Hyvät liikenneyhteydet kaikkialle kaupunkiin. Liikenteen äänten
tavoittamattomissa nukut yösi rauhassa, syöt aamiaisen
kattoterassilla ihaillen ikuisen kaupungin siluettia!
Suomalainen emäntä vastaa sähköpostiin: acasadiada@gmail.
com

Internet: <http://www.homelidays.com/roma/bedandbreakfast175784en1.htm>

Hinta ajankohdasta riippuen 70–90 € / 2 henk. / yö
Tiedustelut puh. 050 3649316.

Capella 6 ilmestynyt

Huippumenestys maailmalla!
Jo yli 300 000 rekisteröitynyttä
käyttäjää. Nyt täysin suomenkielisenä.

Imuroi itsellesi ilmainen demo,
tai tilaa kotisivuiltamme:
www.emrone.fi

puhelin: 0400 264 393
EMRONE, Ahlströmkatu 20 A, 68600 Pietarsaari

KIRKON TUTKIMUSKESKUS

40-VUOTISJUHLASEMINAARI 5.–6.3.2009

Hotelli Cumulus Pinjan Olympia-sali, Satakunnankatu 10, Tampere

Seminaariesitelmien aiheina uskontojen muuttuva asema Euroopassa, kirkon toiminnan muutokset, herätysliikkeet, uskonnot Suomessa, kirkkoon liittyminen, rippikoulu, kasvu kirkon työntekijäksi, paneelikeskustelu kirkon tulevaisuudesta.

Iltajuhlassa 5.3. julkistetaan Kirkon tutkimuskeskuksen historiikki

ks. lisätietoja www.evl.fi/ktk

Jäsenlehti 60 vuotta sitten

Ensimmäinen Suomen kirkon pappisliiton jäsenlehti ilmestyi liiton 30-vuotisjuhlan yhteydessä tammikuussa 1948. Pappisliiton johto ilmoitti ryhtyvän julkaisemaan "viestisanomaa" määräajoin, mutta ilman mitään ennakkositoumusta.

Julkaisun pyrkimyksenä oli ajaa pappien ammattiasioita sekä lujittaa Suomen papiston yhteishenkeä. Todettiin, että lehti ilmestyy tarpeen vaatiessa, mutta voidaan ajatella myös säännöllisiä ilmestymisaikoja varsinkin sitten, kun paperitilanne helpottaa.

Aiemminkin oli jo papeille lähetetty kiertokirjettä, jossa tiedotettiin jäsenmaksujen keräämisestä, stipendien anomisesta ja muista tarpeellisista asioista. Ensimmäisenä vuonna lehti ilmestyi kuusi kertaa ja siinä oli 16 sivua.

Jo ensimmäisessä lehdessä tärkeänä sisältönä oli Pyhäpäivien tekstien käsittelyä -palsta. Ensimmäiset tekstinselitykset olivat kirjoittaneet Aimo T. Nikolainen, Esko Haapa ja Aarre Lauha.

Jäsenlehdessä julkaistiin tiedotusten lisäksi myös haettavana olevat pappien virat. Pikku-uutisia julkaistiin sekä kotimaasta että ulkomailta.

Esimerkkejä tiedotuksista:

- Järvenpään seurakuntaopistolla sijaitsevasta teologisesta keskuskirjastosta lainataan kirjoja maaseudulla asuville papeille postituskuluja ja 20 markan toimitusmaksua vastaan.

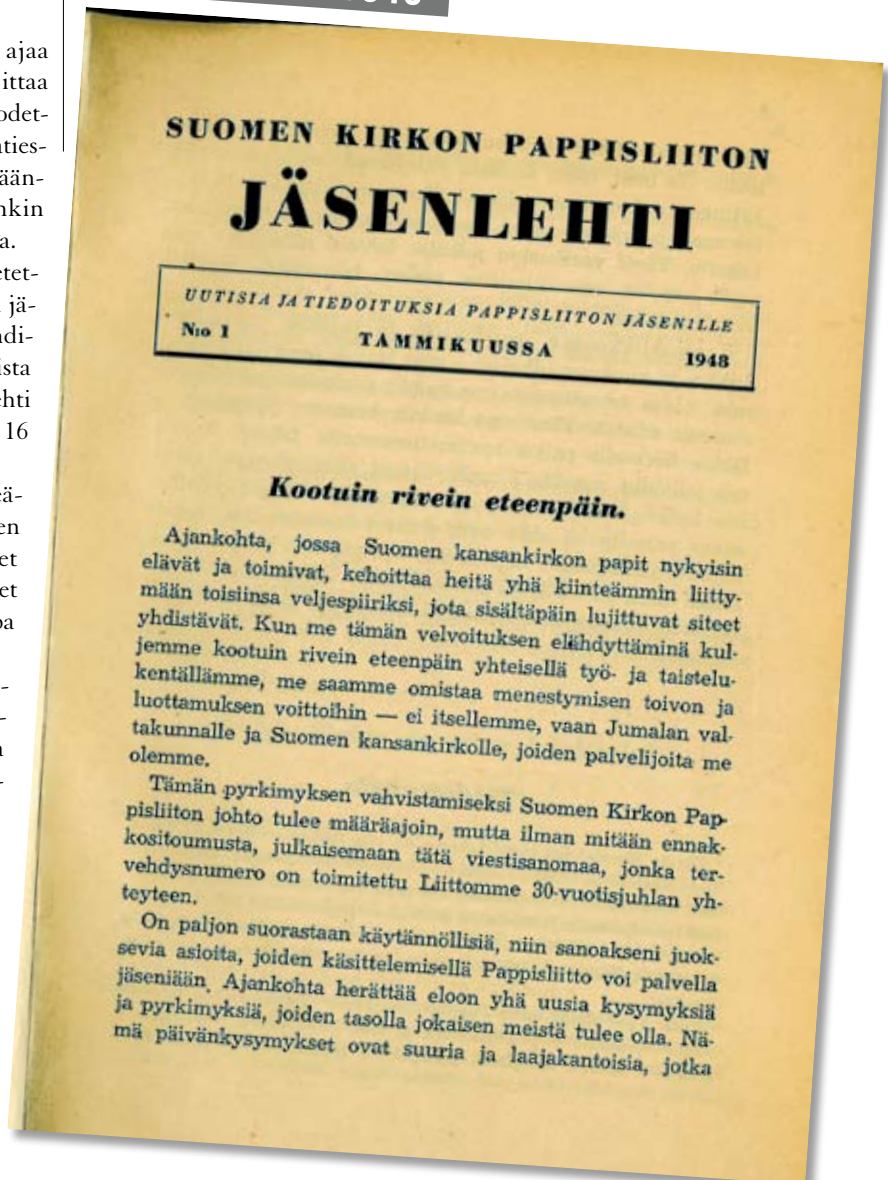
- Eräs virkaveli Ruotsista haluaa vaihtaa hyvässä kunnossa olevan papinpukunsa suomalaiseen lapikkaisiin.

- Ruotsin nuorempien pappien yhdistys kerää puheenjohtajansa tri Ove

Hasslerin johdolla käytettyjä papinpukuja, kauluksia ja lipereitä. Näin saadut lahjat jaetaan ilmaiseksi kipeim-

mässä tarpeessa oleville Pappisliiton jäsenille.

Jäsenlehti 1/1948

Ensimmäisen jäsenlehden pääkirjoituksen oli kirjoittanut puheenjohtaja Paavo Virkkunen.

Sisarkirkkomme katolisessa Puolassa

JUKKA SOISALON-SOININEN

VARATUOMARI, ASiantuntija-
MATKANJOHTAJA, HELSINKI

Lounais-Puolassa Bielsko-Bialassa ja etelämpänä vuorialueilla luterilaisen kirkon toiminta on vireää – asuuhan puolet Puolan luterilaisista siellä. Puolan luterilaisessa kirkossa on hyvin kotoinen olo, osa virsistäkin on yhteisiä. Mutta katolisten tavoin myös luterilaiset täyttävät sydäntä sykehdyttävällä tavalla kirkkonsa messuaikaan.

Ymmärtääkseen Puolaa ja puolalaisuutta on mentävä historiassa taaksepäin Venäjän, Preussin ja Itävallan toteuttamiin Puolan jakoihin 1772–1918. Sen ajan kansallisromantiikka esitti Puolan Euroopan hylkäämänä, ristiinnaulittuna Kristuksena. Tämä päättyi vuonna 1989, jolloin Solidaarisuusammattiliike nousi maan alta, Puola liittyi Natoon ja sitten EU:hun, siihen Eurooppaan, johon maa aina oli kulttuurisesti kuulunut.

Vaikeina vuosina kirkko oli turvana puolalaisille. Tällöin puolalaisuus ja Puolan kulttuuri kietoutuivat erottamattomasti katolisuuteen. Tämän täydensi Stalin siirtäessään Puolan II maailmansodan jälkeen askeleen länteen.

Monikansallisuutta suosi 1300-luvulla kuningas Kasimir Suuri kutsuessaan Euroopan vainotut juutalaiset Puolaan. Marsalkka Pilsudskin Puolassa (1918–1939) oli vähemmistöjä noin 30 prosenttia.

Stalin teki Puolasta lähes puhtaan kansallisvaltion. Ukrainalaiset, liettualaiset ja valkovenäläiset jäivät itärajan taakse. Saksalaiset pakenivat maasta. Neuvostoliitosta palanneet noin 200 000 Puolan juutalaista pakotettiin muuttamaan sosialistisesta Puolasta USA:han ja Israeliin. Vielä saksalaisina itseään pitävät pääsivät länteen 1970-luvulla.

Puolalaiset olivat katolisia ja katoliset puolalaisia. Venäläiset olivat ortodokseja, saksalaiset luterilaisia.

Sosialistinen Puola

Sosialismin aikana katolinen kirkko osana puolalaisuutta kristallisoitui myös poliittiseksi voimaksi. Näin siitäkin huolimatta, että kirkon ja valtion yhteiselon peruskivi oli, että kirkko ei puutu politiikkaan eikä valtio myöskään tule alttarille.

Kirkon vahvuuden johdosta Puola oli ainoa sosialistimaa, jossa mielipiteen vapaus ja keskustelu eivät tukahduneet.

Rajat löytyivät, kun kirkko puuttui sosialismin perusteisiin. Näin teki Isä Popieluszek kertoessaan saarnassaan

seurakuntalaisestaan, jolta salainen poliisi vaati palveluksia. Popieluszek murhattiin vuoden 1984 sotatilan aikana.

Järjestelmälle Popieluszek oli vaarallisempi kuolleena kuin elävänä: 250 000 puolalaista osallistui hautajaisiin ja koko kansa yhteiseen suruun. Moskovan järkytykseksi syylliset poliisiupseerit tuomittiin vapausrangais-tuksiin.

Puolalainen paavi

Vielä pahempaa Moskovalle oli Krakovan kardinaalin Karol Wojtylan valinta paaviksi lokakuussa 1978. Puolalaisille Johannes Paavali II oli ylönsemmus toivottomuuden alhosta. Yrityksistä ja lupauksista huolimatta puolalaiset eivät olleet saavuttaneet vapauksia.

Kesäkuussa 1979 Paavi teki ensimmäisen matkan kotimaahan ja julisti puolalaisilleen: ”Olkaa vapaita.” Sano- ma oli syvästi uskonnollinen, mutta puolalaiset lukivat rivien välistä myös poliittisen vapauden sanoman.

Paavi lausui: ”Työläinen ei ole vain tuotannon väline.” Hän sen tiesi. Hän

Kirkkoherra Jan Byrt perheineen toivoo ystävyysseurakuntaa Suomesta.

oli sodan aikana töissä kivilouhoksessa. Hän oli myös palvellut kirkonmiehenä kansaansa sosialistisessa Puolassa.

Nämä työläiset perustivat vuonna 1980 Solidaarisuuden. Yhtenä perusvaatimuksena he saivat sunnuntaimesun Puolan radioon.

Kirkon asema Puolassa

Juttu sosialismin ajalta kertoo puolalaisesta, joka ei suostunut polvistumaan kirkossa. Selvisi lopulta, ettei hän ateistina voinut niin tehdä. Hän kuitenkin tuli kirkkoon, koska oli halituksen vastustaja.

Puolan astuttua 1990 Euroopan vapaiden kansojen pariin uskonnon epäiltiin menettävän asemiaan puolalaisten sydämissä. Näin ei kuitenkaan tapahtunut.

Näin tapahtunut myöskään paavin kuoltua 2005. Varmaan hänen vahvasti puolalaisia puhuttanut moraalinen koodinsa on se ankuri, jonka varaan puolalainen voi kiinnittyä keskellä mullistuksia ja sopeutumista vapautteen ja demokratiaan.

Vähemmistökirkot

Noin 38 miljoonasta puolalaisesta 95 prosenttia ilmoittautuu katoliseksi.

Noin puolet heistä käy säännöllisesti messussa.

Ortodoksinen vähemmistökirkko, noin 500 000 uskovaisineen, toimii lähinnä Itä-Puolassa ukrainalaisten ja valkovenäläisten keskuudessa.

Evangelis-augsburgilaiseen (luterilaiseen) kirkkoon kuuluu lähes 100 000 puolalaista. Se ei ole saksalainen, vaan puolalainen vähemmistökirkko.

Vastauskonpuhdistus 1600-luvulla toi suuria vaikeuksia luterilaisille Puolassa. Olojen kohennuttua 1800-luvulla ja 1918–1939 itsenäisyyden aikana kirkko kohtasi uusia vaikeuksia sosialistisessa Puolassa.

Kun sosialistisen painostuksen aikana puolalaisuus ja katolisuus käsitteinä lähestulkoon yhtyivät, oli puolalaisten luterilaisten ”saksanuskoisten” asema tukala. Vaikka valtio ei ollut suopea katolisellekään kirkolle, se kuitenkin antoi katolisille luterilaisten kirkkorakennuksia. Näitä kirkkorakennuksia on vasta 1990-luvulla alettu saada takaisin.

Johannes Paavali II ei aluksi Puolassa vieraillessaan ottanut yhteyksiä vähemmistökirkkoihin, mutta viimeisten vierailujen aikana pidettiin kaikkien kirkkojen ekumeeninen messu.

Salmopolin seurakunta samoin kuin Krakovan ja Lasowicen (Opolen lähellä) luterilaiset seurakunnat etsivät ystävyyssseurakuntaa Suomesta. Kaikki kolme seurakuntaa ovat valmiita ottamaan vastaan vaikkapa rippikoululeiriryhmiä ja satunnaisia kulkijoita vierastaloihinsa, Krakovan seurakunta vasta vuoden 2009 lopulla uuden vierastalon valmistuttua.

Ystävyyssseurakunnasta kiinnostuneet voivat ottaa yhteyttä: jukka.soisalon-soininen@kolumbus.fi, puh. 050 501 5450.

Euroopan puolesta

Yksi pienimmistä luterilaisista seurakunnista on Salmopol Szczyrkissä.

Seurakunnan kirkkoherra Jan Byrt tuo habitukseltaan ja otteiltaan elävästi mieleen Don Camillon. Hän on saanut aikaiseksi vuorilleen Eurooppa-alttarin. Alttari on rakennettu eri puolilta Eurooppaa tuoduista kivistä, Suomestakin.

Ensimmäinen ekumeeninen rukous Euroopalle pidettiin alttarin äärellä syyskuussa 2008. Puolalaiset eivät halua olla mukana Euroopan kohtaloissa ainoastaan hankalana EU-maana.

Puola myös rukoilee yhteisen Eurooppamme puolesta. ■

Jukka Soisalon-Soiniselle Puola on tuttu jo 1970-luvun alusta. Hän on perheineen asunut Puolassa 1990–2002.

Soisalon-Soininen järjestää asiantuntijamatkanjohtajana matkoja erityisesti Puolaan, Ranskaan ja Ukrainaan, muun muassa seurakuntaryhmille. Uutena suuntana on Unkari.

Hän opastaa Helsingissä, Suomenlinnassa ja Porkkalan alueilla. Hän myös luennoi edellä mainituista aiheista seurakuntien tilaisuuksissa.

Virsi- ja musiikkivinkeistä

Virsiens järjestys on seuraava, ellei toisin mainita: alkuvirsi, kiitosvirsi, päivän virsi, uhrivirsi, ehtoollisvirsi ja päätösvirsi. Kiitosvirsi jää pois paastonaikana.

II.I.

KASTEEN LAHJA

1. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA

Liturginen väri: valkoinen

Lk. 3:15–18, 21–22

Virret: 233:1–3, 129, 217, 178, 232, 215:5, 6

Muuta musiikkia: VKL 806, 808, 810, RKV 68, 69, 378, 381, 386, ML 88, LV 71, 72, LKM 179, Kuninkaanniemi: Liiton merkki (Proprium), Gesius: Nyt veljet, siskot, veisatkaa (Hymnale)

Kasteen lahja

SANNA KIVILUOTO

ELÄMÄMME TÄRKEIN tapahtuma on suurimmalta osalla meistä jo takanapäin. Kaiken lisäksi se on tapahtunut niin, ettemme itse ole olleet kovin tarkasti tietoisia siitä, mitä tapahtuu, saati että olisimme itse vaikuttaneet tuohon hetkeen.

Tarkoiton tietenkin kastehetkeä. Siinä Jumala kutsuu meidät nimeltä mainiten liittoon kanssaan. Kasteessa meille lahjoitetaan lahjoista suurin: pelastus, iankaikkinen elämä Jumalan yhteydessä.

Kaikista muista lahjoista – terveydestä, perheestä, rakkaista ystäväistä, tiedosta ja taiteista, itse elämästäkin – joudumme kuolemamme hetkellä luopumaan, mutta kasteen lahjat saamme mukaamme. Kristuksen lunastus on pääsy-lippumme ikuisuuteen, Jumalan perintöosa meille jokaiselle.

Kastevesi on maljaan laskettaessa aivan tavallista, puhdasta vettä. Ainakin rippikoululaisilla on usein se käsitys, että kun kastejuhlaa vietetään kotona, pappi tuo veden mukanaan. He ajattelevat, että kasteveden täytyy olla jokin erikoista, pyhää vettä, jota ehkä myydään jossain salaperäisessä paikassa, kenties siellä, missä ehtoollisleipiäkin myydään.

Jotenkin he ovat oikeassakin. Vesi itsessään on samaa vettä, jota me juomme. Se on vettä, joka tulee vesijohtoverkkoa pitkin jokaiseen kotiin, mutta kun se yhdistyy Jumalan

sanaan, siitä tulee jokin erityistä. Pyhässä kastevedessä on läsnä Jumala itse.

KASTEEN VAIKUTTAVUUS ei perustu sen toimittajan, papin, uskoon. Se ei perustu kastettavan uskoon. Se ei perustu vanhempien eikä kummien uskoon.

Toki on hyvä, jos nämä kaikki tietävät, mitä ovat teke-mässä: sakramenttia ei tule käyttää varmuuden vuoksi tai kevein perustein. Se, joka kasteessa vaikuttaa, on kuitenkin Jumala itse. Hänen lupauksensa ja käskynsä antavat kasteelle sen voiman.

Päätöksen meidän kristityiksi tulemisestamme ovat tehneet vanhemmamme. Suomessa suurin osa kristityistä on lapsina kastettuja. Kaste on ainutkertainen tapahtuma, kuin vesileima, jota ei voi pyyhkiä pois myöhemmin – ei edes kirkosta eroamalla.

Eikö ole väärin tehdä päätös näin tärkeässä asiassa ilman asianosaisen itsensä suostumusta? Ja toiseksi, pidämmekö kastetta jonkinlaisena maagisena merkinä, joka vaikuttaa väistämättä, tarkoitan ilman kastetun itsensä suostumusta?

Ensimmäisenä on kysymys lasten kastamisen oikeutuksesta. Markuksen evankeliumissa on kohta, jossa äidit tuovat lapsiaan Jeesuksen luo. Opetuslasten kielloista piittaa-matta Jeesus käskää heitä rohkeasti eteenpäin. Hän ottaa lapset luokseen ja siunaa heitä, vieläpä asettaa heidät kristityn esikuviksi.

Alusta asti kirkossa on ollut tapana kastaa myös lapsia vanhempien pyynnöstä luottaen siihen, että kristillisestä kasvatuksesta huolehditaan lapsen kasvaessa. Osalliseksi pelastuksen liitosta ei varmasti voi päästä liian aikaisin.

Toiseksi kaste nimenomaan Jumalan tekona korostuu lasta kastettaessa. Kukaan ei voi kuvitella, että vastasyntynyt kykenisi antamaan mitään lisää kasteen armolahjaan.

Kun aikuinen omasta tahdostaan pyytää kastetta, se tuntuu hänen omalta ratkaisultaan. Ja kuitenkin kaikki usko on Jumalan tekoa. Yksikään langennut ja syntinen ihminen ei omassa voimassaan kykene kääntymään Jumalan puoleen. Ainoastaan Jumalan Hengen voimasta ihminen kääntyy etsimään Luojaansa.

Kasteessa meille lahjoitetaan myös usko, ja niin täyttyy Kristuksen sana: ”Joka uskoo ja kastetaan, on pelastuva.” Lapsikaste tuo selkeästi esiin sen, että Jumala kutsuu meitä ennen kuin me edes etsimme Häntä: me emme valitse, vaan tulemme valituiksi.

Lapsikasteessa on ainoastaan se hankala puoli, että me emme itse muista tilanteesta mitään. Ihmisellehän on luonteenomaista vedota tärkeissä asioissa omaan kokemukseen: ”Näin sen omin silmin.” Kasteemme kohdalla emme voi vedota omaan muistiimme.

ELÄMÄSSÄMME TULEE ahdistuksen aikoja, kamppailemme epäilysten kanssa ja mietimme: "Olenkohan lainkaan oikea kristitty? Ei kai sentään näin huono, syntinen tai penseä ihminen voi Jumalalle kelvata." Etsimme sisimästäämme vahvaa, käänteentekevää uskonkokemusta – emmekä löydä. Silloin meidän tulisi muistaa kasteemme hetkeä ja siitä nimenomaan Jumalan lupaus: "Minä olen teidän kanssanne joka päivä maailman loppuun asti."

Tämä lupaus on voimassa aina, meidän tuntemuksistamme riippumatta. Kristuksen työtä eivät voi tehdä tyhjäksi mitkään ihmisen epäilykset, ei syntisyys, ei edes itse paholainen. Meidän kokemustamme luotettavampi todistus on Jumalan sana, se pysyy ikuisesti ja muuttumattomana.

Onko sitten niin, että kun ihminen kerran on kastettu, hän automaattisesti pääsee kuoltuaan taivaaseen? Miksi sitten kehoitetaan tekemään parannusta, käymään kirkossa, rukoilemaan, auttamaan lähimmäisiä ja uskomaan ja kaikkea sitä, mitä yleensä saarnataan?

Luther, joka voimakkaasti puhui Jumalan työstä ja ihmisen kykenemättömyydestä tehdä yhtään mitään oman pelastuksensa eteen, varoitti myös väärästä varmuudesta. Kaste ei oikeuta hengelliseen velttouteen. Päinvastoin ja kahdestakin syystä.

Ensinnäkin jo pelkän kiitollisuuden pitäisi kannustaa meitä Kristuksen seuraajiksi, tekemään hyvää lähimmäisillemme ja elämään Jumalan tahdon mukaista elämää. Kaste on elämänmittainen ohjelmanjulistus, kutsu lähteä mukaan toteuttamaan Jumalan mielen mukaista maailmanjärjestystä jo tässä ajassa. Kasteemme varassa uskallamme heittäytyä vaihtoehtoiseen elämäntapaan, vallankumoukselliseksi Jumalan valtakunnan puolesta.

Toiseksi Luther muistutti siitä, että pelastettukin ihmi-

nen on edelleen ihminen, siis syntinen. Täydellisiä ja pyhiä meistä tulee vasta uuden luomisen päivänä. Siihen asti meissä on hengissä ja enimmäkseen vielä voikin hyvin oma itsekäs ihmisluontomme, joka kaikin tavoin kapinoi Jumalaan vastaan.

KASTEEMME ANSIOSTA meillä on kuitenkin käytösämme tehokkaita aseita: lopullinen voitto on jo saatu, meidän tehtävämme on enää kukistaa itsekkyyttämme päivittäisannoksina.

Vaikka joudummekin joka päivä tunnustamaan, ettemme kykene tekemään sitä hyvää, mitä tahtoisimme, jo sen huomaaminen on osoitus Pyhän Hengen työstä meissä. Kasteen armo auttaa meitä tekemään parannusta itsekkyydestämme. Vaikka tie tuntuu pitkältä ja joskus epätoivoiseltakin, toivoton se ei ole, kun emme joudu taistelemaan oman voimamme varassa.

Pyhä Henki lahjoittaa meille päivittäin uskoa ja rakkautta jaksaksemme elää tässä maailmassa. ■

”MINÄ OLEN TEIDÄN
KANSSANNE JOKA PÄIVÄ
MAAILMAN LOPPUUN ASTI.”
TÄMÄ LUPAUS ON VOIMASSA AINA,
MEIDÄN TUNTEMUKSISTAMME
RIIPPUMATTA.”

18.1.

JEESUS ILMAISEE JUMALALLISEN VOIMANSA

2. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA

Liturginen väri: vihreä

Mk. 1:14–15

Virret: 340, 129, 175, 416, 226, 367:1, 5

Muuta musiikkia: RKV 349, 437, ML 27, 1500-1: Kun kuihtui toivo maailman (Hymnale), Taizé: Jeesus Kristus on juhleriemu, Ritakorpi: Vastausmusiikki uruille (Proprium), Yli-Annala: Siionin tähden minun on puhuttava (Proprium)

Syrjästä näkee selvemmin

PAULIINA KAINULAINEN

JOHDANTOSANAT. Minulle Markus on rakkain evankeliumeista. Siinä viehättää evankelistan konstalematon tyyli, joka ehkä liittyy siihen, että näiden kirjoitusten ajallinen etäisyys Jeesukseen on evankeliumeista pienin.

Mk. 1:14–15 on kuin johdantosanat koko evankeliumiin, kaikkiin Jeesuksesta muistiin talletettuihin asioihin. Jeesus ei tullut julistamaan itseään, vaan Jumalan valtakunnan lä-

heisyyttä, suurta aikojen käännettä. Hän kehotti ihmisiä kääntymykseen, suuntautumaan koko olemuksellaan Jumalaan. Mitä tämä tarkoitti ja voisi tarkoittaa tänään?

Jeesuksen sanoma on omalla tavallaan *paikan teologiaa*. Tässä evankeliumin ydinkohdassa on tärkeää, että Jeesus palasi Galileaan, omalle maalleen, syrjäiseen ja huonomaineiseen Galileaan. Itse asiassa juuri ennen kuin Jeesus avasi suunsa julistaakseen kääntymystä, hän oli viettänyt neljäkymmentä päivää erämaassa.

ERÄMAA ON ollut juutalaiselle kansalle ja kristityille kriisin ja uusien näköalojen paikka. Kirkon kriisiaikoina monet ovat vetäytyneet erilleen, hiljaisuuteen, nähdäkseen tien eteenpäin. Kenties elämme sellaista aikaa juuri nyt? On aika vetäytyä matkan päähän, pelkäämättä erämaan demoneja, jotta näkisimme selvemmin oman aikamme ja sen, miten Jumalan valtakuntaa tulisi tänä päivänä kuuluttaa. Henki itse ohjaa meidät erämaahan ja näyttää uudet maisemat.

Syrjästä näkee selvemmin. Jeesuksen lähipiiriä olivat galilealaiset köyhät kalastajat, kalastajakorttelien prostitoidut, sairaat ja sorretut. Heille Jeesus julisti vapautusta, sorron päättymistä, ihmisarvon palautusta.

Tämän päivän saarnaaja tekee viisaasti, kun hän hakeutuu työssään kaikkein kurjimpien luo ja kuuntelee heitä, kun hän kohtaa asunnottoman, velkaloukkuihin joutuneen tai perheväkivallan uhrin.

Ehkä tätä saarnaa valmistellessasi voisit vähintään etsiä yhteistyön mahdollisuutta seurakuntasi diakonin tai erityisnuorisotyöntekijän kanssa. Heidän kohtaamansa ihmiset voivat olla se paikka, jossa kohtaat Kristuksen.

Kääntymyksen vaade koskee yksittäistä ihmistä, mutta se koskee myös koko kulttuuriamme. Kääntymys, metanoia, merkitsee koko ihmisen transformaatiota eli syvämuutosta. Se on enemmän kuin synnintunto ja katumus. Ei silti etteikö tässäkin ajassa tulisi saarnata synty synniksi, esimerkiksi luonnon tuhoaminen, ahneus, vihan lietsonta, maksetun seksin ostaminen tai insesti.

Mutta pietistinen yksilökeskeisyys ei riitä. Maapallon luonnon tasapaino on häiriintynyt ja ongelmien ydin on ihmisen korvien välissä. Myös kristittyjen tulee tarkistaa luontosuhdettaan, painottaa varjelemista enemmän kuin viljelemistä.

SUOMALAINEN YHTEISKUNTA natisee liitoksissaan, kun perheet pirstaloituvat, ihmisten mieli pirstaloituu ja väkivalta purskahtaa esiin sattumanvaraisesti. Tässä tarvitaan kulttuurista käännettä, siis kääntymystä.

On arvioitava länsimaisen kulttuurin vääristymiä, aina antiikista ja valistusajalta saakka. On irtauduttava pirstaloivasta tavasta ymmärtää maailma ja väkivaltaa suosivista patriarkaalisista rakenteista. On irtauduttava perusteettomasta ylemmyydentunteesta suhteessa esimerkiksi alkupe räiskansoihin tai toisten uskontojen edustajiin.

Kristitytkin ovat monessa mielessä langenneet materialistisen ajattelun houkutuksiin, niin että kirkot ovat menettäneet mahdollisuutensa elää vastarinnan merkkeinä. Kirkot ovat olleet hampaattomia, ja ne on työnnetty kulttuurin marginaaliin. Kun siellä nyt ollaan, kuunnellaan mitä Henki puhuu ja tullaan uudistuneina takaisin, julistamaan Jumalan valtakuntaa.

Pietistinen julistus yksilön parannuksenteosta on sinänsä tärkeää, sillä Jumalan silmissä yksittäinen ihminen on äärettömän arvokas. Ihmisyyden ei ole yliarvostettua, päinvastoin. Jumala haluaa armollaan korjata ihmisen rikkoutuneet suhteet: suhteen Jumalaansa, suhteen omaan itseensä (mukaan lukien omaan ruumiillisuuteensa ja seksuaalisuuteensa), suhteen lähimmäisiinsä ja luomakuntaan.

Jumalan valtakunta on sitä, että suunta kääntyy. Se, mikä ajautui erilleen ja hajosi, kootaan yhteen, palat sovitetaan paikalleen. Tämän tekee Jumala, mutta ihmisen osa on kiitollisena liittyä uuteen luomisen työhön.

Jeesus ei julistanut itseään, mutta lopulta hänestä tuli kuitenkin tärkeä osa omaa sanomaansa, evankeliumia Jumalan pelastuksesta jokaiselle ihmiselle ja kaikelle luodulle. ■

”JUMALAN VALTAKUNTA ON SITÄ, ETTÄ SUUNTA KÄÄNTYY. SE, MIKÄ AJAUTUI ERILLEEN JA HAJOSI, KOOTAAN YHTEN, PALAT SOVITETAAN PAIKALLEEN. TÄMÄN TEKEE JUMALA, MUTTA IHMISEN OSA ON KIITOLLISENA LIITTYÄ UUTEEN LUOMISEN TYÖHÖN.”

25.1.

JEESUS HERÄTTÄÄ USKON

3. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA

Liturginen väri: vihreä

Mk. 1:29–39

Virret: 308, 126, 389, 380, 224, 296:1, 4

Muuta musiikkia: RKV 216, 543, 552, Schütz: En taho, Isä kaikkien (Hymnale), Praetorius: Suo, Herra, mulle uskoa (Cantionale 1), Simojoki: Tänään häneen uskon (NSV), Minne voin mennä (ML), J. S. Bach: Kantaatti Allein zu dir, Herr Jesu Christ (BWV 33), Buxtehude: Kantaatti Wenn ich, Herr Jesu, habe dich (nuotti: <http://www2.siba.fi/kirkkovuosisoj/kkov/wennich.pdf>), Telemann: Kantaatti Warum verstellst du die Gebärden, suomennos: Ikilähde laupeuden (SKML 134)

”Auttoi hänet jalkeille.” Jokainen sitkeää kuumetta sairastanut tietää, miten heikkoon kuntoon voi mennä jo muutamankin päivän sairaana maattuana. Vaikka itse kuume laskisikin, olo saattaa tuntua pitkään voimattomalta.

JEESUSKAAN EI vain parantanut Pietarin anoppia kuumesta, vaan auttoi hänet myös jalkeille. Sitä samaa jokainen kristitty varmaan toivoisi elämäänsä: Jeesuksen rohkaisua, kannustusta ja apua lähteä toimimaan niissä tehtävissä, jotka on häneltä saanut.

Pietarin anopin vastaus ihmetekoon on esimerkillinen: ”Hän alkoi palvella vieraitaan.” Näin tulisi jokaisen kristityn toimia. Lähimmäisen ja Jumalan palvelemisen tulisi olla jokaisen kristityn iloista vastausta kaikesta siitä hyvästä, mitä on Jumalalta elämäänsä saanut.

Ihmetekoa seuraavana aamuna Jeesus lähti talosta jo varhain ja meni yksinäiseen paikkaan rukoilemaan. Samalla Jeesus tuli antaneeksi tärkeän mallin meille kristityille.

Ensinnäkin jokainen aamu tulisi omistaa Jumalalle. Lutheruksen version mukaan: ”Noustessasi aamulla vuoteesta siunaa itsesi pyhällä ristinmerkillä ja lausu: ’Isän Jumalan ja Pojan ja Pyhän Hengen haltuun, aamen.’”

Toisekseen Jeesus hakeutui tiheään rakennetun Kapernaumin ulkopuolelle nimenomaan yksinäiseen paikkaan. Mekin tarvitsemme uskonelämäämme aikaa, tilaa ja rauhaa.

Käsittävän pyhän johdantotekstissä todetaan: ”Opettamalla ihmisiä ja parantamalla sairaita Jeesus ilmaisee jumallisen kirkkautensa. Hänen ihmetekonsa ja niiden ihmisten todistukset, jotka ovat saaneet tuntea hänen voimansa, herättävät kansallisuudesta riippumatta uskon häneen auttajana ja Vapahtajana.” Pitäkö tämä paikkansa?

REHELLISYYDEN NIMISSÄ on todettava, että vaikka miten lukisin Raamatun kertomuksia Jeesuksen suurista teoista tai vaikka olen monilla eri kielillä kuullut väkevää todistusta niiltä ihmisiltä, jotka ovat Hänen voimansa saaneet tuntea, se ei riitä synnyttämään minussa uskoa.

Tunnen suurta sympatiaa Tuomaan kanssa: ”Ellen minä näe hänen käsissensä naulan reikää, ja pistä sormeani naulain siaan, ja pistä kättäni hänen kylkeensä, en minä usko” (Biblia, Jh. 20:25).

Enemmän kuin Raamatun tai ihmisten kertomukset Jeesuksen ihmeteoista minua puhuttelevat ne ihmiset, joiden teoista ja koko elämästä heijastuu usko Jeesukseen. Uskoa minussa herättää se vanhus, joka viimeisillä voimillaan joka sunnuntai vaeltaa kohti jumalanpalvelusta.

Uskoa minussa herättää se hymyilevä erityisopettaja, joka on kutsuttu rakastamaan kaikkein vaikeimmin rakastettavia, ja se kerhonohjaaja, joka vuodesta toiseen jaksaa kutsua pojanviikarit nikkaroimaan lennokkeja pappilan

Mistä usko syntyy?

JANI KAIRAVUO

MARKUKSEN MUUTOINKIN ytimekkään evankeliumin ensimmäinen luku alkaa napakasti kuvauksella Johannes Kastajasta sekä Jeesuksen kasteesta ja koetuksesta. Sen jälkeen siirrytään heti Jeesuksen julkiseen toimintaan.

Kapernaumin synagogassa hän tekee (Markuksen evankeliumin mukaan) ensimmäisen julkisen ihmetekonsa: parantaa saastaisen hengen vaivaaman miehen. Heti tuon tapahtuman jälkeen siirrytäänkin sitten päivän evankeliumitekstin kuvaamaan toiseen suureen ihmeeseen, Pietarin kuumaisen anopin parantamiseen.

”Jeesus meni hänen luokseen, otti häntä kädestä ja auttoi hänet jalkeille.” Jakeen 31 kuvaama Pietarin anopin parantaminen lienee vanhinta Jeesuksen parantamiskertomusten kerrostumaa: se poikkeaa lyhydessään muiden vastaavien kertomusten kaavasta.

”Jeesus meni hänen luokseen” muistuttaa, että parantaminen on aktiivista työtä, jossa aloitteen tekee Jeesus itse. Ei ihminen voisiakaan omasta voimastaan parantua. Parantua voi ainoastaan niin, että Jumala tulee ihmisen luokse.

”Otti häntä kädestä.” Tiiviydessään nuo sanat kuvaavat selkeästi, miten Jumala voi halutessaan toimia. Jumalan Poika ei tarvitse työkaluja tai apuvälineitä lääkärin työhönsä – vain kosketus riittää.

Jeesuksen kosketus on jumalallista, parantavaa kosketusta. Se parantaa sairaan taudeista ja saa pahat henget jättämään riivatun.

autotalliin.

Opetuslasten lailla mekin voimme etsiä Jeesusta. Voimme vaikka vetäytyä yksinäisyyteen ja rukoilla uskoa, lukea Raamattua ja kuulla todistusta.

Viime kädessä usko on kuitenkin Jumalan lahja meille, ei oman ponnistelumme tulos. ”Ei oma voima riitä oikein elämään. Usko alkaa siitä, käsiisi kun jään.” (VK 513:2.) ■

I.2.

JEESUS AUTTAA HÄDÄSSÄ

4. SUNNUNTAI LOPPIAISESTA

Liturginen väri: vihreä

Jh. 6:16–21

Virret: 307:1–4, 128, 482, 387, 227, 336:1, 3, 5 (ylistys/päätös)

Muuta musiikkia: RKV 256, 555, 597, LV 86, LKM 148, 165, ML 63, Puhakka: Älä pelkää (NSV), Nikkola: Jeesus ohjaa (SKML 94), Schütz: Ken tahtoo muuhun turvatkoon (Hymnale), Gesius: Oi Herra, myrsky suuri (Cantionale 1), Korven-Korpinen: Evanke-liumimeditaatio (Proprium), Hammerschmidt ja Buxtehude: Kantaatti Jesu, meine Freude

leen saa tuon tuostakin ponnistella tosissaan. Aalto seuraa toistaan ja pärskeet lyö. Välillä tulee hätä: onko suunta ol-lenkaan oikea?

Arvioijia riittää ja niitä, jotka vahvistavat kyselyä: Onko tässä mitään tolkkua? Onko tämä lainkaan kirkon työtä? Onko tässä Jeesus mitenkään matkassa?

EIKÖ SE ole Jumalan suurta luottamusta, että hän on antanut meille tehtävän ja lähettänyt meidät keskelle tätä maailmaa palvelemaan? Jos Herra usein kätkeytyykin, samassa veneessä ollaan. Jeesus ei tule pelottelemaan yhä uusilla vaatimuksilla.

”Minä tässä olen, älkää pelätkö.” Ja ranta onkin aivan lähellä.

”Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuttamat. Minä annan teille levon.” Elämän vaahtopäitten keskellä meillä on varma ja näkyvä merkki: Kristus antaa meille itsensä pyhässä ehtoollisessa.

Alttarille tuomme taakamme ja sieltä lähdemme palvelemaan, armosta ja levosta käsin. Me kaikki, ei vain diakonian ammattilaiset. Jeesus auttaa hädässä meidän kauttamme. ”Aina suuntaa kysyn, tiedän määränpään.”

Vaikka soutaa selkä menosuuntaan, näkee peränpitäjän. ■

Samassa veneessä ollaan

ILKKA RAITTILA

ONKO MESSU meille irrottautumista ajan tuulista ja maailman myrskyistä? Suojaisa pakopaikka, henkilökohtaista hiljentymistä ja rentoutumista vaatimusten keskellä? Tätäkin se voi olla, mutta jumalanpalveluksemme jää pahasti vajaaksi, jos se ei liity mitenkään arjen todellisuuteen.

Yhteisvastuukeräyksen avauspäivänä on erityisen tärkeää, että meidän ihmisten elämänpiiri on läsnä messussa. Päivän aihe ohjaa muistamaan erityisesti hädässä olevia. Olemme kaikki samassa veneessä. Emme voi pudottaa kärsiviä veteen häiritsemästä hartauttamme ja jättää heitä jonkun vetten päällä kävelevän Jeesuksen hoideltaviksi.

Ruokkimisihmeen jälkeen Jeesus vetäytyi yksinäisyyteen. Opetuslapset ehkä odottelivat Jeesusta iltaan asti, mutta sitten ei auttanut muu kuin astua veneeseen ja lähteä kohti päämäärää toiselle puolen järveä. Oli pimeä. Tuuli puhalsi ankarasti, vaahtopäät vaikeuttivat suunnassa pysymistä.

Jokainen joka on vastatuuleen soutanut pimeässä tai sumussa tietää, miten loputtomalta matka tuntuu. Mutta ei auta hellittääkään, vaikka väsyttäisi.

Diakoniatyön ulappa näyttää rannattomalta. Vastatu-

”EIKÖ SE OLE JUMALAN SUURTA LUOTTAMUSTA, ETTÄ HÄN ON ANTANUT MEILLE TEHTÄVÄN JA LÄHETTÄNYT MEIDÄT KESKELLE TÄTÄ MAAILMAA PALVELEMAAN? JOS HERRA USEIN KÄTKEYTYYKIN, SAMASSA VENEESSÄ OLLAAN. ”MINÄ TÄSSÄ OLEN, ÄLKÄÄ PELÄTKÖ.”

8.2.

KRISTUS, JUMALAN KIRKKAUDEN SÄTEILY KYNTTILÄNPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen, ma – la vihreä

Lk. 2:22–33

Virret: 48:1–5, 727, 543, 185:1–3 (saarnavirsi), 447, 229, 49

Muuta musiikkia: VKL 804, RKV 37, 479, LV 25, Schütz: Nyt Sion, kammiosi (Hymnale), Gesius: Nyt, herra, rauhaan lasket mun (Cantionale 4), Rintamäki: Jumala on valo (Proprium), Hulkkonen: Herra, nyt sinä lasket, (Kv. motetteja sekakuorolle, SKML), Kankainen: Simeonin kiitosvirsi (Fazer), Gustafsson: Canticum Simeonis (Sulasol 192), Buxtehude: Kantaatti Herr, nun lässt du deinen Diener, Bach: Kantaatti Ich habe genug (BWV 82)

Jeesus-vauva Jerusalemossa

KALERVO SALO

JEE SUKSELLA JA Johannes Kastajalla on Luukkaan lapsuuskertomuksessa paljon yhteistä. Molempien syntymää edelsi enkelin ilmoitus, ja kumpikin ympärileikataan kahdeksan päivän vanhana.

Luukkaan lapsuuskertomuksille onkin tyypillistä korostaa, että kaikki tapahtuu Vanhan testamentin lain säädösten mukaisesti. Vauvat ympärileikattiin juutalaisen hurskauskäytännön vaatimalla tavalla kahdeksan päivän ikäisinä.

Jeesus sai aikansa yleisen heprealais-aramealaisen nimen, joka käännettynä tarkoitti ”Jahve pelastaa”. Sama nimi oli muun muassa Joosualla, Mooseksen seuraajalla.

Meidän kannaltamme Jeesuksen ympärileikkauksella ei taida olla juurikaan hengellistä merkitystä. Olemmehan omaksuneet Paavalin opetuksia mukaillen varsin joustavan suhtautumistavan Vanhan testamentin lakiin. Emme noudata ravintomme suhteen tai muutoinkaan puhtaussääntöjä, emme ympärileikkautua lapsiamme emmekä vietä sapatia.

Moraalikysymysten alueella seuraamme, ainakin osittain, VT:n lain ohjaamalla tiellä. Tässä kohdin voisi siis saarnasakin pohtia, mikä oikein on Tooran merkitys kristityn teologiassa tai elämässä. Luterilaisittain voi kysyä, missä määrin VT sisältää muuttumatonta uskon ydintä ja missä koh-

din taas rakkauden alueeseen kuuluvia muuttuvia säädöksiä.

Lain noudattamisen yksityiskohdat eivät kaikilta osin olleet kirjoittajalle selkeitä. Luukas puhuu *heidän* (monikossa) puhdistautumisestaan, vaikka ainoastaan äiti oli synnytyksen jälkeen epäpuhtas. Poikalapsen syntymän jälkeen epäpuhtaus kesti 40 päivää ja tytön jälkeen 80 päivää.

VT:n laki määräsi uhraamaan karitsan ja kyyhkysen – toisen polttouhriksi ja toisen syntiuhriksi. Köyhä saattoi uhrata kaksi kyyhkystä (3. Ms. 12). Esikoispojan syntymän jälkeen laki määräsi maksamaan viiden shekelin lunastusmaksun pojasta (4. Ms. 18:15–16). Tästä käytännöstä Luukas vaikeenee. Kovin kuulostavat nämäkin tavat vierailta.

Kirkottamista on sentään harjoitettu Suomessakin vielä 1800-luvulla. Tasa-arvoisuuteen pyrkivässä Suomessa erilainen puhdistautumisaika tyttö- ja poikavauvan kohdalla kuulostaa lähinnä koomiselta menneen maailman tavalta.

LUUKAS ESITTÄÄ lapsuuskertomuksissa lakiin perustuvan hurskauselämän positiivisena. Juuri näin juutalaisen tulikin käyttäytyä. Luukas myös esittää esimerkkejä hurskaista juutalaisista ja heidän elämäntavastaan. Näihin ihmisiin hän toivoo oman seurakuntansa hurskaiden voivan samastua.

Tällaisten pyhien ihmisten esimerkki on kaikkina aikoina kiehtonut ihmisiä. Ehkä niistä löytyy piirteitä, jotka toimivat edelleen. Saarnatekstimme hurskaansa esiintyy Simeon. Jatkossa Luukas esittelee naisprofeetta Hannan. Samaistumiskohde löytyy siis sekä miehelle että naiselle.

Vanhan testamentin ajan hurskas on Luukkaan mielestä kuin Pyhän Hengen omaava Simeon, joka odottaa Israelille luvattua lohdutusta. Erikoista hänen kohdallaan oli, että hän tulisi näkemään Herran voidellun ja vielä tunnisti hänet. Nyt hän sai kohdata Jumalan pelastuksen.

Simeonin sanat sisältävät oikeastaan Luukkaan kaksoisteoksen ohjelmajulistuksen. Jeesuksen oma missio rajoittui juutalaisiin, mutta sen jälkeen (tosin vaivalloisen päätösprosessin seurauksena, Apt. 10–11, 15) evankeliumi välittyi pakanoillekkin. Pelastus kuuluu kaikille kansoille. Tekstissä mainitaan erikseen pakanakansat ja juutalaiset.

Kaksoisteoksen ensimmäiset lukijat saivat siis jo kertomuksen alkuvaiheessa kuulla, että pelastus kuuluu jokaiselle. Tässä vaiheessa ei kerrottu pelastuksen hylkäävän kohdalosta, vaan ainoastaan tarjolla olevasta mahdollisuudesta.

Luukkaan kertomuksen jatkuessa vähitellen tulee ilmi, että VT:n hurskaushanteen mukainen elämä ei enää riitä pelastukseen. Johannes Kastajan julistus edellyttää parannusta. Jeesuksen julkisen toiminnan aikana pelastus oli läsnä Kristuksen persoonassa.

Pääsiäisen jälkeen jokaisen tuli kääntyä ja ottaa kaste Jee-

suksen Kristuksen nimeen syntien anteeksi saamiseksi. Näin ihminen sai Pyhän Hengen. Se oli Simeonilla jo ennen sen vuodattamista (Apt. 2:38–39).

SAARNASSA VOISI siis pohtia uskon keskeisintä ydintä. Mihin pohjaamme oman vakaumuksemme? Mikä on uskomme ydin ja keskeisin sisältö?

Mikä on tuo Jeesuksen ihmiskunnalle tuoma pelastus? Miten hurskas ihminen elää osana tämän päivän seurakuntaelämää ja yhteiskuntaa?

Luukkaan sanomassa ainakin yhtenä ytimenä on pyrkimys korostaa yksimielisyyden ihannetta, mutta ottaa realistisena huomioon myös erilaiset teologiset ajattelutavat (vrt. Apt. 2:42, 47; 15; 20:28–31).

15.2.

JUMALAN SANAN KYLVÖ

2. SUNNUNTAI ENNEN PAASTONAIKAA

Liturginen väri: vihreä

Mt. 13:31–33

Virret: 193:1–4, 133, 358 tai 186:3–6, 416, 451, 423

Muuta musiikkia: RKV 67, 373, 417, LKM 80, 185, Schütz: Oi Herra, vuoksi sanasi (Hymnale), Karppinen: Maitten ääriin (SLEY), Krohn: Yhtä pyydän sul-ta (Siionin sävelmiä 26, SLEY), Kuorikoski: Sanassas mua pidä (Siionin sävelmiä 48, SLEY), Komulainen: Sinapin siemen

Kylväjän hommissa

SANNA KIVILUOTO

KIRKON TYÖ on maanviljelijän hommaa. Meidät on kutsuttu ja veloitettu kylvämään, kastelemaan ja lannoittamaan. Me muokkaamme maata, kitkemme rikkaruohoja, suojelemme hentoja versoja ja kar-simme puita. Ruohonleikkuuta ja lehtien haravointiakin riittää.

Aikamoinen homma, varsinkin nykyisin, kun useat kir-kon työntekijät ovat kaupunkien kasvatteja ja viherpeuka-lo löytyi suvusta viimeksi isoäidin äidiltä!

Me kylvämme siementä, Jumalan sanaa, niin kuin Jeesus tutussa vertauksessaan kertoo. Kylvöä tapahtuu kaikkialla, missä ihmiset ovat koolla, mutta erityisesti jumalanpalve-luksissa ja rippikouluissa. Tehtävä on vaativampi kuin mil-tä kuulostaa. Tässä ajassa ei ole muodikasta tunnustaa vä-riä varsinkaan uskonasioissa.

Muodikasta on olla moniarvoinen – jopa niin pitkälle, et-tä siitä tulee moniarvottomuutta. On muodikasta olla su-vaitsevainen – niin pitkälle, että se latistuu valjuksi mielipi-teettömyydeksi. Mustavalkoisuutta vältellään, kunnes kaik-

ki on pelkkää harmaata puuroa, josta ei hakemallakaan löy-dä sisältöä.

Kuitenkin jokainen meistä on kristitty. Meihin on kas-teessa kylvetty Jumalan sana. Mutta minkälaiseksi maape-räksi olemme kasvaneet? Onko meitä hoidettu, muokattu ja lannoitettu palstaksi, jossa kasvu on mahdollista?

Muistellaanpa tuota Jeesuksen vertausta kylväjästä. En-sin kylvettiin tien laitaa, ja Paholainen nyppi siemenet en-nen kuin ne ehtivät edes itää. Sellaista tien laitaa ei taida ol-la meistä kirkossakävijöistä kukaan (et edes sinä, jonka edellisestä käynnistä on jo vuosia vierähtänyt).

Jumalan katse erottaa pienimmänkin toiveen, ja Hän nä-kee uskon kaipuussakin jo uskoa. Asioiden ihmettely on jo merkki orastavasta kasvusta. Jumalankieltäjät, ne joista sie-men on nypitty pois heti aluksi, eivät uskalla tulla Jumalan huonetta lähellekään.

KALLIOLLE PUTOAVIA siemeniä kylvetään paljon vaikkapa rippikoulussa. Kasvu pääsee alkuun ja leirillä Ju-mala tuntuu läheiseltä tai ainakin mahdolliselta. Mutta sit-ten palataan arkeen. Kaverit kyselevät virtusuihin uskoontu-lemisesta, ja moni arka ajatus tukahtuu siinä painostukses-sa tai piilotetaan kaapin perukoille, pimeään.

Meillä aikuisilla vaivana ovat ohdakkeet. Arjen huolet, työkiireet, kaupassa käymiset, laskut ja huolet niin lapsista kuin omista vanhemmistakin tukahduttavat hartaat ajatuk-set.

Jotta elämästä selviäisi, on asiat pantava tärkeys- ja kii-reellisyysjärjestykseen. Ja sillä listalla Jumala taitaa olla useimmiten häntäpäässä. Ajatteleme toiveikkaasti, että uskonasioiden deadline ei ole vielä viikon sisään.

Jumalan silmissä jokainen meistä on mahdollinen hyvä-maa. Ei hän muuten olisi meihin kylvänyt! Jokainen meis-tä on arvokas, kasvun, hoidon ja panostuksen arvoinen – niin hän ajattelee – silloinkin, kun mitään ituja tai versoja ei ole näkyvissä.

Kasvaminen, myös uskossa kasvaminen, vaatii aikaa. Ei-kä sitä aikataulua ole painettu meihin näkyviin niin kuin kaupan raiuruohopussien kylkeen, jossa luvataan versot jo neljäntenä päivänä kylvöstä.

Kasvaminen vaatii myös suostumista. Meitä ei ole kutsut-

tu olemaan passiivisia turveruukkuja, vaan me saamme myös itse osallistua siementen vaalimiseen, tulla osaksi ihmettä.

PELASTUSKYSYMYKSIÄ, KYSYMYKSIÄ siitä, saako Jumala tulla meidän elämäämme, esitetään jokaiselle henkilökohteisesti. Tässä asiassa ei voi piiloutua kavereiden selän taakse niin kuin monessa rippikoululuokassa esitettävässä kysymyksessä! Vastausvaihtoehdoiksi eivät kelpaa perinteiset ”emmätiedä”, ”sama kuin edellä” tai ”ihan sama”.

Mitä myöntymisestä, suostumisesta, kuiskaten kerrotusta hyväksynnästä sitten voi saada? Mitä kaikkea Jumala tahtoo meille antaa?

Listasin viisi asiaa näin alkajaisiksi (viisi on hyvä luku, sen hahmottamiseen riittävät yhden käden sormet, jolloin toinen käsi jää vielä vapaaksi tehdä jotain muuta):

1. Rohkeuden kasvaa omaksi itseksemme, ei naapurin tai tv-sarjan tyyppin valjuksi kopioksi.
2. Luottamuksen siihen, että elämä kantaa ja asiat järjestyvät.
3. Uskon, joka heikkoudessaankin osoittaa elämälle ja valinnoille suuntaa.
4. Rakkauden, jolla on voimaa tehdä meidät uusiksi, näyttää asiat uudessa valossa – rakkauden itseämme, lähimmäisiämme ja luomakuntaa kohtaan.
5. Toivon siitä, että kuolema ei ole loppu, vaan portti iankaikkiseen elämään.

Ja mitä tämä kaikki maksaa?

Jeesus vastaa itse: ”Jolla on korvat, se kuulkoon!” Vain kuulemisen.

Kasvun antaa Jumala. ■

22.2.

JUMALAN RAKKAUDEN UHRITIE LASKIAISSUNNUNTAI

Liturginen väri: vihreä

Mk. 10:32–45

Virret: 54, 126, 430, 436, 226, 336:1, 4, 5 (ylistys), 301:1, 5, 6

Muuta musiikkia: RKV 45, 137, 204, 280, 442, 611, LV 29, LKM 16, 91, 189, 194, ML 90, 1400-I: Me käymme Jerusalemiin (Hymnale), Vulpius: Oi auta Poika Daa-vidin (Cantionale 2), Salonen: Niin pysyvät nyt usko (Fazer), Kuorikoski: Sillä nyt me näemme (SKML 98), Haapasalo: Nyt katselemme vielä kuin kuvastimesta (KJM), Norontaus: Johda, Jeesus, minua (Herättäjä-Yhdistys), Nuutinen: Jumalan suuri rakkaus (SKML 64), Tikka: Hiljaa, kuunnellen (Karas-Sana), Rakkaus on

Kovat ajat edessä

PAULIINA KAINULAINEN

TULEVAISUUS EI näytä lupaavalta. Meillä on kovat ajat edessä, vähintäänkin ilmastonmuutoksen vuoksi. Ilmiötä ei enää voi pysäyttää, korkeintaan ihmiskunta voi omilla valinnoillaan lieventää tulevia ongelmia.

Kirkkovuodessakin on kovat ajat edessä. Jeesus on evan-

keliumissa täysin tietoinen tulevasta, kun hän nousee kohti Jerusalemiä seuraajiensa kanssa. Ihmiset hänen seuras-
saan ovat hämmentyneitä ja peloissaan.

He kokevat pyhää pelkoa, niin kuin pyhän ja käsittämättömän edessä koetaan. Heille on käsittämätöntä, miten Jeesus näkee edeltä kärsimyksensä, mutta kulkee silti rohkeasti sitä kohti.

Tässä on evankeliumi meillekin: Rohkeutta, vaikka kovat ajat ovat edessä! Jeesus kulkee edellämme. Hän ei hypää syrjään eikä jätä meitä turvattomiksi. Meitä Jeesuksen seurassa odottavat sama malja ja sama kaste kuin häntä. Getsemanen puutarhassa (Mk. 14:36) Jeesus nosti maljan huulilleen tuskaisena mutta väistymättä sivuun.

KASTEESSA KRISTITYN yli tulvivat syvyyksien vedet. Kaste on kuolema, josta nousee uudestisyntyneen ihminen. Kristityn osaan kuuluu myös kärsimys, kun sanoma Jumalan valtakunnasta merkitsee astumista vallanpitäjien varpaille. Kristitty ei kaipaa kärsimystä sen itsensä vuoksi, mutta suostuu siihen toisten takia.

Miten kristitty voi parhaiten valmistautua tuleviin koviin aikoihin? Jeesus puhuu Markuksen evankeliumissa kolme kertaa kuolemastaan. Jokaista kertaa seuraa vakava opetuksen sana toisten palvelemisesta. Tämän viestin on täyty-
nyt olla evankelistan mielestä keskeisen tärkeä koko Jeesuksen elämän ymmärtämiseksi.

Jeesus opastaa rakkaitaan, että heidän täytyy löytää aivan toinen tapa elää yhdessä kuin mihin he ovat tottuneet. Kansojen hallitsijat pyrkivät ylhäältä päin sanelemaan val-
taan. Mutta ”niin ei saa olla teidän keskuudessanne”.

Meillä tämän ajan kristityillä on syytä suureen katumukseen siksi, että kristillinen kirkko on häikäisevästi epäon-
nistunut pyrkimyksissään seurata Jeesusta ja luoda toisen-

lainen yhteisö. Kristityt eivät ole läheskään aina olleet oikeudenmukaisuuden ja armahtavuuden etujoukoissa.

Kirkot ovat sortuneet *herruuden teologiaan*, juuri vastakaiseen kuin mihin Jeesus evankeliumissa kehottaa. Näillä eväillä kirkot eivät kykene kohtaamaan tulevia haasteita.

ON UUDISTUMISEN aika, jumalakäsitystämme myöten. On uskallettua sanoa mitään Suuresta Salaisuudesta, luotaamattomasta mysteeristä. Mutta Raamatun kirkkain ilmoitus Jeesuksessa Kristuksessa kertoo, että Jumalamme ei ole etäinen ja kontrolloiva vallankäyttäjä.

Jumala kärsii, Jumala on haavoittuvainen. Vain kärsivä Jumala voi auttaa kärsivää ihmistä ja luomakuntaa. Siksi olemme Jeesuksen seuraajia, ja meidän alkaisi olla aika ottaa hänen painavat sanansa todesta.

Kirkossa tulee pyrkiä määrätietoisesti pois kaikesta turhasta hierarkkisuudesta. Jeesuksen seuraajien joukossa ei ollut isiä – oli vain äitejä, sisaria ja veljiä (ks. esim. Mt. 12:49–50). Johtajan tehtävä ei ole käyttää valtaa ylhäältäpäin vaan keskeltä laumaansa. Johtajan tehtävä on tärkeä *palvelutehtävä*.

Alkava paastonaika on tällaisen katumuksen ja sydämen

uudistuksen aikaa. Paastonaikana on hyvä muistaa kasteen uudestisyntyttävää voimaa ja osallistua usein ehtoollisen voimistavalle aterialle. ”Tämä malja on uusi liito minun verressäni, joka vuodatetaan teidän puolestanne.”

Kun kohtaan Kristuksen ehtoollisen leivässä ja viinissä, se valmistaa minut kohtaamaan hänet myös kärsivässä lähimmäisessä. Ehtoollispöydästä lähdetään palvelemaan.

PAASTONAİKANA TIE vie kohti Jeesuksen kärsimystä ja kuolemaa, mutta kristittyinä voi kulkea rohkeasti tietäen, että kuoleamalla ei ole viimeistä sanaa. Tulevaisuutta ei ole peruutettu. Tänä aikana on erityisen tärkeää välittää toivon viestiä lapsille ja nuorille, etteivät he aivan lamaannu ja vai-vu epätoivoon maailman uutisten ja lähipiirin uhkakuvien edessä.

Yhdysvaltain mustien kirkkoissa on tapana puhua tien löytämisestä siinä, missä ei kulje mitään tietä (make a way out of no way). Tuollainen toivo ei ole tyhjän päällä, vaan nousee kokemuksesta, että Jumala on lähellä kärsimyksessä. Jumala ei ole immuuni ihmisen kärsimykselle. Jumala ei nuku.

Jumala luo uutta elämää haavoittuvuudessaan. ■

25.2.

**KATUMUS JA PAASTO
TUHKAKESKIVIKKO**

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 13:22–30

Virret: 288, 287, 359:1, 2, 6, 278 (tuhkamerkin aikana), 301 tai 292, 289, 79:9–10 (kiitosrukous)

Muuta musiikkia: RKV 438, 440, LKM 15, 16, 91, 189, 194, Sainio ja Simojoki: Syvyydestä minä huudan (SKML 50 ja TL)

Annoin pikkusormen, se vei koko käden

JANI KAIRAVUO

LEGENDAARISESSA KUMMELI-SKETSISSÄ Laukaan kirkon urkuri Anders Gärderud ja Tikkurilan seurakunnan nuorisomusiikko Ingemar Stenmark esittelivät uuden virsiehdotuksen ”Annoin pikkusormen, se vei koko käden”. Tämä virsi sijoittuisi edellä

mainittujen herrojen mukaan virsikirjan ”ala-allegorioihin ahdistus, kiusaus, synti”.

Jos tuo sketsin virsiehdotus olisi oikean virsikirjan lisälehdille päätynyt, valitsisin sen ehdottomasti tuhkakeskiviikon päivän virreksi: ”Annoin pikkusormen, se vei koko käden. Lähdin tulella leikkimään, tein sen salaa. Nyt mun sydän roihuua ja loppuun palaa.” Tuhkaksi.

Evankeliumiteksti on osa laajempaa kokonaisuutta, jossa Jeesus kehottaa kääntymykseen ja puhuu Jumalan valtakunnasta. Päivän tekstin keskiössä on kertomus talon isännästä ja vieraista. Se on hyvin läheistä sukua Matteuksen evankeliumin kertomukselle tyhmistä ja viisaista morsiusneidoista (Mt. 25:1–13) ja Vuorisaarnan osalle Mt. 7:22–23. Ne kaikki ovat väkeviä kertomuksia hämmennyneistä ihmisistä suljetun ja kiinni pysyvän oven takana.

Päivän tekstin mukaan (tulevaisuudessa) tulee hetki, jolloin isäntä nousee ja sulkee oven. Kyse ei ole mistään vahingosta tai väärinkäsityksestä, vaan ovi sulkeutuu isännän aktiivisen ja harkitun toiminnan tuloksena. Tätä vieraat (eli opetuslapset ja me Raamatun lukijat; Jeesus puhuttelee te-muodossa) eivät voi ymmärtää. He pyytävät isäntää avaamaan. Koska he ovat oven takana seisovan tuttuja, he uskovat pääsevänsä varmasti sisälle.

Vastaus yllättää kolkuttajat. Miksi tuttu henkilö vastaa heille: ”Keitä te olette? En tunne teitä”? Miksi ovi ei avaudu heille, vaikka he omasta mielestään tuntevat isännän?

Kolkuttajat ryhtyvät ihmisille tyypilliseen tapaan selitte-

lemään, mitä kaikkea he ovat isännän kanssa tehneet. He ovat aterioineet ja seuranneet hänen opetustaan.

Nyt ollaan kuitenkin tilanteessa, josta ei selittelemällä selvitä. Kun tekojen aika on ohi, ei ovi aukea enää selittelyillä. Eikä tässä vielä kaikki: paitsi että isäntä kieltäytyy avaimista ovea, hän ajaa lisäksi kolkuttajat pois luotaan. Niille vieraille, joille tylyn kohtelun syy on vielä jäänyt epäselväksi, isäntä lisää sanat ”te vääryydetekijät”.

Suljettu tai silmien edessä sulkeutuva ovi on yleisinhimillinen symboli, joka ei voi jättää ketään kylmäksi. Kun lisäksi tuttu ihminen haukkuu väärintekijäksi ja käskää lähtemään pois luotaan, on kysymys voimakkaasta poissulkemisen kokemuksesta.

Traagisuutta lisää vielä jakeen 28 sanoma ”siellä te itkette hammasta purren”, joka yhdistää tekstin muun muassa raamatunkohtaan Mt. 8:12. Oven ulkopuolelle jääneet heitetään ulos pimeyteen, ikuisen kadotukseen.

Mikä sitten meni pieleen? Miksi ovi ei avautunut isännän vieraille? – Kestiytyvyyteen ja isännän nimeen vetoaminen ei auta, jos sydän ja teot puhuvat toista kieltä. ”Ei jokainen, joka sanoo minulle ’Herra, Herra’, pääse taivasten valtakuntaan. Sinne pääsee se, joka tekee taivaallisen Isäni tahdon.” (Mt. 7:21.)

Marssijärjestyks Jumalan valtakuntaan ei noudata maan

päällä vallitsevia arvoja. Jumalan valtakunnassa aterialle saavat käydä ensimmäisinä ne, jotka täällä olivat vähäisimpiä ja viimeisiä. Tie taivaan valtakuntaan ei kuitenkaan houkuttele kaikkia. Se on kilvoituksen, kieltäymysten ja itsensä alttiiksi laittamisen tie, joka johtaa ahtaalle ovelle.

KAIKKIVALTIAS JUMALAMME haluaisi, ettei yksikään ihminen joutuisi kokemaan suljetun oven taakse jäämistä. ”Tulkaa kaikki kotiin, tulkaa, kutsuu itse Jumala. Tulkaa kotiin, tilaa riittää taivaan valtakunnassa.” (VK 149:1.)

Aikaa ei kuitenkaan ole välttämättä jäljellä enää paljon: ”Kohta laskee armon päivä, kohta tulee synkkä yö. Silloin Herra portin sulkee, päättyy kutsumisen työ.” (VK 149:2.)

Samoin muistuttaa profeetta Joel: ”Palatkaa Herran, Jumalan luo. Hän voi muuttaa mielensä, peruuttaa määräämänsä rangaistuksen.” (Joel 2:13.)

Tuhkakeskiyökkönä katumusta voidaan ilmentää piirtämällä tuhalla otsaan ristinmerkki. Syntiemme tähden meitä uhkaa ikuisen kadotuksen tuhkaksi polttava tuli. Tuhka muistuttaa tuhosta, mutta risti siitä pelastuksen mahdollisuudesta, jota kaikille tarjotaan.

Pikkusormi on jo annettu, koko käsi on vaarassa. Peliä ei ole kuitenkaan vielä menetetty. Katumuksen ja parannuksen aika on nyt!

I.3.

JEESUS, KIUSAUSTEN VOITTAJA

1. PAASTONAJAN SUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Mk. 1:12–13

Virret: 173, -, 304, 303, 223, 405:1, 4–7

Muuta musiikkia: RKV 229, 413, 566, 567, ML 37, Bourgeois: Kaikessa kiusattuna (Hymnale), Salmi-nen: Ristin luona paras paikka on (Siionin kannel), Bach ja Buxtehude: Kantaatti Jesu meine Freude

Autiomaassa on tilaa

ILKKA RAITTILA

KUN MATKAA viitostietä pohjoiseen, poronhoitoalueen etelälaidalla on tilataideteos: tolpan nokassa vanha opastekyltti, jossa lukee ”tilaa”.

Niin ruuhkasuomalaiset kuin ulkomaan asujat etsivät maamme erämaista juuri tilaa. Jokamiehenoikeus an-

taa mahdollisuuden nauttia vaarojen vapaudesta ja tuntu-rien tuulista, maiseman avaruudesta ja hiljaisuudesta.

Erämaavaellus edellyttää usein omavaraisuutta. Kaikki, varusteet ja ruoka, on kannettava mukana. Monille välttää pikainen pussiruoka, joku toinen on nähnyt vaivaa kuiva-tellen herkuja maastoon vietäväksi. Yhä harvemmassa ovat ne, jotka käyttävät hyväkseen ympäröivän luonnon usein runsaita antimia.

Vaelluksen viehätys lieenee siinä, että huomaa tulevansa toimeen sen varassa, minkä jaksaa itse kantaa.

Paasto on meille mahdollisuus inventoida varusteitamme. Mikä on turhaa? Tulisinko toimeen vähemmällä? Eikä tämä koske vain tavaroita, vaan usein myös asioiden paljous peittää näköalat. Eräretkeily on meille yleensä vapaa-aikaa, ja vapaaehtoista on paastokin.

Autiomaahan ei mennä huvikseen kuin korkeintaan käymäselmään. Kasteensa jälkeen Jeesus joutuu autiomaahan hengen ajamana. Siellä on kuivuus ja jano, nälkä kalvaa. Tuuli tuo hiekkaa silmiin.

Siinä sitä ollaan Saatanan kiusattavana. Villieläimet vain seurana, nuokin jotka odottavat haaskalle pääsyä. Enkelit pitävät kuitenkin huolta.

Autiomaassa on tilaa, liiankin kanssa. Nälissään ja janois-saan ihminen on tyhjä. Kuiva tuuli merkitsee sitä, ettei itsestä puserru enää edes hiki. Kangastuksia voi olla enem-

män kuin keitaita.

Pedot uhkaavat, ruohokin kuivuu ja kukkanen lakastuu. Jos jokin tuoksuu, niin kalma.

ELÄMÄMME AUTIOMAASSA ei kannettu taakka enää viehätä. Viimeisilleen väsynyt haluaa heittää loputkin varusteet pois. Nyt on tilaa. Nyt ei jaksa omassa varassa. Tule, Kristus, ja auta meitä!

Kasteen vesi kantaa janoista. Se joka on kaikessa kiusat-

tu niin kuin mekin, ei ota kantaakseen vain meidän taakkojamme, vaan meidätkin.

Kaikille tilaa riittää, kaikille paikkoja on. Autiomaahan puhkeaa lähteitä, mannapuurolla pärjätään tämä päivä. Yhä pienemmät pyyt riittävät ravinnoksi, kun ukkometso ei osu sihtiin.

Etsimmekö autiomaassamme apua kultaiselta sonnilta vai nostammeko katseemme ristille? ■

8.3.

RUKOUS JA USKO

2. PAASTONAJAN SUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Lk. 7:36–50

Virret: 277:1–3, -, 477, 440 tai 359, 299, 434:3, 4

Muuta musiikkia: RKV 217, 227, 445, Simojoki: Muista niitä (Uusia messulauluja), Friderici: Herra, auta hädässäin (Cantionale 2), Saksa: Niin kurjana kuin lien (Hymnale), Haapasalo: Sinun puoleesi, Herra, minä käännyn (Proprium)

Kaksi erilaista ihmistä

KALERVO SALO

LUUKKAAN LAHJAKKUUS tulee esiin kyvyssä kertoa kiehtovia tarinoita. Tässäkin hän esittää elämänmakuisen kertomuksen kolmen erilaisen ihmisen ajattelutavasta ja kohtaamisesta. Tarina haastaa ihmistä miettimään omaa käyttäytymistään ja muuttamaan sitä Jumalan toivomaan suuntaan.

Markuksen versio tapahtumista (Mk. 14:3–9) on niukka ja yksinkertainen. Se keskittyy lähinnä Jeesuksen voitelun aiheuttamaan rahan haaskaukseen.

Luukas kertoo Jeesuksen aterioineen hyvin erilaisten ihmisten kanssa. Sekä antiikin maailmassa että nykyään yhteinen ateria muodostaa luontevan ja keskeisen tavan seurustella läheisten ihmisten kanssa. Kerro kenen kanssa syöt, minä kerron millainen ihminen sinä olet.

Jeesuksen tapa syödä herätti joissain ihmisissä närkästystä. Häntä kritisoitiin aterioinnista tullimpien ja syntisten kanssa.

Nyt aterian tarjosi fariseus, yhteisössään arvostettu ihminen. Todellisuudessa kultillisesta puhtaudestaan tarkoin

huolta pitävä fariseus tuskin sallisi syntisen naisen avoimesti olla kodissaan tilassa, jossa pyritään aterioimaan puhtausääntöjen mukaisesti.

Naisen syntien laatua ei tekstissä kuvata. Asiyhteydestä se kuitenkin käy ilmi. Kysymyksessä on prostituoitu, joka vain tätä ammattia harjoittamalla kykeni ansaitsemaan riittävästi varallisuutta alabasteripullon hankkimista varten.

KERTOMUKSESSA ASETETAAN vastakkain yhteisönsään arvostettu mies ja halveksittu nainen. Alkuperäinen asetelma kääntyy lopulta vastakohdakseen: naisesta tulee uskon sankari, fariseuksesta puolestaan antisankari.

Tilanne on samantapainen kuin fariseuksen ja publikaanin rukoillessa Jerusalemin temppelissä (Lk. 18:9–14). Kukahan meidän uskonyhteisössämme on todellinen uskon sankari?

Kertomus keskittyy naisen armahtamiseen. Hän osoitti teoillaan suurta nöyryyttä ja aitoa katumusta. Tässä ei sanoja tarvittu. Teot puhuivat puolestaan.

Katumus tapahtui pesemällä Jeesuksen jalat kyynelillä, kuivaamalla ne hiuksilla ja valuttamalla synninteon palkkarahalla hankittu kallis voide Jeesuksen jalkoihin. Naisen käyttäytyminen ilmaisi uskoa.

Tekstin passiiviset verbimuodot ilmaisevat, että oikeastaan Jumala itse antaa synnit anteeksi. Jeesus ainoastaan julistaa tämän tapahtuneeksi tosiasiaksi.

Kuulijat ymmärtävät asian toisin. Kristityn lukijakunnan kannalta tällä tietystikään ei ole merkitystä. Jumala ja Jeesus toimivat yhteistyössä syntien anteeksiantamiseksi.

Eksegeettisessä kirjallisuudessa pohditaan kysymystä, millä perusteella syntien anteeksiantaminen julistettiin. Tulkintamahdollisuuksia on kaksi: naisen synnit annettiin anteeksi, koska hän rakasti paljon tai syntien anteeksisäämisestä seurasi rakkaus.

Todennäköisesti tässä ei ole kyse kummastakaan vaihtoehdosta. Luukas ainoastaan haluaa kertoa tapahtumasarjasta, jonka seurauksena nainen pelastui.

Kertomuksen ydin löytyy aivan lopusta: naisen usko pelastaa hänet ja siksi hän voi mennä rauhassa. Jeesus antoi

naisen koskea itseään ja hyväksyi näin hänen parannuksen tekonsa. Kertomus julistaa Jumalan armoa syntiselle ihmiselle.

Jakso painottaa uskoa pelastuksen perustana, joka saavutetaan syntien anteeksiantamisen kautta. Juutalaisuudessa epäpuhtaus levisi kosketuksen kautta. Jeesuksen toiminnassa tapahtui päinvastoin. Jeesuksen kosketuksen vaikutuksesta puhtaus levisi.

Luukkaan tekstiin liittyy vertaus kahdesta velallisesta. Heidän välillään on selkeä kontrasti. Syntisen naisen pahat teot ovat kymmenkertaiset fariseukseen nähden.

Fariseuksella ei ollut kovinkaan paljon syntejä, mutta häneltä puuttui myös aito katumus ja synnintunto. Simon ei omalla toiminnallaan osoittanut nöyryyttä ja halua tulla armahdetuksi.

Vaikka kertomus tekee selkeän kontrastin syntisen naisen ja fariseuksen välillä, itse vertaus kahdesta velallisesta oikeastaan edellyttää toista. Syntinen nainen on kuin 500 denaria ja fariseus kuin 50 denaria velkaa oleva. Sekä naisen paljot synnit että fariseuksen vähäiset rikkomukset annetaan anteeksi.

Ehkä kutsu yhteiselle aterialle osoitti riittävästi sitä, että Simon tahtoi kuulla Jeesuksen opetusta ja tulla hänen pelastavasta läsnäolostaan osalliseksi. Fariseuksen virhe on siinä, että hän pitää syntistä naista pelastuksen kannalta toivottomana tapauksena.

Katuva voi aina luottaa siihen, että Jumala ottaa hänet vastaan synnit anteeksi antaen. Luukkaan opetus tässä on samansuuntainen tuhlaajapoikavertauksen kanssa (Lk. 15:11–32).

15.3.

JEESUS, PAHAN VALLAN VOITTAJA

3. PAASTONAJAN SUNNUNTAI

Liturginen väri: violetti tai sininen

Jh. 8:46–59

Virret: 316, -, 310:1–3, 438, 225, 79:10–14

Muuta musiikkia: RKV 275, 540, 565, LKM 137, ML 10, 41, 47, Schütz: Maailman viekas ruhtinas (Hymnale), Johansson: Herran neuvo on tunnettu (Fazer), Yli-Annala: Mietiskelyä päivän rukouksen äärellä (Proprium 329), Telemann: Kantaatti Wandelt in der Liebe, suomennos: <http://www2.siba.fi/cgi-bin/shubin/soolo.cgi?33>

Syntisten kirkko

SANNA KIVILUOTO

ENSIMMÄISESTÄ JOHANNEKSEN kirjeestä: ”Me tiedämme, ettei yksikään Jumalasta syntynyt tee syntiä.” Lause hypää käsikirjan sivulta kuin herjaten. Kuka voi vakavissaan kirjoittaa mitään tällaista? Kuinka kauas elämästä pitää vieraantua voidakseen päästää suustaan tai kynästään jotain tämänkaltaista?

Kuka voi olla tekemättä syntiä? Emmekö me opeta: ei yksikään ihminen pysty elämään Jumalan tahdon mukaan, ei varsinkaan silloin, kun käskyt tulkitaan Jeesuksen tapaan ehdottomasti.

Emmekö me opeta: ihmisen on syytä muistaa, ettei hän omassa voimassaan pysty edes etsimään Jumalan tahtoa,

saati täyttämään sitä – siksihän me tarvitsemme Vapahtajaa!

Mutta kuinka moni meistä elää niin kuin opettaa? On niin paljon helpompaa pukeutua ulkoisen hurskauden viittaamaan, mitata omaa kristillisyyttään kirkossa käymisellä ja Raamatun lukemisella.

Pinnalta katsoen on suhteellisen helppoa olla hyvä kristitty – varsinkin jos on siinä onnellisessa asemassa, että on kirkon töissä, ja näin ollen tulee työn puolesta joutuneeksi säännöllisesti tekemisiin niin pyhän kirjan kuin sakraalitoimenkin kanssa.

Sanotaan, että kirkko on uskottavuuskriisissä. Tämän päivän ihminen haluaa valita arvonsa ja ajattelutapansa itse. Enää eivät kelpaa valmiiksi pureskellut totuudet, eivät vanhat, hyviksi havaitut toimintatavat.

Vaikka pyörää ei ehkä halutakaan keksiä uudelleen, kekeillä, miten se juuri minun elämäni sopii. Tarvitsisinko kenties sittenkin kuusitoistakulmaisen täysin pyöreän asemesta? Vähintään pitää sitä hiukan tuunata, maalata tai koristella ennen käyttöön ottamista.

Tällainen asennoituminen asettaa kirkollekin haasteen. Miten markkinoidaan ikuisia totuuksia suhteellisuuden maailmassa?

YKSI VASTAUS on henkilökohtaisuus. Runoilijat sen tietävät: kaikkein yksityisin on samalla kaikkein yleisintä. On lähdeittä yksilöstä, ainutlaatuisuudesta – ja havaittava sen kautta, mikä on ikuista.

Toimijana ei voi olla kirkko; se on liian abstrakti ja muodoton. Toimijoina ovat kristityt, jokainen henkilökohtaisesti. Nyt, vielä enemmän kuin koskaan, tarvitaan rohkeutta, siviilirohkeutta.

On löydettävä uusia tapoja viedä evankeliumia eteenpäin

– mutta sellaisia tapoja, jotka kunnioittavat myös työntekijöiden oikeutta suojella itseään. Vain sen tähden, että koko ympäröivä maailma toimii niin, ei kirkon tarvitse lähteä iltapäivälehdistön suosimalle verenmakuiselle tunnustuslinjalle. Henkilökohtaisuus on muutakin kuin yksityiskohtaisia paljastuksia.

Uskottavuus syntyy siitä, ettei asetu maailman ylä- tai alkopuolelle. Kristinuskon ei ole pelkästään opinkappaleita, ikuisia totuuksia, jotka on kaiverrettu kiveen kansalle esiteltäviksi. Ei, usko on lihaa ja verta, hikeä ja kyyneleitä.

Se on kaukana juhlapyhien siloitelluista liinoista ja puhtaanvalkoisista kynttilöistä. Usko on kaukana Johanneksen kirjeen väittämästä: ”Ei yksikään tee syntiä.”

Onneksi teksti jatkuu: ”Hän, joka on syntynyt Jumalasta, varjelee jokaisen heistä, niin ettei Paha saa heistä otetta.” Tämä on jo realistisempaa. Me kuulumme maailmaan, hyvässä ja pahassa. Ei edes hyville kristityille ole omaa hätäuloskäyntiä. Jää vain yksi tie, jota Jeesuskin rukoili: että meitä varjeltaisiin pahalta.

Ihminen joutuu päivittäin tuhansiin valintatilanteisiin. Monissa tilanteissa voidaan tehdä ero himoitsemisen ja te-

kemisen, syntisten ajatusten ja tietoisten valintojen välillä. Onko hyvä kristitty sitten sellainen, joka useammin pysyy pelkän ajatuksen tasolla synnin tekemisessä?

Vai onko hyvä kristitty se, joka syntiä tehtyään vilpittömästi katu, pyytää anteeksi ja pyrkii seuraavalla kerralla parempaan? (Voidaanko ylipäätään puhua ”hyvästä kristitystä”, vai sisältääkö käsite jo itsessään loogisen ristiriidan Jeesuksen syntiopetukseen vedoten?)

MEIDÄN HURSKAUTTAMME tai kristillisyyttämme ei mitata sunnuntaijumalanpalvelukseen osallistumistiheydessä, vaan arjen pienissä valinnoissa.

Tällaista katu-uskottavuutta odotetaan tänä päivänä myös kirkolta. Todellista aitoutta, joka näkyy teoissa. Opetusta, joka tulee lihaksi. Uskoa, joka elää maailmassa, keskellä ja osana sen kaikkea raadollisuutta.

Kukaan ei vältty virheiltä eikä harha-askelilta, ja olisi itsepetosta yrittää muuta väittää. Kristinuskon voima on siinä, että Pahalla ei ole lopullista valtaa.

Viimeisen sanan sanoo – ja on jo sanonut – Kristus, pahan vallan voittaja. ■

22.3.

HERRAN PALVELIJATAR

MARIAN ILMESTYSPÄIVÄ

Liturginen väri: valkoinen, ma – la violetti tai sininen

Lk. 1:46–55

Virret: 52, 334:1, 5–8, 51 tai 53, 256, 229, 50:1, 3, 6 (ylistys/päätös)

Muuta musiikkia: VKL 753, 803, RKV 164, 480, 482, LV 27, 28, Väättäinen: Motetti Marianpäivänä ja Marian kiitosvirsi (KJM), Hultkonen: Marian kiitosvirsi, Johansson: Minun sieluni suuresti ylistää, Vesperistä (Fazer), Rintamäki: Maria sanoi (Proprium), Virpi: Minun sieluni ylistää Herraa (Lasten Keskus), Piae Cantiones: Sua nyt tervehdimme, Ole tervehditty ja Luokse neitseen enkeli, Repo: Sinä lähetät enkelin (Proprium 332), Hassler: Mun henkeni nyt iloitsee (Cantionale 4), Steuerlein: Jumalan armoitusta (Hymnale), Itävaltal. laulu: Maria Herran piikanen, Magnificat- ja Ave Maria-sävellykset

Maanläheinen Maria

PAULIINA KAINULAINEN

OLISIKO AIKA valmistaa välillä meditatiivinen saarna? Löytyisikö Marian kiitosvirrestä draaman aineksia? Tai keskustelusaarnan?

Marian kiitosvirsi on Raamatun helmiä. Marian ilmestyspäivänä kannattaa laulattaa seurakunnalla Taizé-laulua Riemuiten soi (Magnificat, nro 56 kirjassa *Taizé Rukouslauluja*, 2005), joka toistaa evankeliumitekstin riemua.

Laulaen saa parhaiten kiinni evankeliumin laulun ajatuksesta ja tunnelmasta. Taizé-laulujen kohdalla kannattaa ottaa huomioon, että ne on tarkoitettu laulettavaksi monta kertaa peräkkäin, meditatiivisesti, niin että laulun tekstinä olevat Raamatun sanat tulevat kuin osaksi laulajaa.

Pystyisikö jumalanpalveluksessa, ehkä jopa osana saarna, luomaan rauhallisen hetken, jossa samaa pientä laulua voi toistaa vähintään 10–15 kertaa, kiireettömästi? Samalla laulun ehtii oppia sekin, jolle se ei ole entuudestaan tuttu. Jos käytät laulua osana meditatiivista saarna, kiinnitä huomiota myös kirkkotilan valaistukseen ja muuhun visuaalisuuteen.

Marian kiitosvirsi kantaa syvää sanomaa. Kenties yllättä-

vällä tavalla lastaan odottava Maria kutoo yhteen oman henkilökohtaisen riemunsa ja solidaarisuutensa kansansa köyhille, jotka odottavat vapautustaan. Oman kokemuksen kautta hänen silmänsä avautuvat sille, miten ihmeellisellä tavalla Jumala pelastaa kansansa hädän keskellä.

Viisas teologi Maria sanoittaa laulunsa Vanhan testamentin uskonmaailman keskeisin ajatuksin. Köyhien pelastus on lähellä, eskatologinen täyttymyksen aika on alkanut.

Marian laulun kieli on poliittista laajasti ymmärrettyä. Tätä piirrettä ei tule hengellistä pois esimerkiksi korostamalla vain perinteiseen tapaan Marian nöyryyttä tehtävänä edessä. Mystiikka ja politiikka kietoutuvat yhteen Raamatussamme.

VANHAN TESTAMENTIN profeetat julistivat Jumalan tuomiota köyhien riistolle. Jeesus astui tuohon samaan profeettalliseen virtaan kasteessaan. Ensimmäisessä julkisessa puheessaan synagogassa hän ilmaisi olevansa itsekin tietoinen tehtävästään hyvän sanoman julistajana köyhille (Lk. 4).

Jeesuksella oli selkeä näky siitä, että ehjä suhde Jumalaan heijastuu myös käytännön yhteiskunnallisissa ratkaisuissa. Rakkauden tulee tulla lihaksi. Marian ilmestyspäivän evankeliumin äärellä ei voi kuin olettaa, että hän on saanut vaikutteita äidiltään.

Maria puolestaan on selvästi saanut vaikutteita lauluunsa Hannan kiitosvirrestä, joka on pyhäpäivän Vanhan testamentin tekstinä (1. Sam. 2). Tässä on toinen upea laulu, toinen upea Raamatun nainen.

Marian ilmestyspäivä on hyvä tilaisuus nostaa näitä naisia esiin, vaikka kysyen seurakuntalaisilta, ketkä ovat heille tärkeitä Raamatun naisia ja miksi. Keskustelusaarnan paikka? Joko niin, että saarnaaja keskustelee jonkun kansa hieman etukäteen sovitun idean mukaan tai sitten koettaen löytää tuoreita keinoja rohkaista halukkaita ihmisiä keskustelemaan spontaanisti.

Jumalanpalveluksen yhteydessä on kuitenkin syytä kunioittaa myös niiden ihmisen omaa tilaa, jotka eivät halua osallistua keskusteluun.

Keskustelussa voi myös pohtia uskon suhdetta yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Kristuksen muotoinen hengellisyys ei voi muodostua maailmasta pakenemiseksi, vaan sen on kohdattava vaikeimmatkin kysymykset (kuten vaikkapa ihmiskauppa). Toisaalta vaikuttava toiminta tarvitsee kaikkein syvimmat voiman ja toivon lähteet. Ne löytyvät yhteydestä Kristukseen.

Maria Jeesuksen äiti on paljon muutakin kuin nöyrä Heran palvelijatar. Hän on yhtä aikaa terveellä tavalla itsetietoinen. Tämä hänen luonteenpiirteensä heijastuu myös vanhoissa karjalaisissa legendoissa ja uskomuksissa Maariasta, pyhästä piiaista, emosesta. Karjalan Maria on ollut naisille

hyvin tärkeä ja läheinen tukija naisen elämän kriittisissä vaiheissa, raskauden, synnytyksen ja lastenhoidon ongelmatilanteissa.

Latinalaisen Amerikan äidit ovat voineet samastua Mariaan, sillä monet heistäkin ovat menettäneet lapsensa väkivallan uhreina. Latinalaisamerikkalainen Maria ei ole arkielämässä naisille kaukainen, kiiltokuvamainen Taivaan Kuningatar, vaan köyhä tyttö, joka rohkeasti puolustaa oikeudenmukaisuutta. Marian kiitosvirsi on siitä vaikuttavin esimerkki.

Maanläheinen Maria voisi puhutella tämän päivän suomalaista naista ja miestä. Luterilaisuus kaipaa äidillistä lämpöä. Ihmiset odottavat kirkoltaan myös enemmän iloa kaiken elämän harmauden keskellä.

On aika laulaa ”Riemuiten soi” ja suunnata katse Jumalan tulevaisuuteen, josta nykyhetki on jo raskaana. ■

KIRJOITTAJAT

Pauliina Kainulainen

Tutkija, TT, Kontiolahti

Jani Kairavuo

Nuorisopappi, Turun tuomiokirkkoseurakunta

Sanna Kiviluoto

Pohjois-Saksan suomalainen pappi

Ilkka Raittila

Kappalainen, Joensuun seurakunta

Kalervo Salo

Kirkkoherra, dosentti, Leppävaaran seurakunta

VIRRET JA MUSIIKKI

Jari Piikki

Kanttori, Juvan seurakunta

TEKSTIN LYHENTEITÄ

numero viittaa laulun numeroon tai sivunumeroon

VKL = Virsikirjan jumalanpalvelusliite

RKV = Ruotsin kirkon virsikirja

LKM = Laula kaikki maa

LV = Lasten virsi

NSV = Nuoren seurakunnan veisukirja

ML = Messulauluja

Proprium = KJM:n proprium-aineisto

**AKAVAN KIRKOLLISET AMMATILIITOT —
KYRKLIGA FACKFÖRBUND INOM AKAVA AKI R.Y.**
Perustettu 1.1.2005

**SUOMEN KIRKON PAPPISLIITTO
FINLANDS KYRKAS PRÄSTFÖRBUND R.Y.**
www.pappisliitto.fi, pappisliitto@akiliitot.fi
Perustettu 14.1.1918

Puheenjohtaja, Pappisliitto
Jukka Huttunen
Espoon seurakuntayhtymän yhteisen
seurakuntatyön päällikkö, TM
Puh. (09) 8050 2330
GSM 040 544 1695
jukka.huttunen@
espoonseurakunnat.fi

Puheenjohtaja, AKI
Mikael Helenelund

**SUOMEN KANTTORI-URKURIILITTO
FINLANDS KANTOR-ORGANISTFÖRBUND R.Y.**
www.skul.fi
kanttori-urkuriliitto@akiliitot.fi
Perustettu 15.6.1907

**Puheenjohtaja, AKI
Puheenjohtaja, Kanttori-urkuriliitto**
Mikael Helenelund
Kantor i Borgå svenska domkyrkoför-
samling, FM
Puh. 040 584 9952
mikael.helenelund@evl.fi

AKIN TOIMISTO

Akavatalo, Rautatieläisenkatu 6,
00520 Helsinki
Avoimna arkin klo 9–15
Puh. (09) 150 2453, faksi (09) 148 5875
toimisto@akiliitot.fi, www.akiliitot.fi

LAKIMIESPALVELUT AKIN JÄSENILLE

**Puhelinpalvelu työhön ja virkaan liittyvissä lakiasiois-
sa:** ti klo 9–12 varatuomari Anna-Maria Numminen
Puh. 050 463 8699
anna-maria.numminen@akiliitot.fi
Puhelinpalvelu yksityiselämän oikeusasioissa: arkin
klo 10–16 Asianajotoimisto Bützow
Puh. (09) 431 531.
Mainitse minkä liiton jäsen olet.

Toiminnanjohtaja
Esko Jossas, TT
Puh. (09) 150 2467
GSM 050 511 6683
esko.jossas@akiliitot.fi

Sanna Yli-Jussila, pastori, TM
Puh. (09) 150 2455
GSM 050 597 5231
sanna.yli-jussila@akiliitot.fi
Pappisliiton opiskelijatyö, neuvonta
opiskelijoiden harjoittelu-, mentoroin-
ti- ja työllistymiskysymyksissä

Apulaistoiminnanjohtajat

Annamari Jokinen, VTM
Puh. (09) 150 2445
GSM 040 865 6630
annamari.jokinen@akiliitot.fi
AKIn neuvottelu- ja luottamusmies-
toiminta, AKIn alaostastointa,
Kanttori-urkuriliiton hallinto, kanttori-
en ammatilliset asiat, palvelussuhde-
neuvonta

Johdon assistentti
Tuula Anttonen, HSO-sihteeri
Puh. (09) 150 2453
tuula.anttonen@akiliitot.fi
AKIn hallinnon ja johdon sihteeri,
Pappisliiton hallintoelinten pöytäkir-
janpitäjä, matka- ja kokousjärjestelyt,
Internet-kotisivut

Merja Laaksamo, pastori, TM
Puh. (09) 150 2466
GSM 050 542 3664
merja.laaksamo@akiliitot.fi
Cruxin päätoimittaja, AKIn viestintä,
Pappisliiton hallinto, opintomatkat,
pappien ammatilliset asiat, palvelus-
suhdeneuvonta

Toimistosihteerit

Tuija Kukkonen, yo-merkonomi
Puh. (09) 150 2446
tuija.kukkonen@akiliitot.fi
Jäsenyysasiat, alaostast, luottamus-
mieskurssit

Opiskelijasihteeri

Annukka Ruusula, kanttori, MuM
Puh. (09) 150 2455
GSM 050 518 4038
annukka.ruusula@akiliitot.fi
Kanttori-urkuriliiton opiskelijatoimin-
ta, neuvonta opiskelijoiden harjoitte-
lu- ja työllistymiskysymyksissä

Maija Jokitalo
Puh. (09) 150 2653
maija.jokitalo@akiliitot.fi
(Heli Meinolan vuorotteluvapaan
sijainen 25.8.2009 asti)
Cruxin toimitussihteeri, jäsenyysasiat,
opintomatkat

Anne Taanila
Puh. (09) 150 2657
anne.taanila@akiliitot.fi
Kirjanpito ja maksuliikenne

**DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITTO DTL RY
DIAKONIARBETARNAS FÖRBUND DAF RF**
Perustettu 15.6.1958

Puheenjohtaja
Kaisa Rauma
Kaarinan seurakunnan johtava
diakoniatyöntekijä
GSM 040 341 7191
kaisa.rauma@evl.fi

LAKIMIESPALVELU DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITON JÄSENILLE

Yksityiselämän oikeusasioissa: arkin klo 10–16
Asianajotoimisto Bützow
Puh. (09) 431 531.
Mainitse liittosi ja jäsennumerosi.

DIAKONIATYÖNTEKIJÖIDEN LIITON TOIMISTO
Akavatalo, Rautatieläisenkatu 6,
00520 Helsinki
Avoimna arkin klo 9–15
Faksi (09) 877 7397
toimisto@dtl.fi, www.dtl.fi

Toiminnanjohtaja
Riitta Hiedanpää, diakonissa,
terv. hoit.
Puh. (09) 150 2287
GSM 040 516 5557
riitta.hiedanpaa@dtl.fi
Liiton yleinen johto, edunvalvon-
ta- ja neuvottelutoiminta, hallin-
toelinten päätösten valmistelu,
esittely ja täytäntöönpano, pal-
velussuhdeneuvonta

Järjestösihteeri

Asta Turtiainen, diakonissa
Puh. (09) 150 2286
GSM 040 765 0477
asta.turtiainen@dtl.fi
Ammatilliset kysymykset, tiedot-
taminen, opiskelijatyö, alaostas-
toiminta

Toimistosihteerit

Pirjo Heikkinen, yo-merkonomi
Puh. (09) 150 2487
pirjo.heikkinen@dtl.fi
Jäsenyysasiat, kirjanpito, mak-
suliikenne, materiaalitilaukset,
mökkivaraukset

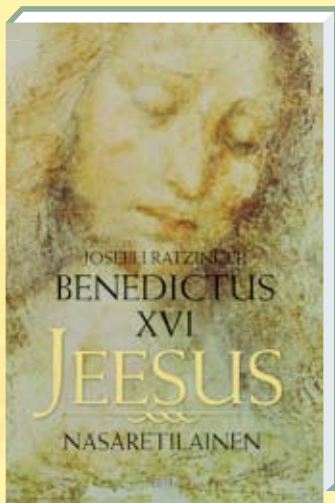
**ERITYISKOULUTETTUIJEN
TYÖTÖMYSSKASSA**

Asemamiehenkatu 2 C,
00520 Helsinki

Puh. (09) 7206 4343 ma-to klo 12–15
Faksi (09) 272 1212

erityiskoulutettujen.tk@erko.fi
www.erko.fi

Tärkeät kirjat 2008

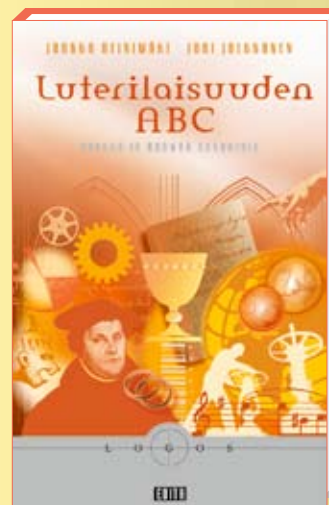

Käännetty yli 30 kielelle!

JOSEPH RATZINGER
BENEDICTUS XVI

Jeesus Nasaretilainen

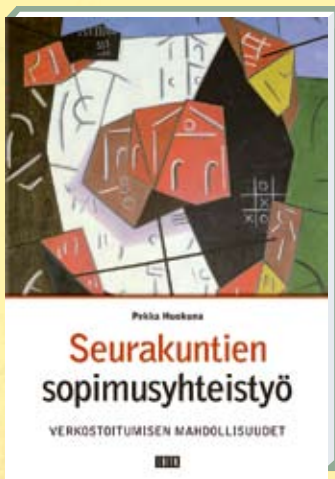
Historiallisesti, teologisesti ja filosofisesti kiinnostava kuva Jeesuksesta ja paavin pyrkimyksestä nähdä Jeesuksen todelliset kasvot.

JAAKKO HEINIMÄKI,
JARI JOLKKONEN

Luterilaisuuden ABC Synkkä ja harmaa sanakirja

Virkistäviä ja sivistäviä kirjoituksia luterilaisuudesta.

PEKKA HUOKUNA
**Seurakuntien
sopimussyhteistyö
Verkostoitumisen
mahdollisuudet**

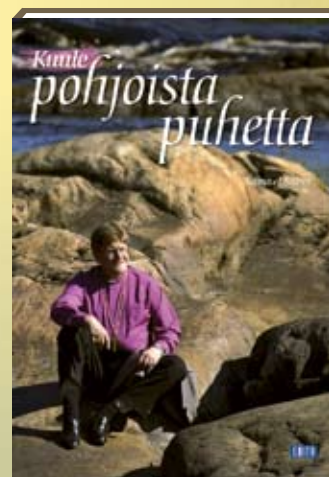
Käytännönläheinen, todellisiin kokemuksiin ja tilanteisiin perustuva teos seurakuntien yhteistyöstä ja talouden hoidosta.

SIMO HEININEN
**Turun piispat
Pyhästä Henrikistä
Mikko Juvaan**

Pienoiselämäkerrat kirkonjohtajista ja yhteiskunnallista vaikuttajista.

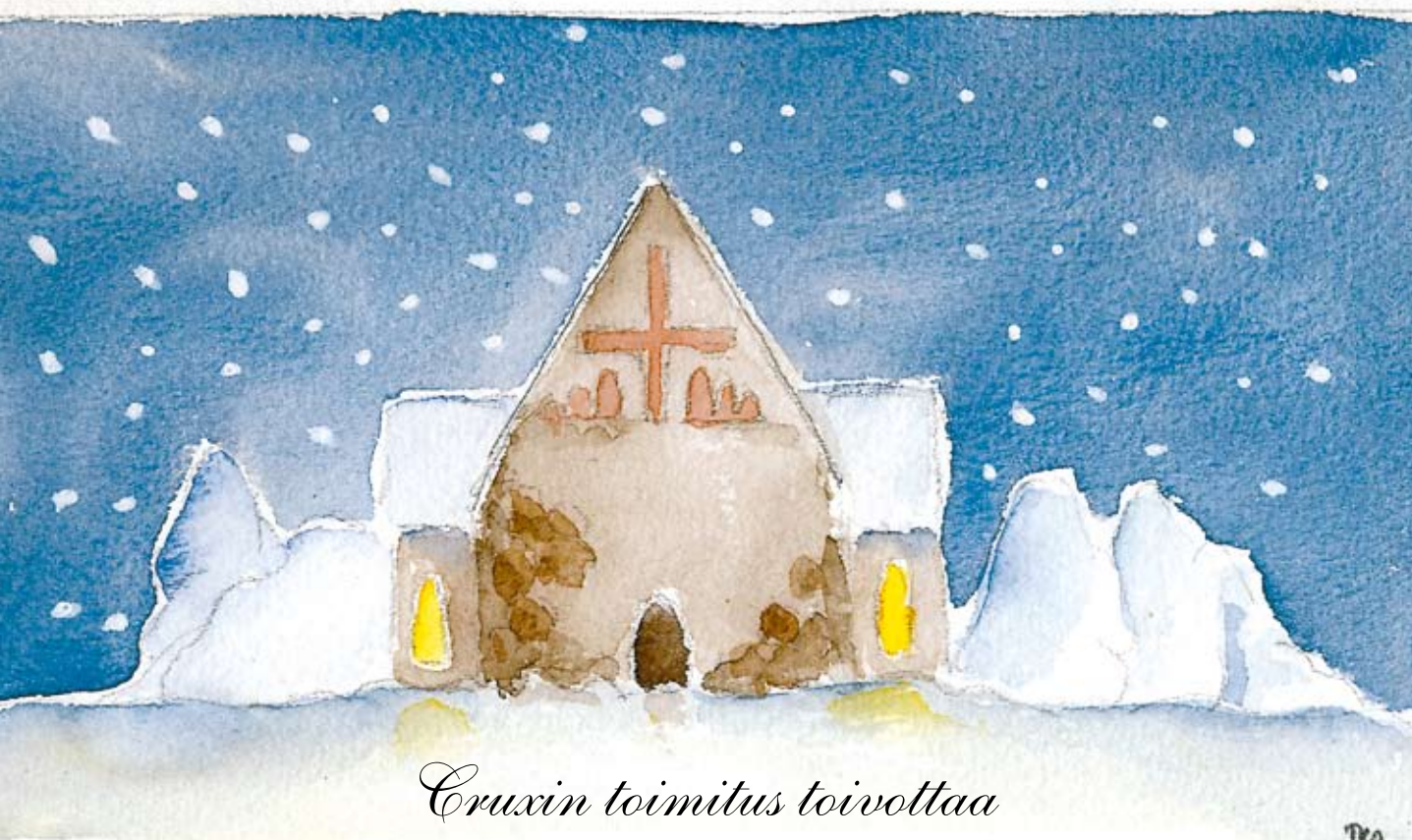
SAMUEL SALMI
Kuule pohjoista puhetta
Lapin pojan puheiden kasvutarinassa piispaksi heijastuu rakkaus kirkon ydinsanomaan ja ainutlaatuiseseen luontoon.

Palautus: Akavan kirkolliset ammattiliitot
Rautatieäisenkatu 6
00520 Helsinki

.MK80

TARJA RAE/KUVAKOTIMAA

*Cruxin toimitus toivottaa
kaikille lehden lukijoille
rauhallista joulua*

**DIAKONIA-
TYÖNTEKIJÖIDEN
PÄIVÄT**

Diakonia on taistelulaji

Tervetuloa Diakoniatyöntekijöiden päiville
Espooseen 21.–22.9.2009!

Ilmoittautuminen alkaa tammikuussa tapahtuman omilla
kotisivuilla osoitteessa www.diakoniatyontekijoidenpaivat.fi.